

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van
DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur: E. J. C. van Hoogtem, Generaal-Majoor der Infanterie	Maandblad	Nadruk verboden
Waarnemend hoofdredacteur: F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf	Directie, Redactie, Administratie en Advertenties: Zwarteweg 1 - Tel. 18 23 55 - Postgiro 44715	
Redactie: ir. L. W. C. Adank, Brigade-Generaal van de Technische Staf drs. H. de Vries, Administrateur bij het Ministerie van Defensie S. van der Pol, Luitenant-Kolonel-Vlieger	Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75	
	Advertenties: contractprijzen op aanvraag	

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 350

Redactioneel gedeelte

Prijsvraag De Militaire Spectator 1961

Oefening „Psychologische verdediging Geul-Dal”, door J. C. M. Knol, Kapitein der Infanterie 351

Oefening „Psychologische verdediging Monocle” 370

Is de staf van een divisie-artillerie noodzakelijk voor het voeren van het moderne gevecht? door S. Kort, Kolonel der Artillerie 374

Pantsergeest, door C. M. C. Leuring, Ritmeester der Huzaren, m.m.v. E. A. H. van Lichtenvoort Cats, Ritmeester der Huzaren 382

Grotere doelmatigheid in de bevoorrading van de Amerikaanse landmacht, door C. Philipse, Majoor van de Generale Staf 385

Enkele aantekeningen betreffende het „Voorschrift Militaire Bijstand Nederland”, door mr. J. Th. Buurman van Vreeden, Kolonel MJD, Hoofd Sectie Juridische Zaken bij de Staf van de Nederlandse Territoriale Bevelhebber 391

Meningen van anderen 393

Antwoord op meningen van anderen 394

Nieuwe uitgaven 350, 373, 381, 394

Uit de buitenlandse vakpers 396

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen van
DE KONINKLIJKE LANDMACHT EN DE KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Hoofdredacteur: E. J. C. van Hoogtem, Generaal-Majoor der Infanterie	Maandblad	Nadruk verboden
Waarnemend hoofdredacteur: F. van Pelt, Luit.-Kolonel van de Generale Staf	Directie, Redactie, Administratie en Advertenties: Zwarteweg 1 - Tel. 18 23 55 - Postgiro 44715	
Redactie: ir. L. W. C. Adank, Brigade-Generaal van de Technische Staf drs. H. de Vries, Administrateur bij het Ministerie van Defensie S. van der Pol, Luitenant-Kolonel-Vlieger	Abonnementsprijs f 4,50 per kwartaal - Buitenland f 22,50 per jaar - Losse nummers f 1,75	
	Advertenties: contractprijzen op aanvraag	

Inhoud

Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders 350

Redactioneel gedeelte

Prijsvraag De Militaire Spectator 1961

Oefening „Psychologische verdediging Geul-Dal”, door J. C. M. Knol, Kapitein der Infanterie 351

Oefening „Psychologische verdediging Monocle” 370

Is de staf van een divisie-artillerie noodzakelijk voor het voeren van het moderne gevecht? door S. Kort, Kolonel der Artillerie 374

Pantsergeest, door C. M. C. Leuring, Ritmeester der Huzaren, m.m.v. E. A. H. van Lichtenvoort Cats, Ritmeester der Huzaren 382

Grotere doelmatigheid in de bevoorrading van de Amerikaanse landmacht, door C. Philipse, Majoor van de Generale Staf 385

Enkele aantekeningen betreffende het „Voorschrift Militaire Bijstand Nederland”, door mr. J. Th. Buurman van Vreeden, Kolonel MJD, Hoofd Sectie Juridische Zaken bij de Staf van de Nederlandse Territoriale Bevelhebber 391

Meningen van anderen 393

Antwoord op meningen van anderen 394

Nieuwe uitgaven 350, 373, 381, 394

Uit de buitenlandse vakpers 396

Officiële Mededelingen

Koninklijke Landmacht

Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

De aandacht wordt gevestigd op:

LaO Nr 61016 (codenr 55.5/50). Geneeskundige verzorging van de KL en de KLu in Nederlands Nieuw-Guinea (Herdruk 1962).

LaO Nr 62020. Met ingang van 1 april jl. zijn ingesteld de dienstvakken van officieren van speciale diensten van de militair juridische dienst, de intendance, de infanterie, de aan- en afvoertroepen, de cavalerie, de verbindingsdienst, de technische dienst, de Koninklijke Marechaussee, de militaire administratie en de geneeskundige troepen.

Hierdoor zullen er voortaan vier categorieën beroepsofficieren bij de K.L. zijn en wel:

beroepsofficieren der K.L., die de opleiding K.M.A. met succes hebben gevolgd;

beroepsofficieren voor speciale diensten (hoogste rang: majoor);

beroepsofficieren van vakdiensten (hoogste rang: kapitein);

beroepsofficieren technisch opzichter en officieren forficatiën.

LaO Nr 62024 (codenr 55.15/11). Regeling militair-wachtgeldvervangende uitkering 1962.

LaO Nr 62026 (codenr 55.5/55). Geneeskundige verzorging KL/KLu; behandelende algemene en bijzondere bepalingen, alsmede, in voorkomend geval, vergoedingsbedragen.

Landmachtmededeling Nr 058-62.

Maximale snelheden voor militaire voertuigen.

Adreswijzigingen De Militaire Spectator

De aandacht wordt nogmaals erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg „De Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit *uitsluitend* kenbaar dienen te maken bij de commandant van het onderdeel, waarbij zij in onderhoud zijn gesteld. Derhalve *niet* telefonisch of schriftelijk bij de administratie van „De Militaire Spectator” of bij de Afdeling Personeelspubliciteit van het Ministerie van Defensie. De commandant van vorenbedoeld onderdeel zendt de voorgeschreven mutatie-opgave aan de Afdeling Centrale Personeelsdocumentatie van het M.v.D. waarna toezending aan het nieuwe adres volgt.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke Landmacht of aan de Koninklijke Luchtmacht niet kan inhouden.

Einde van de Officiële Mededelingen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

Nieuwe uitgave

Der Hitler-Stalin-Pakt 1939-1941, door dr. P. W. Fabry, 535 blz. Uitg.: Fundus Verlag, Darmstadt, 1962. Prijs: DM 29,80.

Een bijdrage tot de kennis van de methodiek van de Russische buitenlandse politiek, waarin een antwoord wordt gegeven op de vraag hoe dit niet-aanvalsverdrag tot stand kwam en wat de oorzaken waren van de breuk in 1941.

De auteur spreekt tegen dat Hitler reeds in de zomer van 1941 tot het besluit zou zijn gekomen Rusland aan te vallen; dit besluit zou volgens hem eerst zijn gevallen na het bezoek van Molotow, in november van dat jaar. Wij laten deze mening gaarne voor rekening van de schrijver; tegenover de zijne staan andere, die evenzeer door documenten worden gestaafd.

Fabry legt ten eerste de nadruk op het feit, dat Hitler

de kracht van Stalin (Rusland) op een onverantwoordelijke wijze heeft onderschat en — hier kunnen wij volkomen met hem meegaan — hij waarschuwt onze generatie voor een herhaling van de geschiedenis, nu met Chroestsjov als tegenspeler.

Het boek behandelt grotendeels de reeds uit velele andere bronnen bekende oorlogshandelingen van bedoelde jaren; het legt echter de nadruk op de militair-politieke facetten ervan. Hoewel de inhoud uiteraard interessant is, mede door de nieuwe bronnen die door de schrijver zijn aangeboord, moet toch worden gezegd dat men er zich slechts moeizaam doorheen worstelt. Het leest beslist niet gemakkelijk. Het is zeer bruikbaar als naslagwerk en als bron voor een militair-politieke studie. Het is meer geschikt voor opneming in een bibliotheek, dan voor aanschaffing als particulier.

v. H.

Prijsvraag De Militaire Spectator 1961

Hieronder publiceren wij de met de eerste prijs bekroonde inzending van *Kapitein der Infanterie J. C. M. Knol* te Den Haag.

Voor het onderwerp en de voorwaarden van deze prijsvraag wordt verwezen naar *De Militaire Spectator* 130(1961)(11)405. Red.

Oefening „Psychologische verdediging Geul-Dal”

door J. C. M. KNOL, *Kapitein der Infanterie*

STUK NR 1

Algemene beschouwingen

1. Als achtergrond voor het te spelen spel dient een oefening van het „*Infanteriebataljon in de verdediging*”.

De keuze viel om twee redenen op deze tactische situatie.

a. Onze bataljons zullen zich in een eventuele oorlog, zeker in het beginstadium, vermoedelijk in een dergelijke situatie bevinden.

b. In vredetijd is voor het slagen van dit soort oefeningen een enkele dagen durende frontsituatie vereist, waarin zo min mogelijk agressieve, moreel-verhogende acties plaatsvinden. Hoe lager 's mans moreel, des te bevattelijker zal hij immers zijn voor het „spel”.

2. „Nur der verdient die Freiheit und das Leben, der täglich sie erobern muss.” Deze uitspraak van Goethe zal voor ons de stimulans zijn om de *verdediging* tegen de psychologische aanvallen uit het oosten *actief* te voeren. Terwijl enerzijds moet worden verhinderd, dat onze gevechtsbereidheid wordt ondergraven, moet anderzijds de vijand met zijn eigen methoden worden verslagen. Onze tegenpropaganda tegenover zijn propaganda; onze voorlichting en onze nieuwsdienst tegenover de zijne.

Van dit beginsel moet worden uitgegaan bij elke bespreking van onderkende „vijandelijke” acties.

3. Om meer zekerheid te hebben van de uitwerking van de tijdens dit soort oefeningen toe te passen middelen, dient de „te bewerken” troep reeds zoveel mogelijk vermoeid en, zo enigszins mogelijk „vervuild” te zijn. Het wordt aan de betrokken commandant/oefenleider overgelaten een en ander tijdig te creëren, bv. door te voren marsen te houden, de troep weinig slaap te gunnen, enz.

Het is dus duidelijk, dat speciaal *meerdaagse oefeningen* zich voor het psychologische spel lenen.

4. Te allen tijde moet worden *vermeden*, dat een bepaalde actie achteraf kan worden gezien als louter *voor-de-gek-houderij*, waardoor alleen de nodige hilariteit wordt opgewekt en de instructiewaarde verloren gaat.

5. Elke actie moet *tot in de fitnesses* worden *voorbereid*; waar nodig zullen geldmiddelen ter beschikking worden gesteld.

Alle mogelijke consequenties moeten worden nagegaan, teneinde te voorkomen dat het hele spel onverwachts doorzichtig wordt of dat een averechtse uitwerking het resultaat is.

6. Met nadruk moet erop worden gewezen, dat met een teveel aan psychologische acties het doel voorbij wordt gestreefd. De troep zal dan immers te achterdochtig worden.

Als *maatstaf* moet worden aangenomen: *per oefening één actie per cie*, voor de cien onderling van verschillende aard.

7. De „vijand” moet zoveel mogelijk *echte vijand* zijn. Dus geen delen van het eigen onderdeel, maar bij voorkeur eenheden van het korps Commandotroepen.

8. Bij het bespreken van een p.o.-voorval met de troep moet steeds worden uitgegaan van de gestelde *opgave*: *Wát hád er moeten gebeuren? Wát had de reactie van sld X moeten zijn? Wáárnaar had sergt Y moeten vragen? Wát had lnt Z moeten antwoorden? Hoe had een en ander kunnen worden voorkomen?*

De motivering van het antwoord houdt de les in voor de betrokkenen. Deze opgave is bij elk spel gesteld.

9. De in de „spelen” gegeven voorbeelden zijn, met fantasie, aan te passen aan omstandigheden en, waar nodig, uit te breiden.

10. Het bevel voor de verplaatsing van het oefenbataljon naar VIJLEN (FS 08 31) is niet bijgevoegd.

In het voor het bat passende verplaatsingsbevel dient echter het laatste deel van de route overeen te komen met de route, genoemd in pt 4 van de bijzondere oorlogstoestand.

11. De opdracht voor de vij is eenvoudig te destilleren uit:

- a. operatiebevel infbat;
- b. de spelen.

12. *NOTA BENE*

a. *De oefening „GEUL-DAL” is zo opgezet, dat zij ook zeer goed in een klas kan worden gespeeld (alle offn van een bat, leerlingen van SRO of Kadernschool, enz.)*

b. Waar nodig *opgave* dan *aanpassen* aan peil van de klas.

Meestal zal kunnen worden gesteld: wat doet u nu als commandant?

c. Oplossingen kunnen uit *discussies* naar voren komen.

d. D.m.v. *bandopnamen* (hoorspelvorm) kan de klas-oefening levendig en interessant worden gehouden.

e. *Onderwerpen* zijn dan ook nog uit te breiden met:

— gedrag in kgvschap, celgenoot is een zg. door

zijn eigen regime gearresteerde ex-communist;

— radio-uitzendingen van propagandazenders (analyseren!);

— optreden tegen „cultuurbeschermers”, die bin-
nen eigen gelederen en zullen proberen af te hou-
den van aanvallen, waarbij cultuurhistorische
monumenten kunnen worden vernield;

— enzovoort.

f. Op deze wijze kan men *tijdens opleiding* op *praktische* wijze de theorie van de vijandelijke p.o. instrueren.

methode kunnen in oefeningen praktische geval-
len worden verwerkt.

Men bedenke:

a. Voor-de-gek-houderij moet worden voorko-
men;

b. E.e.a. moet tijdig in zodanige banen worden
geleid, dat geen tijd en nut van de oefening ver-
loren gaat.

2. *Geruchten-verspreiding* (mondeling, pamflet-
ten, kranten)

a. Geen „geruchten” met te veel in het oog
springende onderwerpen zoals soldij, diensttijd.

b. Benut feiten, omstandigheden, die direct te
maken hebben met verloop van de oefening.

c. Initiëren van „geruchten” bij voorkeur door
vertrouwde burgers en miln van zo laag mogelijke
rang/stand.

d. Aangezien de mentaliteit van de dpl sld in
vredetijd anders ligt dan in oorlogstijd, kan eerst
worden gepoogd d.m.v. het „gerucht” een juich-
stemming te kweken. Indien daarna het tegendeel
blijkt, zal juist de gewenste kankerstemming ont-
staan.

Vanzelfsprekend daarna e.e.a. grondig en met
overtuiging uitleggen.

3. *Elektronische middelen* (luidsprekers, vijande-
lijke zenders)

a. D.m.v. luidsprekers uit te zenden teksten die-
nen met zorg te worden geredigeerd, omdat de
man juist in vredetijd agressief blijkt te worden.

b. Teksten moeten bij voorkeur betrekking heb-
ben op personen (eigen en) en voorvallen tijdens
de oefening.

c. Teksten combineren met gevechtswaai.

Een *constant* gebruik (dus ook 's nachts), ook uit
niet-verwachte richtingen, kan tot resultaat heb-
ben dat de troep zich geërgerd, geprikkeld gaat
voelen.

d. Mogelijkheden liggen ook in het gebruik van
echte of zogenaamde overlopers als sprekers.

4. *Krijgsgevangenen* (eigen en vijandelijke luid-
sprekers, brieven en pamfletten)

a. Het is zaak een sfeer van ongeloofwaardigheid
te scheppen, die ook in werkelijkheid zal ont-
staan.

b. de rol van kgv dus laten spelen door iemand
op wie men altijd gemeend heeft te kunnen bou-
wen.

c. Deze methode bij voorkeur toepassen in com-
binatie met de luidsprekermethode.

5. *Individuele beïnvloeding* (persoonlijk contact,
briefwisseling)

a. E.e.a. moet een uiterst verrassend karakter

STUK NR 2

Beschouwingen over diverse facet- ten en bijbehorende methoden

Misleidingsmethoden

1. *Verwarring stichtende acties/bevelen* (monde-
ling, schriftelijk of per rd/tfn).

Indien de militair de gevolgen van de praktische
psychologische oorlogvoering aan den lijve onder-
vindt, zal zijn waakzaamheid t.o.v. deze vijande-
lijke activiteit verscherpen. Speciaal v.w.b. deze

hebben; op feiten of voorvallen teruggrijpen, waarvan men destijds nauwelijks kon vermoeden, dat zij hierin zouden resulteren.

b. Zorgvuldige voorbereiding, zeker ook t.a.v. de keuze van de juiste „slachtoffers”, is geboden.

c. Indien burgers als verkapte agenten moeten worden ingeschakeld, verdient het aanbeveling echte burgers en geen verklede militairen te gebruiken.

Gewelddaden

1. Zijn te plegen tegen personeel, materieel, transporten, de veldpost of verbindingsmiddelen.

2. Alle aanslagen moeten op de meest geheimzinnige wijze worden uitgevoerd.

3. Het verdient aanbeveling ook uit de troep zélf acties te doen ondernemen door een of meer zogenaamd in eigen rijen binnengedrongen agenten. Het (opzettelijk) foutieve gedrag van een dergelijk militair kan als een rode draad door de gehele oefening heen lopen, met als slot: ontmaskering door eigen kameraden.

Bedreigingen

1. Zijn uit te voeren tegen personeel en materieel.

2. Dit facet moet, in combinatie met de sub II genoemde „aanslagen”, in oefeningen worden verwerkt.

3. Als eis moet worden gesteld, dat er van de aangekondigde aanslagen en dreigementen ook enkele feilloos moeten worden uitgevoerd. Daarbij moet worden voorkomen, dat na afloop alles zou kunnen worden toegeschreven aan het feit, dat e.e.a. beruiste op „doorgestoken kaart met oefenleiders”.

4. Om de bedreiging goed te laten dóórwerken dienen er af en toe ook gefingeerde aanslagen te volgen.

5. Bedreigingen door kennelijk politieke kringen aan het adres van beroepspersoneel zijn zeer goed te ensceneren.

6. Aangezien een dergelijke actie pas na vrij geruime tijd kan worden herhaald (men loopt er de tweede keer niet zo eenvoudig meer in), is het gewenst meteen een zo uitgebreid mogelijk aantal miln te bestrijken, bv. het gros van de beroeps-offn en oon van een bat/cie.

7. Grondige, fantasierijke voorbereiding is vereist. Afwisseling is geboden.

Oefening „Geul-Dal”

Algemene gegevens

1. Doel

a. De cien te oefenen in het voeren van de verd in heuvelachtig terrein.

b. De deelnemende tr te oefenen in de psychologische verdediging.

Onderwerpen ter bestudering:

(a) bat/cie in de verd

(b) documentatiemateriaal SMID en literatuur betreffende Sovjet psychologische oorlogvoering.

2. Deelnemende troepen

a. Te oefenen troepen: een infbat opl

b. Vijand: een of twee cien van het KCT

c. Leiderstaf: bc, S2 der brigade + tgv pers

3. Duur van de oefening

Van maandag (heenmars) t/m vrijdag (terugmars).

4. Materieel

a. Kaarten:

TD, uitg 51, NEDERLAND, schaal 1 : 50.000, nr 61, 62 w en o.

MICHELIN wegenkaart, schaal 1 : 200.000, nr ...

b. Bewapening, tenue en uitrusting

(1) te oefenen bat:

(a) bewapening: org

(b) tenue: gevtenue 2e lijn zonder ransel

(c) uitrusting: org

(2) vijand:

(a) bewapening: org

(b) tenue: agressoruitrusting, verder org

(c) uitrusting: zelf te bepalen.

c. Verbindingen

Organiek

Apart not: oefenleider, c-vij, betrokken odl (indien nodig)

kanaal ,roepnaam

d. Transport

(a) org

(b) voor verplaatsing Pel Tbat

e. Munitie

(1) te oefenen bat:

per dag: per:

gew 32

Bren 150

Ost Bren 300

Mitr .30 5 nabootsers

106 tlv 5 nabootsers

ptn sein 1" rood	6	} per cie
ptn sein 1" groen	6	
rookkaarsen	2	
donderslagen		

(2) vij:

per dag:

per gew	64
Bren	300
Ost Bren	500
Mitr .30	10 nabootsers
106 tlv	10 nabootsers
ptn sein 1" rood	12
ptn sein 1" groen	12
rookkaarsen	12
2" lichtgsch	18
traangas handgr	
donderslagen	
springladingen	

5. Voeding

- (a) Zie verzorgingsbevel nr
 (b) Tijdens oefening ware aan oefenbat minimaal
 rtsn te verstrekken

6. Bepalingen ivm de vredestand

a. Weersomstandigheden:

Als in werkelijkheid

b. Zons- en maans-, op- en ondergang

Datum Zon op Zon onder Maan op Maan onder

c. Weersvoorspelling:

d. Bepalende bepalingen:

- (1) De inhoud van deze bepalingen dient aan ALLE deelnemende militairen te worden bekendgemaakt.
 (2) *Verboden gebieden:*
 (a) Jonge aanplant.
 (b) Ingezaaid bouwland.
 (c) Afrasteringsdraden mogen NIET doorgeknipt worden.
 (d) Camouflagemateriaal aan te vragen bij boswachter.
 (3) *Gebruik losse munitie:*
 (a) Conform reeds geldende bepalingen.
 (b) Springpunten vuurvoorstellingen zijn met witte tape gemarkeerd.
 (c) Het gebruik van traangas in/nabij bewoonde oorden is verboden.
 (d) Schieten met lichtmunitie op bewoonde oorden is verboden.
 (e) Laagvliegende vliegtuigen. Het is verboden deze vliegtuigen te beschieten met seinpatronen e.d.

4. Burgerverkeer

- (a) Het is verboden burgers cq burgerverkeer in hun bewegingen te belemmeren.
 (b) Bij weghindernissen dient een post met witte band te worden geplaatst; ook de hindernis dient duidelijk te zijn gemarkeerd.
 (c) Bij ongelukken waarbij burgerverkeer betrokken is, dient de dichtstbijzijnde post der Kon Mar te worden gewaarschuwd.

(5) Militair verkeer:

- (a) Maximum snelheid in het oefengebied 35/km/u (aan te geven door gele streep (glaspotlood) op snelheidsmeter).
 (b) DAF 3-ton en 1-ton mogen zich slechts op verharde wegen begeven.
 (c) Bij verplaatsingen in bosgebieden dient te worden gewaakt tegen beschadiging van aanplant aan weerszijden van de weg.
 (d) De voertuigen worden alleen gecamoufleerd met netten.
 (e) Bij nacht wordt voor verplaatsingen, verband houdende met de oefening, gereden met gedimde volle lichten.

(6) Ongelukken tijdens de oefening:

- (a) Zo spoedig mogelijk de leider der oefening waarschuwen.

- (b) Betrokkenen afvoeren naar Garn Ziekenzaal TAPIJN-kazerne te MAASTRICHT.

(7) Schade:

Schade, van welke aard ook, aangebracht aan particuliere eigendommen, dient *onmiddellijk* met opgave van juiste plaatsnaam, eigenaar en omschrijving schade en omstandigheden te worden vermeld aan de officier belast met schaderegeling, de S-1.

e. Betrokken gemeenten:

VAALS en WITTEM

f. Betrokken garnizoenen:

MAASTRICHT en ROERMOND

g. Belangrijke adressen:

- (a) Mr. SWENNE, Viergrenzeweg 58, VAALS, tel. (04454) 387

Voorwerker JEHAË, Schuur tel. (04454) 614

(b) Burgemeester van WITTEM (MECHELEN)

De Heer MERKELBACH, Gemeentehuis WITTEM tel. (04455) 200, EPEN (04455) 260 (na 19.30 uur)

(c) Boswachter VILENERBOS, EPEN tel. (04455) 340

(d) Verzorgingsgebied, VAALS tel. (04454) 589

(e) Boswachter ELZETTERBOS

De Heer v. BRANDENBURG (Ned Heide Mij), Maastrichterlaan 156, VAALS, tel. (04455) 244

(f) Gemeentehuis VAALS, Afdeling Militaire Zaken (04454) 777

(g) Hotel „DE KROON”, EPE, (04455) 250

STUK NR 3b

Algemene oorlogstoestand

1. Landskn

a. Blauw:

Blauwe tr rukten door ZUID-LIMBURG en no-BELGIË in w rg naar de MAAS op.

Nadat de MAAS z van VISÉ (FS 9024) en bij MAASTRICHT (FS 9037) door de voorste eenheden na zware gevn was bereikt, is de opmars door tegenavn op beide flanken van de corridor volledig tot staan gebracht.

b. Rood:

De rode weerstand nam steeds toe. Rood trok tr (o.a. mech eenheden) samen 15 km zzo van NEUFCHATEAU (FS 9522). W deel van MAASTRICHT, welke stad nagenoeg geheel is verwoest, is nog steeds in rode handen.

Rood deed succesvolle tegenavn tegen z flank van de corridor, en heroverde D-3 AUBEL (FS 0221).

2. Luskn

a. Blauw heeft geen luoverwicht meer.

b. De rode luactiviteit neemt steeds toe.

Rood zag kans de laatste dn plaatselijk en tijdelijk boven het fr te opereren met in totaal 20-40 jabows per d.

3. ABC-oorlogsvoering

a. Beide partijen beschikken over kernwapens.

b. B- en c-wapens zijn tot nu toe niet gebruikt.

Het is zeer onwaarschijnlijk, dat ze zullen worden ingezet.

STUK NR 3c

Bijzondere oorlogstoestand

1. De situatie aan de z flank van de corridor verslechterde met de dag.

2. Vij eenheden, vermoedelijk ook parachutisten, zijn op D-1/1200 al doorgedrongen tot SLENAKEN (FS 0128) en oefenen in o en no rg druk uit op uiteengeslagen eigen tr.

3. De dc besloot een infbat van . . . Brig (sector HULSBERG) (FS 0141) verdedigende opstg te doen innemen achter de GEUL, ter ht van het VIJLENER BOSCH om doordringen van vij in rg VAALS (FS 1228) te voorkomen.

4. Bovengenoemd infbat zal zich mot verplaatsen in de nacht van D-1 op D, via VOERENDAAL (FS 0641), UBACHSBERG (FS 0737), SIMPELVELD (FS 1035) MAMELIS (FS 3109) naar VIJLEN (bat-vpt: vijfsprong 088.310).

5. Na kaartstudie en korte verk op D-1 ter plaatse kwam bc tot de volgende conclusies:

a. Opzet van vij zal zijn: vkweg MAASTRICHT-VAALS afsnijden.

b. Vanuit geb SLENAKEN voor vij twee naderingsmogelijkheden in o rg: via MECHELEN (FS 0631) en via CAMERIG (FS 0628) — VIJLENER BOSCH.

c. Onze verd staat of valt met behoud van hoge terrein no en zo van MECHELEN, w zijde van het VIJLENER BOSCH, en dorp VIJLEN + omg.

6. C-oefenbat deelde in het terrein aan de hem op zijn verk vergezellende stoffn zijn besluit mede.

Dit luidde:

a. De verd wordt gevoerd met twee cien voor en een cie in tweede lijn.

b. Zwaartepunt at-verd in n deel van het vak.

c. Voorposten tenminste tot aan de GEUL.

STUK NR 3d

Waarschuwingsbevel

VAN: c- . . . Infbat

AAN: Alle stoffn, spec-stoffn, ccn

1. . . . Infbat zal zich in de nacht van . . . (D-1) op . . . (D) 1962 verplaatsen (mot) naar sector VIJLEN (FS 0831) teneinde verd opstgn in te nemen achter de GEUL, front w.

2. . . . Cie en . . . Cie resp li- en re-voorcie . . . Cie midden achter.

3. Bevelsuitgifte op batwp: drs 065.295 te D-1/1400.

4. Bat zal zich verplaatsen onder co van plv cn.

5. Stoffn en ccn zorgen voor eigen tijdelijke bev.

6. Gvs, mto en arts verplaatsen zich met gros van bat.

STUK NR 3f

OEFENGEHEIM

Bevel voor de verdediging

Geen afwijking van mondelinge bevelen

Exnr . . .

. . . Infbat

VIJLEN (FS 0831)

. . . 1400 . . . 62

Nr 47DZ

OPERATIEBEVEL Nr 3

Kaarten: TD, uitg 51, NEDERLAND, schaal 1 : 50.000, nr 61,62 w en o

1. Toestand

a. Vij

(1) Na succesvolle tegenavn op z flank van onze corridor heeft vij op dit moment de hoge weg SLENAKEN (FS 0128) — HOMBOURG (FS 0623) bereikt.

(2) Ondervindt daar nog hevige tegenstand van inderhaast door onze tr ingerichte verd.

(3) Kan plaatselijk luoverwicht bevechten.

(4) Heeft tot op dit moment nog geen kernwapens ingezet.

(5) Maakt telkens gebruik van parachutisten, vlak achter onze linies.

b. Eigen tr

(1) Onze brig blijft in sector HULSBERG (FS 0141). Vanaf D/0001 staan wij ob Brig-zuid, die verd in vak als aangegeven op oleaat, zwaartept zuid.

(2) ... Infbat, z van ons verd achter GEUL en belet vij doordringen in rg AACHEN.

(3) In geb n van ons zal voorlopig worden volstaan met patrgang door ... Infverkcie.

(4) Vóór ons, in sector SLENAKEN-HOMBOURG vechten nog samengeraapte odln van ... Div met opdracht zich in verd opstgn te handhaven tot D/1100.

(5) Wij moeten ons realiseren, dat onze mensen nog geen geveervaring hebben, terwijl er enorm veel van ons bat zal worden gevergd.

(6) Wij hoeven niet te rekenen op lus, bovendien zeker niet op artsteun voor D+1.

c. Afwijkingen org verband

Geen

2. Opdracht

... Infbat richt zich ter verd in in aangegeven vak achter de GEUL (vkweg MAASTRICHT-VAALS nib, grens NEDERLAND-BELGIË ninb), en belet speciaal vij doordringen in rgn SIMPELVELD (FS 1035) en VAALS.

3. Uitvoering

a. Plan en groepering

(1) Plan

Twee cien vóór (MECHELEN (FS 0631) en CAMERIG (FS 0628)), één cie achter (VIJLEN).

(2) Groepering

zie bijl A.

b. A-cie

verd: — hoge terrein n en o van MECHELEN

— hoge terrein zo van MECHELEN

en belet vij doordringen in n cq o rg naar vkweg MAASTRICHT-VAALS

c. B-cie

verd: — hoge terrein rondom BOUMERIG (PS 0629)

— hoge terrein rondom CAMERIG (FS 0628)

en belet vij doordringen in no rg in VIJLENER BOSCH (cq naar VIJLEN)

d. C-cie

verd hoge terrein rondom VIJLEN en belet vij doordringen naar grote vkweg, cq HOLSET (FS 1029) verder batres.

e. E-cie

(1) Mitr pel

— gp rs B-cie

— pel(min) rs A-cie

(2) Mr pel 4.2 : as

— opstg omg HILLESHEGEM (FS 0831)

— bereidt sosvun voor op kwgn no en o van MECHELEN, op helling w van MISSIEHUIS (FS 0629) en op helling zo van CAMERIG (voor „hairpins”)

— voorrang vun A-cie

— bereidt resstg voor achter C-cie

(3) Tlv pel 106 mm

— twee gpn in vak A-cie

— een gp in vak B-cie

— pel (min) bij C-cie

f. Verkgp

(1) Bev dmv patrs zo lang mogelijk geb w van de GEUL (3 km diep)

(2) Bev dmv patrs na terugkeer achter GEUL in flank bat

(3) Richt wpn in bij — MISSIEHUIS

— HAIRPINS-CAMERIG

— vt 065.321

g. Batres

C-cie houdt rekening met inzet (omb) in vak van A-cie of B-cie, indien situatie daar door persen/of mun-gebrek onhoudbaar zou worden.

h. Coörd bepalingen

(1) Wachtwoord ....., tot .....

Herkenningsteken ....., tot .....

(2) Vpn niet verder dan GEUL.

(3) Alle aandacht besteden aan camouflage.

(4) Terugtrekkende eigen odln, en/of losse miln, komen ob van cn voorciën, zodra zij o van de GEUL komen. Zij dienen te worden ingezet om front te verdichten.

(5) Wensen tav vust voor D-1/2000 bij S3.

(6) Alle ter plaatse aanwezige mat te gebruiken voor maken van hindn.

Zo gauw org mat ter beschikking komt: zie bijl. C.

4. *Verzorging*

- a. Bat vzggeb: Drielandenpunt (FS 1227).
- b. .Bhp in school te VIJLEN.
- c. Bevelen tav verpleging, munbevo, volgen morgen. Van hogerhand zijn de bevelen terzake spaarzaam en dan nog verwarrend.

5. *Bevelvoering en verbindingen*

a. **Bevelvoering**

- (1) Zie bijl. A.
- (2) Batcp open D/0500, kapelanie — VIJLEN
- (3) Lokatie cicscpn zsm melden.

b. **Vbdn**

- (1) ovo: .....
- (2) vvo: .....
- (3) Tfn vbdn: — van bat naar alle cien — tussen voorcien
- (4) Zie bijl. D.

De Int-kol
B. RANDMERK

Kvo: omgaand

- Bijl. A — operatieoleaat
- B — vustplan (niet bijgevoegd)
- C — hindn (volgt)
- D — vbdn (volgt)

Verzendlijst: A exnrs ..... t/m .....

... Brig exnr .....

Wmk: S3

δ

G. DAL

OEFENGEHEIM

STUK NR 3g

Schema tijd/plaats uitgifte stukken

- Stuk nr 3a: aot D-2/0900 - Lpl
- Stuk nr 3b: bot D-2/1700 - Lpl
- Stuk nr 3c: alg gegevens D-5 - Lpl
- Stuk nr 3d: waarschuwingsbevel D-2/2000 - Lpl
- Stuk nr 3e: verplaatsingsbevel D-2/2200 - Lpl
- Stuk nr 3f: bevel voor verd D-1/1400 - terrein

Gedacht verloop

STUK NR 4

Speel nr	Tijdstip	Plaats cq odl	Te trekken les	Korte inhoud spel
1	Lpl ...	D-15 tot D-10	De waarheid is het beste middel tegen geruchten	In bat gaat gerucht dat de dpl oon een afknijp oefening te wachten staat
2	bat bur Kpt SIM- PELVELD vt 101.360 B-cie	D/0130	Welke waakzaamheid geboden, ook achter het front?	Tijdens verplaatsing wordt deel van col door vij agenten in Ned uniform verkeerde kant opgestuurd
3	A-cie	D/1500	Voorlichting aan tr: wantrouwen kwekende, gevaarlijke vij prop moet worden bestreden	Pamflet met vervalst geheim/document beweert, dat vooraanstaande personen tegen nucleaire straling zullen worden ingeënt
4	D/1200	C-cie	Burgers ook in eigen land niet blindelings vertrouwen	Kisten munitie worden omgeruild
5	E-cie	D/1900	Vij zal proberen wantrouwen te kweken tov eigen middelen, zal misbruik maken van contacten leger- en thuisfront, en zal trachten wig te drijven tussen krijgsmacht-odln	„Krantenbericht” dat straaljager op bekend dorp gevallen is : 25 doden
6	Vzggeb	D/2300	Nutteloos bestede zorg zal gevoelens opwekken van „alles voor niks gedaan”	Ber (van ch): „jeep gekanteld”, komt bij mto

7	C-cie	D/D+1	Onze en zullen geen onverantwoorde beslissingen nemen	Sld heeft op batcp „opgevangen” dat bc plan heeft om met hele cie morgennacht de GEUL over te steken
8	A-cie	D+1/0800	Overschatting vij, en twijfel aan eigen gevkracht. Wat is daartegen te doen?	Brief van „ziek-thuis-gebleven” oo wordt afgegeven aan collega oo
9	B-cie	D+1/ d-aanbreken	Men zal moeten wennen a/h feit dat in oorlogstijd Nederlanders in het veilige buitenland zijn	Zg. artikel Zwitsers(neutrale) krant: compromitterend gedrag in SAN SEBASTIAN door dochter van vooraanstaande Nederlander
10	C-cie	D+1/1100	Agenten achter front stichten verwarring, ontevredenheid	Motorord geeft bericht af betreffend eten-afhalen
11	A-cie	D+1/1300	Conform spel 10	idem - post-afhalen
12	B-cie	D+1/1400	Berichtenveiligheid	Rtfn-B-cie vangt ber op omtrent vijandelijk uur-U
13	E-cie	D+1/1700	Op vij prop cq bedreiging reageert een c niet met „lesgeven” maar met gesprek van man tot man, met ieder van die ondergeschikten, die hulp nodig hebben	Beroepspersoneel hoort dat hun vrouwen - thuis - bedreigingen ontvingen
14	C-cie	D-10 en D+1/2300	Vertrouwd raken met vij propa-gings-methoden tegenover tr in zeer moeilijke situatie	— pc ontving dreigbrief — pc wordt gekidnapt
15	B-cie li- en mi- Pel	D+2/half u na d- aanbreken	Vertrouwd maken met vij propa-ganda-methoden tegenover tr in benarde situaties	Steunptn B-cie worden door vij luidspreker gevraagd zich over te geven
16	idem	40 min later	Hoe op te treden tegen parlementair van vij	Rode parlementair nadert in voorterrein en verzoekt ontvangen te worden
17	A-cie	D+2/0900	Conform spel nr 4	Kisten met batterijen worden omgeruild
18	C-cie	D+2/1030	Conform spel nr 14	Geïnfiltreerde vij bedreigt andere onderen van C-cie
19	B-cie	D+2/1200	1. Mogelijke gevolgen van het uitvallen der vbdn 2. Vij agenten mengen zich tussen wanordelijk terugtrekkende eigen tr	Twee „nog niet ontkomen” mln van A-cie komen verwilderd bij B-cie binnen vallen
20	Vzggebb	D+2/1730	De waarheid is het beste middel tegen geruchten	In vzggebied gaat door allerlei omstandigheden (toevallige samenloop) gerucht werken: „wij worden vannacht aangevallen”.
21	A-cie (z Pel)	D+2/2130	Gedrag/optreden bij paniek	In paniek gebrachte pel wordt door terugkerende pc weer in stg gedreven
22	St-cie batc p	D-1 tot D+2	vij agenten (nu reeds?) onder ons	Kwaadwillende sld-ch saboteert irriterend gedurende gehele oefening, tót: ontmaskering door eigen kameraden

Spel nr 1 - Gerucht-afknijpoefening

1. De S3 van een bat belt op naar een cie en vraagt aan de csm: „Jij bent al een van de ouden, zeg! Hoe sta jij er tegenover als we alle dpl oon van het bat eens een behoorlijke hardings-oefening zouden laten ondergaan van een week bijvoorbeeld, zo in de geest van de Kleine Oorlog? In de BIESBOSCH of zo??”

„.....”
„Nou nee 't is zo maar een vraag! Jij bent een van de oudsten, daarom! Oké bedankt!”

2. S3 laat een van de jongere dpl oon bij zich komen en vraagt hem een opgave van alle „afknijpoefeningen”, die deze oo op de KSI en daarna heeft gehad. De man moet de indruk krijgen dat men op het batbureau „aan iets dergelijks werkt”. („Zijn jullie al eens in de BIESBOSCH geweest?”).

Zonder er verder op in te gaan, laat hij de oo gaan.

3. S3 vraagt aan de cc van een cie: „Lijkt het jou nuttig dat alle oon, eventueel ook de vdgs een individuele kaartleesoefening krijgen, van een week of zo, in de geest van de „Kleine Oorlog?” (Gaat er verder niet op in!)

4. Voorafgegaan door een bat-order „het is in de periode van . . . t/m . . . aan de dpl oon niet toegestaan periodiek op te nemen”, laat de S3 op een gegeven ogenblik alle oon bij elkaar komen. Hij bespreekt dan een punt als bv.: dat het gewenst is dat er meer door hen aan de lessen-LO wordt deelgenomen.

5. Uiteindelijk, als kennelijk onder de oon het gerucht is doorgedrongen, moet de hele geruchten-affaire worden besproken. Dit kan ook zeer goed voor de vdgs worden „gespeeld”.

6. Zonodig dient deze „zenuwoorlog” d.m.v. nog meer „geruchten” intensiever te worden gevoerd.

Opgave

Aan de hand van welke thema's behandelt de S 3 deze affaire?

Mogelijke oplossing spel nr 1

1. Geruchten zullen vaak aanslaan op „angstgevoelens”.
2. Besef (van tevoren al) dat, als er geruchten de ronde doen, er allerlei voorvallen, feiten zullen zijn, die deze geruchten lijken te bevestigen, maar er niets mee te maken blijken te hebben.
3. Ontzenuwen van geruchten:
  - a. een feit of voorval lijkt het gerucht onomstotelijk te bevestigen: vraag je dan af welke betekenis er nog méér aan zou kunnen worden toegekend;
  - b. realiseer je, dat je in precare situaties geneigd bent alles in peioratieve zin uit leggen;

c. ongetwijfeld kan het bewuste feit/voorval ook volledig op zichzelf staan, en niets met e.e.a. hebben uit te staan (voorbeelden geven!)

4. Geruchten betreffende onplezierige voorvallen, die de man zouden staan te wachten, werken deprimerend op de troep en kunnen de gevechtsbereidheid ondergraven.

5. Blijvende onzekerheid stimuleert de uitwerking van geruchten, omdat ook de meest kritische man niets kan nagaan.

6. Het meest effectieve middel tegen geruchten is de geloofwaardig verspreide waarheid.

7. Geloof en vertrouwen je commandant.

8. Commandanten zullen dat vertrouwen moeten verdienen.

9. Het leven van militairen ligt in oorlogstijd in handen van hun commandanten.

Spel nr 2 - Vij mil in „Nederlands” uniform

1. Een *onbekende onderofficier*, in niet volkomen Nederlands (distinctieven enz.) tenue, stuurt gedeelte van de col (B-cie), komend uit rg VOERENDAAL, in SIMPELVELD (vt 101.360) naar rg HEERLEN, i.p.v. rechtdoor rg VIJLEN.

2. Oo geeft op vragen „waarom?” enz., vage antwoorden. Kan hij het kennelijk niet meer red- den, dan smeert hij 'm.

3. Op vrs 115.372 staat échte MP, die cie laat halthouden en omkeren (ter plaatse mogelijk), teneinde te voorkomen dat nuttige oefentijd verloren gaat (cie *ter plaatse* laten uitstijgen — men ondervindt dan e.e.a. aan den lijve — en met cie het gebeurde behandelen, terwijl vtgn keren).

Opgave

Welke waakzaamheid, beveiliging is geboden tijdens verplaatsingen, ook áchter het front?

Mogelijke oplossing spel nr 2

Aanknopingspunten:

1. In 1940 in LIMBURG traden als Nederlandse miln vermomde Duitsers op.
2. Elke order, gebracht „namens hogere commandant”, dient in oorlogstijd in principe te worden geverifieerd. Indien mogelijk: legitimatie vragen.
3. Wees achterdochtig t.o.v. elke onbekende.
4. Zelfvertrouwen van commandanten!

Spel nr 3 - ABGN-inenting

1. De dpl sergt van de bhp — bijvoorbeeld zg. op controle bij hospikken van de A-cie, met mededelingen over afvoer gew, of aanvulling verbandtassen — praat met een of meer van deze hospikken over door hem 3 dagen geleden uit

AMSTERDAM ontvangen brief (brief, werkelijk verstuurd, wordt getoond!) met *fotocopieën* van 'n ZEER GEHEIM STUK (zie bijln A en B).

2. De sergt laat brief én fotocopie lezen en geeft er een aan sld-gwvzg („Hoe ze er aan komen mag Joost weten, maar voorlopig is het een smerige streek!” enz.).

3. De sergt vertelt het en passant ook aan een bevriende dpl oo van de A-cie („Misschien beter,

dat je er nog niet met iedereen over praat!, hier heb jij ook een afschrift!” enz.).

4. De sergt controleert links en rechts of gerucht inslaat.

Opgave

Beoordeling en bespreking van pamflet-fotocopie door cc (op ca. D/1800 u).

BIJLAGE A BIJ SPEL NR 3

(fotocopieën maken)

INSPECTIE VAN DE MILITAIR GENEESKUNDIGE DIENST

Nassauplein 30, telefoon 18 31 10 t/m 18 31 19

Zeer geheim

uw kenmerk
268/OT22

uw brief van
4-1-62

ons nummer
Az/296/61/Geh
Aan: zie verzendlijst

's-Gravenhage

bijlagen: geen

onderwerp: ABGN-inenting

Voorgaand: 1. Bespreking Cn door BMV, 's-GRAVENHAGE 21-11-61

2. Brief B III 1 Nr 296/61 Ceh van 4-10-61

1. Met toestemming van de President der Verenigde Staten zijn op 28-11-60 voor NEDERLAND 3200 ampullen ABGN-vaccin vrij gegeven en geleverd. Resterende 1300 ampullen zullen voor 25-5-62 worden afgeleverd. Verdere zendingen zijn voorlopig dit jaar niet meer te verwachten.

2. Het is bewezen, dat ABGN beschermt tot ca. 95% zowel tegen de beginstraling, als tegen de werking van neutronen-geïnduceerde straling; tot ca. 90% tegen radioactieve neerslag (fall out), wanneer de inenting tijdig heeft plaatsgevonden.

De beveiligende werking geldt voor een periode van 6 maanden.

3. Verdeling: De regering heeft in de Kabinetsvergadering van 10-2-61 beslist, dat behalve de Koninklijke familie, leden van de Raad van State, leden der Regering en der Staten-Generaal, voorlopig alleen met ABGN gevaccineerd mogen worden:

Ambtenaren vallend onder salarisschalen B14 en B16 (Commissarissen Koningin, Raadsadviseurs, Hoofdadministrateurs, Referendarissen enz.

Ook uit het bedrijfsleven, de kerken enz. zullen persoonlijkheden in overeenkomstige posities onder deze regeling komen te vallen. Met het oog op het verhoogde risico van militairen wordt ABGN beschikbaar gesteld voor Generaals, Stafofficieren en alle militaire artsen, ongeacht hun rang.

4. ABGN mag, met het oog op de strikte geheimhouding van de gehele actie, slechts door speciaal daarmee belaste militaire artsen worden ingespoten.

5. Het is nog niet bekend, hoeveel ABGN bij de volgende levering voor de strijdkrachten zal worden vrijgegeven; het moet waarschijnlijk worden geacht, dat in dat geval de subalterne officieren in de profylaxe zullen worden betrokken.

6. Een atomair geschil zal door die partij worden gewonnen, waarvan de meeste en de beste mensen in leven blijven. Slechts het begrip voor deze realiteit kan ons harden voor onze toekomstige taak.

7. Speciaal van de militaire artsen verwacht ik begrip voor de strikte geheimhouding, waarmee deze aangelegenheid dient te worden behandeld. Als doktoren weten wij immers, dat het juist van militairen van lagere rang en stand psychologisch te veel zou zijn gevraagd, indien van hen werd verlangd in te zien dat er om staatsredenen bepaalde mensen een zekere bescherming moeten genieten, die hen zelf niet kan worden geboden.

De Generaal-Majoor
De Inspecteur der Militaire
Geneeskundige Dienst

g~

BIJLAGE B BIJ SPEL NR 3

Tekst van de (met de hand geschreven) brief uit AMSTERDAM:

ZEER GEHEIM

Vriend,

Wij zien het als een plicht bijgaande fotocopiesen jou en nog vele andere jonge Nederlandse militairen ter lezing toe te sturen.

Lees het en laat het je vrienden lezen.

Als in de toekomst in het inferno van een voor de deur staande atoomoorlog „moedige” generaals en officieren een beroep doen op jullie dapperheid, offerbereidheid, standvastigheid en vaderlandsliefde —, vraag dan, wanneer zij met ABGN zijn ingeënt!

Natuurlijk zullen zij ongetwijfeld ontwijkende antwoorden geven en zeggen van niets te weten —, geloof er geen woord van; vraag hen alleen naar: ABGN!

Karel

(voornaam bataljonscommandant gebruiken)

Mogelijke oplossing spel nr 3

Leidraad bespreking spel nr 3

1. Dit vaccin bestaat niet. De gegevens betreffende de beschermende werking in pt 2 der fotocopie zijn volkomen waanzinnig.

2. *Desondanks* is het „pamflet” *gevaarlijk*. Het speculeert op gevoelens van angst en afgunst en werkt ophitsend, zelfs binnen het officierenkorps wordt immers wantrouwen gezaaid.

3. Overall waar mogelijk, moeten officieren in persoonlijke gesprekken of voorlichting voor hele pel of cie, opheldering verschaffen. Daarvoor zijn overtuigende argumenten nodig. Bat-arts, ABC-specialisten kunnen helpen, wijzend op het volgende.

a. De feiten in fotocopie blijken verzinsels te zijn omdat er alleen inentingingen bestaan tegen ziekten, die door ziektenverwekkers (bacteriën, virussen enz.) worden veroorzaakt. Inenting tegen schadelijke stralingswerking is niet alleen op grond van de radiologische wetenschap maar ook theoretisch ondenkbaar. Er zal nooit een echt vaccin tegen straling bestaan.

b. Het is de medische wetenschap pas na vele jaren van onderzoek gelukt in één geval een gecombineerd vaccin tegen 4 ziekten te vinden: tyfus, vlektyfus A en B, tetanus. Deze 4 ziekten zijn aan elkaar verwant, daarom was een combinatie in het tegengemiddeld mogelijk.

Het fantasie-vaccin ABGN zou tegen 4 stralingssoorten van uiteenlopende aard beschermen: alpha-straling, bèta-straling, gamma-straling, neutronen-straling. Ieder van deze 4 soorten stralen werkt anders in op de mens. Zelfs als er ooit een algemeen bruikbaar middel tegen een soort straling zou worden uitgevonden, dan zou het nog nooit tegelijk bescherming bieden tegen de andere 3 soorten stralen. (Voorbeeld: lood beschermt tegen röntgenstralen, maar niet tegen neutronen).

c. Straling heeft bovendien nog een giftige uitwerking (radiotoxiciteit). Tegen gif helpt alleen tegengif, indien het tenminste direct na het innemen van het gif wordt toegediend. Ook tegen vergif bestaan dus geen inentingingen.

Afsluiten met: Wij allen ademen dezelfde lucht, eten dezelfde rantsoenen — er bestaan geen bevoorrechten.

Spel nr 4 - Ruilen van kisten munitie

1. Vooruitgeschoven vdpl Kl V, bij boerderij ENRADE (101.292).

Cien hebben tevoren order gekregen tussen D/1200 en D/1245 ter plaatse aanvulling munitie te komen halen.

2. Als de sergt-bevo van de CCie e.e.a. (in kisten) in ontvangst heeft genomen (gezien en geteld), en naar zijn cie terugrijdt, wordt hij ingehaald door een burger-bestelauto (ch uit de omg, dialect!), die hem staande houdt:

„Bent u sergt . . .?”

„Ja.”

„O, die andere militairen, die jongens stonden ginds met een drietonner langs de weg en die hadden u de verkeerde kisten meegegeven. Van een andere compie of zo, geloof ik. Omdat ze met die vrachtwagen niet verder naar voren mochten, vroegen ze of ik de goeie mee wou nemen. Ja ik ben ook nog in dienst geweest. Geef die andere kisten maar hier, die zal 'k da'lijk wel weer afgeven, ik ga zo weer terug, ik moet efkes in Vijlen zijn!”

(Op de nieuwe kisten staat met duidelijke krijtletters: CCie; *in de nieuwe kisten zit voorname-lijk zand!*)

Opgave

a. Hoe agenten te onderkennen?

b. Wat had de sergt-bevo moeten antwoorden, doen?

Mogelijke oplossing spel nr 4

Bespreken met de gehele cienstaf plus andere betrokkenen, o.l.v. de c-VzgPel, die de echte kisten weer komt brengen

Aanknopingspunten

1. Ook onder burgers, van elke streek, bevinden zich agenten; interne en externe veiligheid is en blijft geboden.

2. Veel „burgers” zullen vertrouwen trachten te wekken onder bekende, aloude motto's zoals: „ik ben ook in dienst geweest”, of „ik kom ook uit .....”, daarmee de sfeer scheppend van: ouwe kameraden.

3. Ze zullen medelijden tonen met de omstandigheden, ze zullen altijd hulpvaardig zijn.

4. Vraag papieren! Sergt had het gebrachte moeten controleren! Wie heeft je gestuurd? Hoe zag die eruit enz.

Spel nr 5 - Verhouding tussen Landmacht en Luchtmacht

1. Op de voorpagina van *echt* bestaande streekkrant, met foto's erbij van vernielde huizen, ziekenauto's enz., laten drukken:

STRAALJAGER RAAST DOOR .....

Onbeschrijflijke tonelen in brandende huizen

Aantal slachtoffers reeds gestegen tot 32

Bij het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons nog het volgende trieste bericht.

Dertien minuten voor zes boorde zich een straaljager van de Vliegbasis Zestienhoven met onbeschrijflijk geweld door tientallen huizenblokken in...

De jonge (21) piloot de sergeant-vlieger F. K., moet, terugkerend van schietoefeningen boven het eiland Ameland, motorstoring hebben gekregen. Hoewel hij vermoedelijk — ooggetuigen zagen het toestel in een lange glijvlucht hoogte verliezen — nog heeft getracht een noodlanding te maken in het open veld, is deze poging hemzelf en vele anderen noodlottig geworden. Precies dertien minuten (tragische bijzonderheid) voor zes raakte het toestel de eerste huizenrij. Een spoor van verderf en dood achter zich latend joeg het brandende gevaarte door de vaak gebrekkige gebouwde en dicht opeen staande woningen. Daken werden weggevaagd. Vele mensen, juist thuis van hun werk, vonden de dood. De explosie was verschrikkelijk.

Identificatie van de slachtoffers vergt veel tijd, aangezien soms hele gezinnen onder puin en wrakstukken werden gedood. Reeds 32 doden zijn geborgen, men vreest echter dat het dodental nog met enkele tientallen zal stijgen.

De minister van Oorlog zou een vertegenwoordiger hebben gestuurd naar de plaats van de ramp.

Bij het aanschouwen van zoveel ellende vraagt men zich af of de leeftijd van onze piloten niet te laag is, of onze toestellen niet verouderd zijn, en of de bewapeningswedloop nog wel gerechtvaardigd is.

2. Een stadje of dorp kiezen waar zoveel mogelijk miln van het odl wonen.

3. Een van de oon van het odl (bv. mrPel-Ecie) (hij kan zelf ook uit het betrokken oord komen) komt zg. „ontsteld” met deze krant bij alle miln aan ..... „Heb je dit al gehoord zeg, ik heb al geprobeerd op te bellen, maar het telefoonverkeer schijnt ook al te zijn gestoord”. (Nog echter en eerlijker zou het zijn, indien het zó wordt gespeeld, dat de krant „toevalligerwijs” bij enkele betrokken miln komt!)

Opgave

Beoordeling van het artikel door cc/S2, eerst in het bijzijn van alle miln uit ....., daarna voor overige pels van de cie.

Mogelijke oplossing spel nr 5

Aanknopingspunten:

1. Stellen, dat het bericht onwaarheid bevat. (Vliegbasis Zestienhoven = burgerluchthaven; schieten-Ameland moet zijn: schieten-Vlieland).

2. Begrip tonen voor de bezorgdheid van de betrokken miln voor hun familie.

3. Het artikel met de betrokkenen bespreken:

a. *Wat wil de vijand?*

— binnen de Nederlandse krijgsmacht bij dapper vechtende landmacht-soldaten wantrouwen kweken tegenover de eigen luchtmacht;

— verlangen naar huis en einde van oorlog opwekken;

— de man week maken;

— vertrouwen in de hoogste leiding ondergraven: Min. van Defensie verwaardigt zich immers niet om zelf te komen;

— morele weerstand breken: zinloosheid bewapening; slecht en oud materieel;

— pacifistische gedachten opwekken.

b. *Is inhoud van het artikel waar?*

Neen. Het komt van een vijand, die ons beliegt als het hem uitkomt. Alles blijkt hier inderdaad te zijn verzonden. Dat hoeft niet altijd! De vij zal voortdurend ook naar wáre berichten zoeken, die hem passen, en waarmee hij onze gevoelens kan aanspreken.

c. *Waar komt het op aan?*

Als je nú gevangene bij de vijand was, dan zou hij nou met slaan en eindeloze verhoren proberen militaire gegevens uit jou los te krijgen. Hij zou trachten jou week te maken, door je pijn te doen. In zijn propaganda gaat de vijand precies zo te werk. Als zijn propaganda goed, dus geraffineerd is, dan verzint of vindt hij genoeg dingen, die ons werkelijk pijn doen. Wanneer een soldaat als krijgsgevangene wordt geslagen, zal hij tegen zichzelf móeten blijven zeggen: „Jullie krijgen me zo niet klein!”

Net zo zullen wij bij elk bericht wat kennelijk van de vijand afkomstig is, en waarvan wij bij onszelf of bij onze kameraden de uitwerking voelen, móeten blijven zeggen: „Zo wil hij me klein krijgen, maar dat zal hem niet lukken!!”

Spel nr 6 - Gerucht: jeep gekanteld

1. Een sld/ch van de „verzorging” hoort, als hij aan het „front” ergens iets (bv. eten) heeft gebracht, van een hem onbekende soldaat (of burger), dat er bij de BCie een tlv-jeep is gekanteld en „muurvast in de modder of een greppel zit”.

2. E.e.a. zo te spelen, dat de ch van de vzg erin gelooft, en bij terugkeer in het vzggebied het wel aan de mto, of mtoo vertelt. Op vragen aldaar zoals „Wie, waar, hoe, van wie gehoord, wanneer?” mag hij niet meer weten dan: „tlv-jeep, BCie, ongeveer een uur geleden.”

3. De mto zal ongetwijfeld met het nodige pers en mat op zoek gaan, en tenslotte een hoop nachtrust missen.
4. Alles blijkt tenslotte een niet te achterhalen gerucht.

Opgave

Wat zal de mto samen met de c-Vzgpel zijn mensen voorhouden ter voorkoming van herhaling van e.e.a.?

Mogelijke oplossing spel nr 6

1. Verifieer zo mogelijk ter plaatse de bron van het gerucht.
2. Vraag je altijd af: ... ligt het voor de hand?
3. Vraag je altijd af: ... waarom wordt het juist aan mij verteld?
4. Kun je tijdverlies voorkomen door zelf een onderzoek in te stellen?
5. Dit is een van de vele geraffineerde methoden van de vijand om via teleurstelling en gebrek-aan-slaap en onderling gekanker, ons moreel en onze geest te ondermijnen enz.

Spel nr 7 - Gerucht: levensgevaarlijke overtocht over Geul

1. Een sld/chauffeur, die met bv. een bericht naar de batcp is geweest, „ving daar op” (wijze van initiëren ter plaatse te kiezen), dat de bc van plan is een (C-?) cie morgennacht de GEUL te laten oversteken, om de vijand onverhoeds in de flank te kunnen aanvallen.
2. Hij komt met dat bericht bij de cie terug en verspreidt het overal, eraan toevoegend: „Het is verdomme levensgevaarlijk, die GEUL is zeker twee meter diep! Ik mag opvliegen als er geen verzuipen! Ik ben blij dat ik chauffeur ben!” enz. Het gerucht moet goed worden verspreid. De man zelf moet *niet ingewijd* zijn. Daarom dus een „klets-type” uitkiezen!
3. De cc dient zonodig, desgevraagd, ontwijkende semi-ontkennende antwoorden te geven, zoals: we wachten maar rustig af! 't Zal zo'n vaart niet lopen! En wat dan nog! We hebben toch genoeg zwemmers in de cie! Als het zou gebeuren, dan toch alleen maar 's nachts en alleen met wapens, verder geen uitrusting of zo! enz.
4. D/2100: er komt een spoed-bericht bij de cie binnen, luidend: „cc dient zich onmiddellijk op de batcp te melden!”
5. D/2130: er komt een bericht vanaf de batcp van de eigen cc: „De Cie moet geheel zijn aangekleed als de cc terugkomt!”

Opgave

De cc bespreekt direct na terugkeer van de cp (2 uur later) bij voorkeur met elk van de pels afzonderlijk, het gerucht („Dáárom heeft hij de troep op zijn terugkeer laten wachten, verder was dat niks!”)

Mogelijke oplossing van spel nr 7

Aanknopingspunten:

- geruchten speculeren vaak op angst voor gevaar (vij wil angst);
- als ik zeg: er gebeurt niets, vertrouw dan op me;
- zie verder spel nr 1.

Spel nr 8 - Deserteur

1. Een in de cie als goed bekend staande dpl oo krijgt een geheime opdracht: nl. aansluitend aan het weekend, dat voorafgaat aan de oefening, ziek-thuis te blijven. De daarna normaal door de ciesadministratie te nemen maatregelen (ziekmelding aan betrokken mgd enz.) moeten worden geneutraliseerd.
2. D+1/0800 wordt door een „toevallig” passerende burger een door hem (in MECHELEN, inderdaad per post) ontvangen brief aan een sld of dpl oo van de ACie afgegeven, die van bovengenoemde dpl oo afkomstig blijkt te zijn (gepost in grensplaats).
3. Tekst ingesloten brief:

Kerels!

Op het moment, dat jullie deze brief van mij onder de ogen krijgen, lig ik heus niet ziek-thuis in bed, maar ben ik allang de grens over.

Ik zal maar meteen met de deur in huis vallen: ik ben niet ziek-thuis gebleven, maar ga mijn soldatengeluk en avontuur zoeken bij het vreemdelingenlegioen!

Jullie weten, ik heb altijd mijn best gedaan er wat van te maken, immers in mijn hart voel ik alles voor het militaire leven. Het Nederlandse leger is me echter te slap. Het gebrek aan materiaal en discipline hing me al lang de keel uit, al hebben jullie dat misschien nooit zo gemerkt. Ik ben nu de grens al over op weg naar Frankrijk. Aan deze slappe hap kon ik niet meer meedoen. Als er straks tegen de Russen moet worden gevochten, komt er geen donder van terecht. Ik voel er niets voor om me als slachtvee te laten kapot-schieten. Wachten totdat Iwan begint is zelfmoord.

Iemand bij ons uit de buurt had onder de oorlog aan het Oostfront gevochten. Goed, hij was fout; maar dít weet ik wel uit zijn verhalen: tegen die Russen valt toch niets uit te richten. Met massa's artillerie en raketten, schiet hij eerst de zaak plat, en dan komen ze met horden op je af. Daar is toch geen houwen meer aan. Vraag het maar aan de lui die in Korea zijn geweest. Geloof me, ik heb er heus wel over nagedacht, grondig

over nagedacht. Met die paar man en dat kleine beetje materiaal, in vergelijking met de Russen tenminste, had ik echter geen hoop meer. Omdat we altijd als kameraden bij elkaar waren, wil ik jullie deze laatste (?) groet nog sturen!

Groet de kapitein van me, 't was geen kwaje kerel.

Adieu!

..... (voornaam)

Ex-dpl-sergt .....

4. D+1/1800 verschijnt bewuste dpl oo bij de cie, toch „gewoon” terug van ziek-thuis. Hij weet aanvankelijk van geen brief (die met een op de zijne lijkende hand is geschreven).

De S2 komt voor de cie, liefst per pel, even later het geval bespreken (de dpl oo als levend bewijs bij zich).

Opgave

Welke gevaarlijke methode gebruikt de vijand hier?

Wat wil de vijand?

Mogelijke oplossing spel nr 8

1. Waar mogelijk zal vij onze eigen mensen (kgvn) gebruiken om zijn propaganda, zijn ideeën aan ons over te brengen (bewust of onbewust).

2. *Vijandelijke bedoeling in grote lijnen:*

a. twijfel opwekken ten aanzien van eigen gevechtskracht;

b. bij ons ontzag inboezemen voor materieel en moreel van de vijand.

3. D.m.v. het aanspreken met „Kameraden” aan het eind van de brief, vraagt de gefingeerde onderofficier — zonder het uit te spreken — om navolging van zijn voorbeeld!

4. Weerleg verder aan de hand van cijfers en beschouwingen, aan de hand van NAVO-idee, aan de hand van democratie-gedachte: het idee van de vijand, als zouden wij willoze slappelingen zijn, zonder enige kans op de overwinning.

5. Zijn jullie bereid voor je vader, moeder, broers, zusjes, voor je meisje te vechten? Onze geestelijke vrijheid is immers van het grootste belang!

6. Zie oplossing spel nr 5: pt 3b: vij maakte misbruik van wetenschap dat een sergt „ziek-thuis” was.

Spel nr 9 - Nederlanders in het veilige buitenland

D+1 blijken bij daanbreken overal pamfletten rond te slingeren (niet al te veel), met de volgende inhoud:

„NEUE ZÜRCHER ZEITUNG”, van 12-1-62 *

In het Franse blad „le Monde” van 9 januari jl. lezen wij:

* De in dit bericht voorkomende functie en gebeurtenis zijn door ons in fictieve veranderd, teneinde mogelijke ongewenste publiciteit te vermijden.

Onze correspondent kon in San Sebastian de door talrijke Oosteuropese bladen overgenomen berichten van de DAILY TELEGRAPH nagaan, volgens welke Mevrouw X. Y. de Z., dochter van de Directeur van de grote transportonderneming B. te D., ondanks de in Nederland toen heersende ontsteltenis naar aanleiding van de verkeersramp bij A., zich op compromitterende wijze gedroeg in het mondaine zeebad ter plaatse. De voornaamste verwijten waren:

1. Zij zou een huis met meer dan 20 kamers bewonen. De waarheid is: zij verblijft met haar twee kinderen in een hotel, waarin weliswaar meer dan 20 kamers, maar zij heeft slechts 3 kamers in gebruik.

2. Zij zou gescheiden zijn van haar man en zich ongeneerd alle vrijheden van een alleenstaande vrouw hebben gepermitterd. De waarheid is: de verstandhouding tussen haar en haar man is uitstekend. Hij is alleen voor enige tijd naar Lissabon, om daar de definitieve vestiging van zijn gezin te regelen.

3. Zij zou, behalve 2 chauffeurs ook nog 3 dienstmeisjes uit Nederland hebben meegebracht. Waarheid: ze heeft helemaal geen chauffeur en beschikt alleen over een al oudere huishoudster, die al vele jaren bij de familie dient.

4. Zij zou hebben meegedaan aan wilde drankfeesten, waarbij de champagne tot in de vroege morgenuren vloede. Waarheid is: gedurende het twee maanden durende verblijf te San Sebastian leefde de familie tamelijk teruggetrokken; alleen 's avonds speelde Mevr. X. Y. de Z. twee of drie uren bridge met enkele andere vrouwen van Nederlandse industriëlen, officieren en ambtenaren in de hall van haar hotel.

Dit geval toont weer eens aan, hoe nuttig en noodzakelijk het is elk bericht tegenwoordig te verifiëren, voordat het in de sensatiepers wordt gepubliceerd. Onze Britse collega's zullen ons deze wat verwaand klinkende terechtwijzing niet euvel duiden.

Opgave

Analyse (samen met de troep, liefst per pel) van dit pamflet, nadat er genoeg tijd is gelaten tot inwerking op de troep.

Mogelijke oplossing spel nr 9

1. Bespreek de geraffineerde manier waarop van uit het neutrale, niet direct verdachte, Zwitserse kamp zaken aan de kaak worden gesteld, die in West-Europa gebeuren, en vanzelfsprekend met graagte blijkbaar werden overgenomen door Oost-Europa!

2. Door wie uitgeven? Vermoedelijk een prop.-bureau Sovjetleger

Wie worden aangesproken?

Inhoud:
a. beweringen

Soldaten en bevolking
Dochter van bekende Ned. figuur (daarmee de hele „leidende clique”) leidt genoeglijk leventje, ver van alle narigheid in moederland, en van oorlogsgeweld, eerst in Spanje, daarna in Portugal.

b. doel
Afgunst en haatgevoelens opwekken bij sldn die bezorgd zijn om eigen families, en bij bevolking die door „noodlot” aan Ned. grondgebied is gebonden.

V.w.b. kritiek in pamflet:

a. zijn beweringen controleerbaar, vals of juist?
a. met de ons ter beschikking staande middelen niet na te gaan

b. tegenstrijdigheden in tekst?
b. neen

c. tegen wie kritiek gericht?
c. tegen heersende „hogere kringen” (ambtenaren, industriëlen, offn) en dus ook tegen REGERING!

Wat voor soort propaganda zou je dit noemen?
Haat-en-afgunstpropaganda (naast lok-prop. of angst-verwekkende-prop.)

Zijn ware berichten/toestanden als basis voor prop. gebruikt, maar uit hun verband gerukt? Moeten deze „kwelijke” berichten in het grote raam van andere langere berichten worden gezien?
Mogelijk: bv. zou Mevr. X. Y. de Z. de echtgenote van de Ned. gezant in Madrid kunnen zijn, en tijdens de vakantie in San Seb. door de oorlog zijn verrast.

3. Wat moet nu worden gedaan?
Individuele gesprekken tussen en en speciaal de getrouwde miln.

4. Waaraan zullen wij in oorlogstijd moeten wennen?
Aan het feit, dat er altijd Nederlanders in het „veilige buitenland”, „overzee” zullen zijn; legaal (door functies) of illegaal (gevlucht).
Procentsgewijs zal dit altijd een miniem aantal zijn, 12 miljoen Nederlanders kunnen niet vluchten!

Spel nr 10 - Valse berichten over soep-afhalen

Een motorord geeft een briefje af, (bv. op klein berichtenform) aan (ergens) een sld van C-cie (niet op cp C-cie). „Van vzg: C-cie soep afhalen 12.30 bij boswachterswoning drs 077290”.

Indien ruim na 12.30 blijkt dat er nog geen soep bij boswachterswoning is verschenen, informeert C-cie bij bat cp of vzg pel. Daar weet men van niets.

Opgave

Wat en door wie te bespreken met troep om herhaling te voorkomen?

Mogelijke oplossing spel nr 10

1. Laat ordn zich legitimeren.

2. Stuur ze door naar je op of in de buurt zijnde directe commandant.

Spel nr 11 - Vals bericht over post-afhalen

Per tfn of ord (conform spel nr 10) komt bericht bij A-cie: „post kan gehaald worden bij ..... op .....”. Daar weet men van niets als er iemand van A-cie om de post komt.

Opgave

Conform spel nr 10

Mogelijke oplossing spel nr 11

Conform spel nr 10

Spel nr 12 - Vij radio-uitzending opgevangen

Rtfn van B-cie meldt zijn c bericht te hebben opgevangen van vijand (kanaal hem bekend stellen of laten te weten komen door vij op golflengte van B-cie te laten zeggen: die lui aan de overkant zitten op ongeveer dezelfde frequentie, wij gaan over op frequentie ...). Het is zorg dat bij B-cie op dat moment goed wordt ingeluisterd. (c B-cie kan vlak tevoren achteloos een voortdoring inluisteren door zijn pels benadrukken).

Tekst vij bericht (door rtfn op door hem gevolgde frequentie opgevangen) „uur-U is een half uur uitgesteld, dus cijfers 0115 uur”.

Opgave

Hoe moeten uitzendingen van vij — in ónze taal — worden opgevat? (bespreken met cie (pels gewijs volgende morgen door cc + vbdo)).

Mogelijke oplossing spel nr 12

Nauwelijks kan worden aangenomen dat vij dergelijke fouten tegen veiligheid in berichtenwisseling zal maken. Wat hij heeft bereikt is: cie is nodeloos misschien hele of halve nacht 100% paraat gebleven, met resultaat: tr minder fit, minder weerstand.

Spel nr 13 - Bedreiging van beroepsoffn en oon van politieke zijde

Met de veldpost krijgen 1 off en 2 oon (allen beroeps) brieven van hun vrouwen (echte). Twee van hen sturen een hen thuis gezonden briefje (dit lag vanavond in de bus), de derde schrijft dat zij is opgebeld. Ze tonen zich ongerust („je moet niet zoveel kerels aanhouden op straat” enz.).

Het betref brieven en telefoongesprek van gelijke bedreigende inhoud:

„Mevrouw,
Meestal bemoeien vrouwen van beroepsmilitairen zich weinig met het werk van hun mannen. Zij weten er nagenoeg niets van af. Dat heeft zijn gevaarlijke kanten.

Het wordt tijd dat u zich als een van deze vrouwen gaat bezinnen op de achtergronden en consequenties van het beroep van uw man.

Wij willen u laten weten dat wij er genoeg van hebben door mannen als uw echtgenoot te worden klaargestoomd om straks tegen het arbeidssocialisme, ten strijde te trekken.

Weet wel: als uw man zich ertoe leent om straks met andere NAVO-agressors tegen het Leninisme ten strijde te trekken, zult u ONBESCHERMD achter blijven.

Dat zult u merken!

Weet dat duizenden wapens nu reeds in onze handen zijn.

De vrouwen, die officieren-oorlogsophitsers trouw bleven, zullen dán AAN DEN LIJVE ondervinden wat eenzaamheid betekent.

Overreedt uw man ander werk te zoeken, nú, werk dat beter wordt betaald, werk waarbij hij elke dag thuis is.”

Opgave

Wat doet cc als hij van e.e.a. hoort?

Mogelijke oplossing spel nr 13

1. Bespreken met alle betrokkenen (apart)
2. Laten merken dat zij individueel dus niet alleen staan.
3. Bespreken met betrokkenen in welke geest vrouwen ware te antwoorden.
4. Wijst hen erop dat dit een van de bekende methoden van vij prop is.
5. Begrip tonen voor het feit dat betrokkene bezorgd is voor vrouw/kinderen.

Spel nr 14 - Bedreiging en kidnaping van een pc

1. Ongeveer 10 dagen voor het begin der oefening ontving een pc C-cie *per post* een anonieme brief (met hand geschreven) met volgende inhoud:

Wij weten dat jouw bataljon binnenkort op oefening gaat. Wij weten dat jij je peloton weer zult afknijpen. Wij weten dat jij je sldn weer zult voorhouden zich in die oefening voor te bereiden op een toekomstige oorlog.

Wij zien dit als oorlogsophitselij, deze kerels willen zelf immers helemaal geen oorlog. De leiders van de westerse wereld draaien hen een rad voor de ogen.

Bedenk dat jij je leent om aan waanzinnige ideeën uitvoering te geven.

Beken dat je het doet om je betere salaris, je betere bed, je betere eten.

Beken dat je er alles voor over zult hebben deze sociaal

betere positie in je leven te behouden, en daarom het proletariaat zult trappen waar je kunt.

Beken vrijwillig en gedraag je ernaar.

Anders zullen wij je laten bekennen!

Oefenleider (bc, zonodig cc) dienen e.e.a. met zorg te regelen, teneinde te voorkomen dat het geheel uit de hand loopt. Zo gauw cc weet dat betrokkene deze brief heeft ontvangen, (een pc uitkiezen die dit ongetwijfeld direct aan zijn cc komt vertellen) moet cc het geheel in 't belachelijke trekken, zeggen dat die flauwe kul zo'n vaart niet loopt enz.

2. Op D+1/ca. 2300 wordt dezelfde pc door vij gekidnapt — feilloos, geruisloos door vij uit te voeren. Groene baret opzettelijk „verliezen” als bewijs dat vij er werkelijk is geweest! (het geheel is evt ook te spelen *met medeweten* van pc zelf!)

3. Zie verder spel nr 18.

Opgave

Wat bespreekt cc met andere pcn, kader en cie (pel).

Mogelijke oplossing spel nr 14

1. Met pcn:

— off dient te velde zo min mogelijk op te vallen (tenue, gedrag, radio's enz.);

— pcn, zijnde cn, zijn verantwoordelijk voor goede eigen bescherming;

— vij zal dit een tweede maal niet wagen;

— pcn zullen moeten tonen ongevoelig te zijn voor opzet (speciaal voor hen) van dit dreigement;

— pcn dienen rekening te houden dat ook zij nu zullen worden bewerkt;

— cn werkend onder dreigementen kunnen onmogelijk goede geconcentreerde beslissingen nemen;

Daar is het de vij om begonnen.

2. Kader: idem

3. Troep: Zorg voor goede bescherming van je cn, zonder cn hangt tr in de lucht, zorg voor geheimhouding. Vij al speciaal op cn en cpn avn plegen (zie Ned Det KOREA).

Spel nr 15 - Vij uitnodiging tot overgave

(Daanbreken)

In feilloos Nederlands hoort men tegenover linkse en middelste peloton van de B-cie uit een vijandelijke luidspreker het volgende klinken (vrouwestem, opnemen op de band!)

Kameraden! Jullie hebben dapper en kundig gevochten, al was het dan ook voor een kwalijke zaak. Jullie weten nu hoe hopeloos jullie situatie is geworden. Nog voor dat de zon vandaag weer ondergaat, zullen jullie stellingen zijn opgerold!

Is er nog niet genoeg kou en honger geleden, moeten er nog meer van jullie worden afgeranseld? Jullie leven is belangrijk, daarvoor ben je door je moeder ter wereld gebracht, grootgebracht en met alle zorgen omringd. Jullie dood zou onzinnig zijn, of willen jullie hier sterven voor een paar holle grote woorden? Je hebt het recht niet je leven weg te gooien. Jouw leven hoort toe aan jullie moeders, meisjes, vrouwen, jullie kinderen en allen van wie je houdt, en die bezorgd zijn om jou. Met hen samen zullen jullie de toekomst en een Nederland opbouwen. Sinds onheugelijke tijden al hebben soldaten eervol de tegenstand opgegeven, op het moment dat het geluk van het slagveld zich tegen hen keerde. Hoeveel uitdrukkingen kent onze taal hier niet voor: „eervolle overgave, vrije aftocht, waardige capitulatie, vrijlating op erewoord”. Alleen misdadige commandanten vergieten in hopeloze situaties zinloos het bloed van hun ondergeschikten.

Kameraden, jullie moeten snel beslissen. Dwing jullie commandant de zinloze tegenstand op te geven.

Soldaten en dpl oon zullen na fouillering ogenblikkelijk met DAF's worden afgevoerd naar Tapijnkazerne in MAASTRICHT om te gaan baden.

Vaandrags en officieren zullen een eervolle behandeling krijgen volgens de regels van de Conventie van Genève. Iedereen mag persoonlijke bezittingen en zijn complete uitrusting, uitgezonderd zijn wapens, behouden.

Het is nu (bv.) 0740 uur. Om 0800 uur, dus over 20 minuten zullen wij elkaar de hand schudden, als soldaten onder elkaar, óf jullie worden genadeloos onder de voet gelopen.

Jullie kennen de mentaliteit van commando's, met niemand zullen ze medelijden hebben.

Twintig minuten, die over een lang leven zullen beslissen. Tot acht uur zullen wij niet schieten op ieder die met witte vlag over het niemandsland hierheen komt.

Zet de bevrijdende stap.

Opgave

- a. beoordeling van de uitzending;
- b. wat ondernemen/doen de pc(n) en cc?

Mogelijke oplossing spel nr 15

1. Beoordeling van de tuidsprekerpropaganda:

a. vij wil de in het nauw gebrachte sldn *overdonderen* (hopeloze situatie), hen *lokken* (baden in MAASTRICHT) en hen in belangengroepen *verdelen* (offn, beroeps enerzijds, oon + minderen, dpln anderzijds). Deze 3 methoden zijn zo oud als Methusalem en hebben alleen uitwerking op vertwijfelde mensen.

b. Er wordt op het *gemoed* van de soldaten *gewerkt* (vrouwestem) en door het stellen van een tijdslimiet wordt de toestand gedramatiseerd.

c. gevaarlijke argumenten:

(1) „Jullie leven is belangrijk”. De vijandelijke propagandist cultiveert in kritieke situaties deze gedachte, waarmee de zwakkeling zijn gedrag zal kunnen rechtvaardigen. De ook geestelijk goed uitgeruste soldaat dient te weten, dat deze onlogische en toch verleidelijke gedachte in ogenblikken van gevaar zal opduiken.

(2) „Sinds onheuglijke tijden hebben soldaten zich eervol overgegeven. Met woorden als „eer” wordt gespeeld, om voor op eer gestelde soldaten in hun zwakte een brug te slaan. Capitulatie wordt domweg voorgesteld alsof het een routinehandeling betreft.

(3) „Ogenblikkelijke vrijlating van sldn en dpl oon”. Dit betreft dus het gros van het onderdeel.

2. Wat doen de pc(n) en cc?

In de eerstvolgende gevechtspauze, zo snel mogelijk, zullen zij elke groep opzoeken, en waar het hen noodzakelijk voorkomt, een paar opmerkingen maken over de belangrijkheid van het behoud van ook hún stelling. Ze kunnen in het kort herinneren aan wat hen vroeger is geleerd over gevangenschap bij de Russen en over eerdere Russische beloften enz. die nooit werden nagekomen.

Belangrijker dan woorden is de houding van luitenants en kapiteins, zoals rust en zelfvertrouwen. Van een glimlach kan in deze situatie meer overtuigingskracht uitgaan dan van eindeloze verhalen.

Spel nr 16 - Parlementair

40 min na spel 15 nadert over het niemandsland uit zw rg een vij mil het li pel der B-cie. Uit de verte is reeds een grote witte vlag te zien. Op gegeven moment roept vij mil enkele malen achter elkaar (door handluidspreker):

„Ik ben garde-officier Woronow. Ik verzoek in opdracht van de bevelhebber van de tegenover u liggende rode troepen als parlementair ontvangen te worden. Zegt u mij hoe ik uw stellingen bereiken kan”.

De vij officier blijft op ca. 300 meter van onze voorste stelling staan. (Waarschijnlijk zal iemand, sld, oo, of off terugroepen dat hij verder kan komen).

Opgave

Wat besluit pc of (indien zelf ter plaatse) cc te doen?

Mogelijke oplossing spel nr 16

1. Besluit:

De parlementair wordt afgewezen. Op voor situatie meest geschikte wijze (eigen luidspreker geblinddoekte vij kgv opofferen of parlementair naderbij laten komen tot binnen stembereik) wordt hem megedeeld:

„Aan de rode parlementair!

Namens de Nederlandse commandant:

De tegenover U liggende Nederlandse troepen wensen niet te onderhandelen”.

2. Motivering:

a. Na de luidsprekerpropaganda van een 3 kwartier geleden zal de parlementair ongetwijfeld komen proberen ons over te halen het verzet op te geven.

b. In het odl zal iedereen meteen weten: „de kapitein/of de luitenant onderhandelt”. Ook al zou de commandant de vij afgezant slechts ontvangen om hem te zeggen dat hij zich niet wil overgeven.

c. Volgens een Haags Verdrag betreffende oorlog te land, behoeft een parlementair niet te worden ontvangen. Voor ondoordacht afwijzen moet worden ge-waakt, het kan immers in ons eigen belang zijn erop in te gaan als blijkt dat vij de spelregels van het volkerenrecht — de gebruiken van onze wereld derhalve — wil toepassen.

d. Parlementairen afwijzen d.m.v. vuur is bezwaarlijk.

Spel nr 17 - Ruilen van kisten batterijen

D+2/0900

Conform aan spel nr 4.

I.p.v. munitiekisten worden nu kisten met nieuwe batterijen „geruild”. E.e.a. dient zich af te spelen op weg VIJLEN-HILLESNAGEN of VIJLEN-ROTH.

Spel nr 18 - Herhaalde bedreiging pcn

1. Een geïnfiltreerde vij tegenover C-cie met luidspreker (uit dal w van VIJLEN of bospunt z van VIJLEN:

Attentie blauwe troepen! Attentie blauwe troepen. Jullie front is zo lek als een zeef! Zoals jullie merken: wij infiltreren waar wij willen. Jullie voorciën slapen. Vannacht haalden wij de eerste bij jullie, vdg . . . . Wij waarschuwen alvast de andere commandanten! Jullie komen een voor een aan de beurt voor een pak ransel!

Tekst enkele malen te herhalen.

2. Later in de nacht d.m.v. gooien van donderslagen, en ander lawaai, een- of twee maal een aanslag ensceneren; *niet uitvoeren.*

Opgave

Zie spel nr 14.

Mogelijke oplossing spel nr 18

Zie spel nr 14.

Spel nr 19 - Vij infiltranten, zg. eigen miln

D+2/1200

Op A-cie wordt zware av gedaan. Loopt weliswaar vast maar B-cie moet van rechtstreekse bern verstoken blijven, het schieten/lawaai op re flank B-cie moet zo ver door gaan dat het beangstigend van achter re flank B-cie lijkt te komen.

Alle contact (rd, tfn) met bat en andere cien is tijdelijk verbroken. Uitgestuurde ordn worden in hindlagen met vuur opgevangen, en komen onverrichterzake terug. „Overall commando's!”, ko-

men bij cc een paar „gevluchte sldn van A-cie”, die zelfs blijken wapen/helm verloren te hebben. Bij B-cie komen wilde verhalen binnen dat ca 2 pels der A-cie gevangen zijn genomen en dat de rest is gevlucht. Een gedeelte van de batstaf schijnt ook gevangen te zijn genomen!

Indien iedereen paniekerig gaat doen halen 2 zg. „sldn van A-cie” hun groene baretten te voorschijn en smeren 'm juichend in de struiken!

Opgave

Hoe had e.e.a. kunnen worden voorkomen?

Mogelijke oplossing spel nr 19

1. Normale ondervraging 2 vreemde sldn.
2. Normale fouillering toen zij wachtwoord niet wisten.
3. Alle mogelijke pogingen blijven doen contact met bat en nevencien te herstellen.
4. Zelfs in precare situaties desnoods een oo wegsturen om inln die verwarde geruchten kunnen ontzenuwen.

Spel nr 20 - Gerucht av op vzggebied Vaals

D+2/1730

1. Tgv S3 belt „namens S3” op naar vzg gebied VAALS met verzoek deze oefening nu ook eens te benutten voor het leren van zelfbeveiliging, rondomverd, van vzggeb door mensen van vzg enz. Hij doet suggesties t.a.v. beoefenen van „innemen van alarmopstgn”, camouflage, uitdelen van munitie, inspectie van wapens en gasmaskers, enz.

2. Een sld van batst vertelt *kort daarna* aan bv. sld ch van vzg die hij ontmoet in buurt van cp (bv. de ch die het eten kwam brengen op cp).

„Zeg er schijnt vannacht wat te gaan gebeuren in 't vzggeb”. Ik heb van de jongens van cie iets opgevangen, dat vannacht tussen 2300 en 0400 de commando's een aanval op jullie vzggebied zouden moeten doen of zo. Ik weet niet of er iets van waar is hoor; maar denk maar: van mij heb je niets gehoord!

Opzet is (slagen ervan mogelijk te controleren) dat ch „meldt” aan mto of iemand anders in vzggeb, waar men zich paraat gaat houden hele nacht.

3. Om ca. 22.00 komt kapelaan (oud aalmoezenier) uit VAALS boven op Drielande punt „(achte-loos)” zo maar eens kijken naar „de mannen”. „Hij is ook in dienst geweest!” „Indië-tijd”. Laat zich ook „ontvallen”: „wat doen al die commando's daar ginds beneden bij VAALS?” Waar precies weet hij natuurlijk niet. (Deze kapelaan is te allen tijd bereid dit spel mee te spelen!)

4. Kapelaan probeert te weten te komen: namen cn, aantallen vtgn, wanneer volgende transport, hoelang nog oefening enz.

5. Het gerucht is levend te houden door bv.:
- ergens in de buurt (niet te dicht) laten schieten;
  - bezoek van S3 of bc „zo maar eens”, later in de avond/nacht.

Opgave

Aan de hand van welke thema's behandelt S4 (de volgende morgen) in vzggeb deze affaire?

Mogelijke oplossing spel nr 20

- conform spel nr 1;
- vij zal dmv dit soort geruchten ons tzt proberen geestelijk maar ook fysiek murw te maken: vannacht het gros van ons verhinderd te gaan slapen; p.o.-aanvallen op lichaam en geest gaan steeds samen;
- agenten — in allerlei gedaanten — vragen altijd naar dezelfde dingen namen en tijden, sterkte, acties (daaraan te herkennen).

Spel nr 21 - Probleem paniek

- Vij omsingelt geruisloos d.m.v. infiltratie het z Pel van A-cie. Pc is met spel op de hoogte.
- 20.45 blijken (pc constateert dit) alle odln met bat te zijn verbroken.
- Na van alles te hebben geprobeerd, roept pc zijn gpcn bij elkaar en zegt:

We hebben geen vbd meer; 't is zo stil, ik vertrouw de zaak niet meer; ik ga persoonlijk eens op verk, rg batcp; ik wil weten wat er aan de hand is; misschien laten ze ons hier gewoon maar verrekken. Over een uur ben ik terug! Sergt ..... (ps) jij neemt co tijdelijk waar.

- Klokslag 21.00 wordt zowel van beide flanken als in de rug van het peloton gevuurd, met af en toe een wilde schreeuw. Sein voor pc: „nou ik ben weg, tot straks!”
- D.m.v. schieten, stemgeluid aan pel langzamerhand met zekerheid doen weten dat het omsingeld is.
- D.m.v. intappen op tfnlijn naar cie: opbellen naar pel cp: alleen zg. wat Russisch geklets en gelach laten horen.
- Men moet indruk krijgen: de vij zit overal, voor, opzij, achter en midden tussen ons.
- Vij luidsprekers, uit 4 windrgrn: (enkele malen)
  - vóór*: een (gebriefde!) *overloper* die men half uur geleden in pel stg nog heeft gezien: „Hier spreekt sld ..... (naam), jongens van de A-cie, ik verdom het langer, zit hier liever bij de comando's; ik heb eindelijk weer eens goed te eten gekregen — krentebollen, warme chocomel. Ik ga naar Tapijnkazerne in Maastricht samen met nog

een 30 andere kgvn van de B-cie; we gaan daar baden. Waarom kruipen jullie er ook niet tussen uit, dan is het „einde-oefening” voor je, de voordrig is 'm immers ook al gesmeerd.” „Is zogenaamd op verk, ja dat kennen we!” (eventueel tevoren op band op te nemen!)

b. *flanken*: „Soldaten, jullie zijn ingesloten, dat voelen jullie wel, wanneer zullen wij komen om jullie af te maken! Ha, ha, ha!” enz., afgewisseld met vuurstoten van een mitr.

c. *achter*: „Soldaten, hier spreekt de vij! Raad eens wie we hier gevangen hebben! Jullie pc, jullie commandant, zg. op verk, voorlopig was hij er tussenuit.”

9. Uit hevige, d.m.v. veel geknal gesimuleerde, vuurgevechten in de verte (bv. andere pels en B-cie) moet men indruk krijgen: situatie is hopeeloos, *heimelijke aftocht is het beste!*

10. 21.20: vij valt onder krijgsgeschreeuw plotse-ling in grote getale frontaal aan.

11. Ps geeft sein tot terugtocht (indien het spel althans gewenste uitwerking heeft).

12. Terugkerende pc, vergezeld van cc of pcc, vangt, als vlucht net is ingezet, het spel op en commandeert het (pistool gebruiken), terug in stelling.

13. Vij wordt afgeslagen.

Opgave

Hoe is paniek te voorkomen?

Mogelijke oplossing spel nr 21

1. Algemeen.

Bij Pel A-cie was men in paniek geraakt, iets waartegen ook goede troepen soms niet bestand zijn. Vaak hebben onderdelen zich in gevechten onderscheiden, nadat zij kort tevoren nog door paniek waren verlamd. Andere eenheden hebben weer langere tijd nodig, om weer tot zich zelf te komen.

Tegenmaatregelen

a. *Preventief*: de kans op paniek wordt verkleind, niet uitgesloten, door alles, wat bijdraagt tot de gevkracht: het zelfvertrouwen van de troep (in hun capaciteiten en hun wapens), vertrouwen in de leiding, kameraadschap.

b. *Tijdens de paniek*: de massapsychose, die bij paniek optreedt, kan alleen *met harde hand* worden bestreden.

c. *Na de paniek*: zo vlug mogelijk de troep rust gunnen (slapen en eten). Dan moed en zelfvertrouwen versterken: hen op juiste manier toespreken. Schelden en verwijten halen niets uit. (Het kan nuttig zijn, zo niet noodzakelijk, sommige oon/offn te vervangen).

Daar men momenteel over het algemeen meer in verspreide formaties optreedt, dan vroeger toen men in massaal verband placht te opereren, komt paniek, in die vormen zoals toen, veel minder vaak voor. Met het oog op:

a. de steeds toenemende betekenis van het gevecht bij duisternis;

b. de uitwerking van kernwapens;

ware echter toch meer aandacht te schenken aan de ervaringen die men in de krijgsgeschiedenis v.w.b. paniek heeft opgedaan.

2. *Wat was er eigenlijk allemaal aan de hand bij het betrokken pel/cie?*

a. De vdg/en pcc hebben tijdens de paniek juist en krachtig ingegrepen.

b. Echter: een c zal te allen tijde vermijden de indruk te wekken een schijnbaar zinkend schip als eerste te verlaten. De pc had in deze situatie nooit zelf op verk mogen gaan, dan maar een oo sturen.

c. Bedenk: methoden van onze vij, d.m.v. infiltraties juist deze panieksituaties scheppen.

d. Zonder bevel geen terugtocht; dat tegenstand bieden zinloos zou zijn was helemaal niet bewezen. Tegendeel bleek bovendien later.

e. Overlopers gebruiken als prop-medium is bekende vij p.o. methode, evengoed als vij altijd zal proberen wig tussen tr en c te drijven.

Spel nr 22 - Agent binnen eigen gelederen

1. Een (daarvoor aangewezen) sld (ch, schrijver enz.) van batstaf voert van begin tot einde van de oefening saboterende acties. Zijn gedrag moet als een rode draad door de hele oefening lopen. Aanvankelijk moet indruk blijven bestaan dat alles „per ongeluk” gebeurt. Uiteindelijk moet hij *door zijn eigen kameraden (niet offn) worden ontmaskerd.*

2. *Mogelijke acties:*

— als ch „per ongeluk” verkeerd rijden;

— interne veiligheid in gevaar brengen door met iedereen te praten over wat hij in zekere vertrouwenspositie heeft gehoord;

— 's nachts alle jerry-cans achter op jeeps losmaken;

— wapens van personen omruilen;

— zand in wapens doen;

— munitie in modder laten vallen;

— zeggen dat zijn jeep „niks meer doet” als hij ergens heen onderweg is;

— tenten in bivak omtrekken ('s nachts, ongemerkt);

— post van de cien (die al is uitgezocht) weer door elkaar gooien en bekladden;

— geruchten initiëren (zie overige spelen);

— struikeldraden in eigen bivak spannen;

— banden laten leeglopen;

— kankeren op eigen cn, mat, eten, tekort aan slaap;

— vbd-toestellen onklaar maken (batterijen loskoppelen);

— „in paniek” laten schieten 's nachts;

— zomaar cc opbellen dat hij op cp moet komen;

— ezel waar overzichtskaart in cp op staat, omver lopen;

— gegevens van overzichtskaart afvegen;

— enzovoort . . .

3. Dit alles kan vanzelfsprekend ook door sld bij andere cie worden gedaan.

Opgave

Hoe moeten wij rekening houden met cq optreden tegen dergelijk optreden van „agenten” binnen onze eigen gelederen?

Mogelijke oplossing spel nr 22

1. *Oorzaken*

Enerzijds zullen wij te maken krijgen met echte — in vredestijd al — in onze gelederen geïnfiltreerde agenten, anderzijds zullen om redenen van angst, uit negatieve instelling enz. bepaalde elementen menen de oorlog te kunnen bekorten door dergelijke acties, niet wetend hoezeer zij:

a. vij in de hand werken;

b. leven van eigen kameraden in gevaar brengen.

2. *Tegenmaatregelen*

Indien achterdocht tegen bepaalde vent bestaat, commandant waarschuwen. Betrokkene schaduwen, verwijderen van kwetsbare vertrouwensfuncties. Bij ontmaskering, hardhandig optreden.

3. *Preventief*

Reeds in vredestijd neemt CID maatregelen om e.e.a. te voorkomen. Voor vrees onzerzijds zijn derhalve geen redenen aanwezig. Goede kameraadschap in het onderdeel sterkt wederzijds vertrouwen.

Oefening „Psychologische verdediging Monocle”

De tweede prijs werd toegekend aan de studie getiteld: MONOCLE van de hand van de *Kapitein der Infanterie T. C. Govers*. Deze geeft hierin een uitgebreide theoretische benadering van deze vorm van oorlogvoeren. Hij stelt dat de grondslagen, waarop onze verdediging tegen de communistische psychologische oorlogvoering moeten berusten alleen kunnen worden vastge-

steld na een studie van de communistische aanvalsmethoden. Hieronder volgt een korte samenvatting van zijn studie.

Het communisme heeft als doelstelling de wereldoverheersing, hetgeen gemakkelijk aan de hand van vele geschriften en citaten uit redevoeringen is aan te tonen. De communistische partij heeft

sinds haar oprichting dit doel consequent nagestreefd. De methode om dit te bereiken varieert en de krachtsinspanningen die hiervoor worden toegepast, worden op hoog niveau zorgvuldig gecoördineerd en afgestemd op de mogelijkheden en zwakke plekken van de zogenaamde kapitalistische wereld. Omdat het communisme alles dienstbaar heeft gemaakt aan haar machtsstrijd, kan agressie worden bedreven op veel meer fronten dan alleen het militaire. Zoals uit elke confrontatie met het communisme opnieuw blijkt, wordt iedere redevoering, handelsverdrag, toespraak, diplomatiek overleg, culturele uitwisseling, sportmanifestatie, enz. beschouwd als een onderdeel van de ideologische strijd. De communisten hebben daarbij een veel te realistische instelling om een hete oorlog te beginnen als de voor hen gunstige uitslag niet reeds bij voorbaat vaststaat. Hun leger zien zij daarom als één van de vele pionen op het schaakbord van de wereldpolitiek.

Het westen ziet de psychologische oorlogvoering als een van de vele wapens in een hete oorlog.

Het communisme beschouwt de hete oorlog als een van de vele wapens in de psychologische (ideologische) oorlog.

Het kost iemand die in de vrije westerse wereld is groot gebracht grote moeite om zich in deze gedachtenwereld in te leven. Het zijn bijvoorbeeld geen overwegingen van economische aard, die een vergadering tussen westerse en communistische economische deskundigen, om tot een overeenkomst op dit gebied te komen, beheersen; evenmin drijft liefde voor culturele prestaties hen tot uitwisseling van kunstmanifestaties, of nationaal belang hun politieke onderhandelingen. Het zijn alle zuiver manoeuvres in de oorlog tot de gewelddadige verovering in de gehele wereld van de macht door het proletariaat. Het gaat daarbij in de eerste plaats om de beheersing van de geesten in de vrije wereld óf de verwarring daarvan, zodanig dat er geen weerstand meer kan worden geboden als het Rode Leger zich in beweging zou zetten. De oorlog heeft daardoor als het ware een derde dimensie gekregen.

Uiteraard vraagt de introductie van deze soort oorlogvoering ook speciale methodes en middelen, die sterk afwijken van de tot op dat moment gebruikelijke. Deze zijn evenals bij de conventionele oorlogvoering in de eerste plaats afgestemd op het bereiken van het gestelde doel. Wij zijn daarom gedwongen bij onze studie het pro-

bleem op dezelfde manier als de communisten te benaderen, als wij niet voor verrassingen willen komen te staan in onze afweer ertegen.

Tactiek psychologische oorlogvoering

Het is een bekend feit dat Lenin tijdens zijn Zwitserse ballingschap een grondige studie heeft gemaakt van de werken van de militaire filosoof von Clausewitz en de door hem uitgewerkte beginselen van de oorlogvoering heeft toegepast op zijn conceptie van de ideologische machtsstrijd. Wij mogen daarom aannemen dat de tactiek van de rode psychologische oorlogvoering, waarmee wij worden geconfronteerd, aan dezelfde principes gehoorzaamt als de tactiek van de conventionele oorlogvoering. Bij een aanval op een frontgedeelte is het voor de communistische legers een veel gebruikte tactiek eerst met patrouilles en aanvallen op beperkte schaal de vijandelijke verdediging af te tasten en de zwakke plekken vast te stellen. Daarna wordt een grote aanvalsmacht geconcentreerd en tegen een dergelijke zwakke plek ingezet en tijdens de aanval behaalde successen uitgebuit. Slechts als er zich geen zwakke plekken voordoen, wordt een zwakke plek geforceerd met artillerie-, mortier- en atoomsteun. Het is niet onlogisch dat de psychologische oorlogvoering zich eveneens van deze methode bedient, als zij een snelle en efficiënte overwinning wil behalen. Wij kunnen daarom uitgaan van de stelling dat de psychologische agressie uitgaat van: *het zoeken naar zwakke plekken* of *het veroorzaken van zwakke plekken* en *het gebruik maken daarvan*.

De verdediging tegen de psychologische oorlogvoering dient zich derhalve, behalve het direct tegengaan van de vijandelijke acties op dit gebied, te concentreren op het trachten te voorkomen van zwakke plekken. Zeker in vredetijd zal het erom gaan bestaande zwakke plekken op te sporen en te verwijderen.

Nu kunnen wij stellen dat iedere inbreuk op de interne verhoudingen in een onderdeel een zwakke plek veroorzaakt, waarvan de vijandelijke psychologische oorlogvoering kan gebruik maken, maar ook dat iedere persoon die op een verantwoordelijke functie is geplaatst, iedere maatregel, order, werkverhouding, voorschrift, afbreuk doende aan één of meer facetten van de gevechtswaarde, een zwakke plek veroorzaakt en derhalve de vijandelijke psychologische oorlogvoering mogelijkheden biedt tot aanvallen en uitbuiten.

Deze plekken moeten daarom systematisch worden opgespoord en rigoureuus worden geëlimineerd, vóór de vijandelijke inlichtingendienst ze heeft onderkend en vóórdat de uitwerking zodanig groot is geworden dat het niet meer mogelijk is het negatieve effect of de zwakke plek op te heffen.

Wij mogen echter bij het opsporen van zwakke plekken en het beoefenen van de verdediging tegen de psychologische oorlogvoering niet uitgaan van de reeds door de communisten onderkende en/of gebruikte zwakke plekken. Deze kunnen immers een uitvloeisel zijn van:

1. foutieve ideeën over onze volkpsyche;
2. onjuiste toepassing van politieke doctrines en leerstellingen op het vrije leven in het westen;
3. verkeerde prognoses over ons leger;
4. consequenties van politieke indoctrinatie bestemd voor binnenlands gebruik, enz.

Er bestaat daarbij geen enkele garantie, dat als thans de rode psychologische oorlogvoering lacunes vertoont of bepaalde zwakheden van ons leger verzuimt uit te buiten, dit morgen nog zo zal zijn. Omdat de psychologische oorlogvoering met zeer geringe middelen en aantallen sleuteldeskundigen werkt, is het apparaat zo soepel, dat er in korte tijd een radicale koerswijziging kan plaatsvinden. Als wij derhalve onze psychologische defensie en de opleiding van sleutelpersoneel daarvoor zouden baseren op de momentele (vrij onbelangrijke, immers voor de KL nauwelijks effectieve) psychologische agressie van het communisme, dan zouden wij plotseling een geweldige slag achter zijn. *Wij moeten daarom onze training en procedures afstellen op de best denkbare aanval die mogelijk is, en dus gericht op onze feitelijke zwakke plekken en niet op de zwakke plekken die de vijand terecht of ten onrechte op dit moment, als zodanig heeft aangemerkt.*

Dergelijke zwakke plekken zijn voor ons leger soms pijnlijke zaken, die wij vermoedelijk liever niet in het geding zouden willen brengen. *Juist daarom zijn het zwakke plekken.* De vijandelijke psychologische oorlogvoering zal zich daar bij voorkeur op concentreren, als zij succes wil hebben. Nederlandse troepen moeten bij wijze van spreken te velde gaan (zijn) zonder dat er nog wrijvingspunten bestaan, *waarvan wij hopen dat de vijandelijke psychologische oorlogvoering ze niet zal vinden.*

Het ligt voor de hand dat wij daarom voortdurend onze zwakten en tekortkomingen moeten analyseren en trachten te compenseren. Omdat

de communistische psychologische oorlogvoering op elk gebied kan toeslaan en met alle middelen moeten alle zwakke plekken van onze gevechtsuitrusting, gevechtvaardigheid en gevechtsbereidheid worden onderzocht en voortdurend de aandacht hebben van de commandant en zijn staf en zo mogelijk het onderwerp uitmaken van intensieve oefening en voorbereiding.

Analyse van de zwakke plekken

De studie MONOCLE geeft daarop een praktische methode hoe deze analyse kan plaatsvinden. Zij dient op elk niveau, voor iedere eenheid een voor iedere stafsectie te geschieden. De studie bevat een proeve van de analyse van de zwakheden van de Koninklijke Landmacht. Het zou te ver voeren om deze meer dan 80 bladzijden tellende analyse te publiceren. De aangegeven weg is echter zeer goed te gebruiken en leent zich zeer wel als een basis voor verdere studie.

Aangezien geen twee eenheden op een bepaald ogenblik dezelfde zwakheden en tekortkomingen vertonen, dienen de maatregelen, oefeningen, en opleiding, die de geconstateerde zwakheden moeten opheffen, op de specifieke, voor die speciale eenheid geldende omstandigheden te zijn afgestemd.

De studie bepleit daarop de instelling van zogenaamde „verdedigingsofficieren” tot wier taak het behoort de zwakheden van eigen troepen op te sporen en deze de commandant van de eenheid op ieder ogenblik onder de aandacht te kunnen brengen; de oefeningen en de plannen van de eenheid te coördineren en te controleren in het licht van de specifieke zwakheden ervan. Omdat de S2/G2 tot taak heeft gegevens in te winnen betreffende vijand, terrein en weer, moet deze staffunctionaris tevens worden opgedragen de zwakheden van eigen troepen te onderzoeken en de commandant daarop opmerkzaam te maken, plannen te beramen in samenwerking met de andere stafsecties ter opheffing en/of maskering daarvan. De schrijver geeft daarop een voorbeeld van een denkbeeldig bataljon, waarvan de S2 in een (intern)verdedigingsrapport de moeilijkheden en tekortkomingen van de onderdelen heeft vastgelegd. Hij overlegt met de bataljonscommandant welke van deze moeilijkheden en zwakheden bij de komende oefeningen moeten worden beoefend. Samen met de S3 werkt de S2 de oefening voor het bataljon uit.

De oefening betreft een reservebataljon, dat

wordt gealarmeerd en in de richting van een doorgebroken vijandelijke aanvalsmacht wordt verplaatst, waarmee op dat moment geen gevechtscontact bestaat. Het bataljon neemt een reeks van „grendelopstellingen” in die telkens onder vijandelijke druk worden verlaten en doet tenslotte een tegenaanval op een vijandelijk steunpunt in samenwerking met andere troepen. Bepaalde tekortkomingen van de compagnieën worden door een goed geïnstrueerde vijand gebruikt om de lessen die uit dergelijke zwakheden zijn te trekken duidelijk te maken. Zo wordt een compagnie, waar kort tevoren een aantal zware straffen zijn gevallen, die door de soldaten van die compagnie niet geheel werden begrepen en waarvan de CC verzuimd heeft om de strafbaarheid van de daden duidelijk te maken, blootgesteld aan guerrilla-activiteiten tijdens een geforceerde mars. Bij een boerderij waar de mars langs voert wordt door in burger gestoken partizanen water, koffie of andere voedings- of genotmiddelen aangeboden. Daarbij wordt een poging gedaan om één of meer soldaten te overweldigen. Deze worden afgevoerd en verhoord in een ruimte waar een verborgen microfoon van een bandrecorder staat opgesteld. Indien het gelukt de krijgsgevangene tot een gesprek te verleiden, kan hiervan een geluidsmontage worden gemaakt, bestemd voor uitzending via luidsprekers opgesteld aan de frontlijn. Op deze wijze kan niet alleen voor de betrokken krijgsgevangene maar, als de compagniescommandant de gelegenheid aangrijpt om het voorval nog eens mon-

deling te verduidelijken, ook voor de gehele compagnie de gebeurtenis (die immers bij terugkeer van de krijgsgevangene kan worden gecontroleerd) een diepere indruk maken, dan alleen bij een theorieles mogelijk is. De les is dat ongedisciplineerd gedrag en onvoldoende controle (anders was het niet gelukt een krijgsgevangene te maken) en het meer zeggen bij krijgsgevangenvoerhoor dan alleen naam, rang en registratienummer, gemakkelijk door de vijand kunnen worden gebruikt. Een ander voorbeeld betreft het lokken van troepen in een hinderlaag door hulpgeroep uit het voorterrein, gepaard gaande met opstijgende rook, geluid van brekend glas, enz. Ongeordende nieuwsgierige te hulp snellenden worden gevangen genomen; georganiseerde hulpacties worden in een vuurgevecht betrokken. De les is hier dat ongedisciplineerd optreden of onvoldoende bedacht zijn op misleiding verliezen oplevert.

De redactie van *De Militaire Spectator* realiseert zich zeer goed, dat de voorgaande zeer summiere samenvatting deze studie, die zich minder leent om in haar geheel te worden gepubliceerd, geen recht kan doen. Zij heeft niettemin gemeend, in overleg met de schrijver, de lezers deze benadering van het probleem psychologische oorlogvoering niet te moeten onthouden.

Zoals reeds eerder is gemeld is de studie — voor mogelijk instructief gebruik — aan de betreffende militaire autoriteiten aangeboden.

Nieuwe uitgave

Hitlers Weisungen für die Kriegsführung 1939-1945, door W. Hubatsch, 330 blz. Uitg.: Bernard & Graef Verlag für Wehrwesen, Frankfurt/Main, 1962. Prijs: DM 39,—.

In deze „Führerweisungen” heeft Hitler zijn plannen voor de oorlogvoering vastgelegd en de methoden volgens welke deze zouden worden uitgewerkt. Zij waren bedoeld als een „planning” op lange termijn en omvatten gehele operatietonelen zowel als enkelvoudige operaties. De technische uitvoering volgde dan in het OKW. In deze „Weisungen” komt duidelijk de manier van

denken van een militair dilettant naar voren die zijn politieke ideeën en militaire doelen trachtte te combineren. Naarmate dit moeilijker werd faalden ook de pogingen van het militaire apparaat de aanwijzingen in goede bevelen om te zetten. In 1944 ging men geheel overstag en ging Hitler de bevelen zelf geven.

Het boek heeft waarde voor hogere militaire onderwijsinstellingen en hogere staven en wel als curiositeit. De troepenofficier en de officier van staven op lager niveau hebben er betrekkelijk weinig aan.

v. H.

Is de staf van een divisie-artillerie noodzakelijk voor het voeren van het moderne gevecht?

door S. KORT, Kolonel der Artillerie

In *De Militaire Spectator* 131(1962)(4)147 wordt onder bovenstaande titel door *Majoor Clumpkens* gesteld, dat de staf van een divisie-artillerie in de huidige organisatie van een divisie zijn tijd heeft overleefd.

Op verschillende gronden menen wij tegen bedoeld artikel stelling te moeten nemen en zullen daartoe een ongeveer gelijke indeling, als door *Majoor Clumpkens* in zijn artikel gevolgd, aanhouden.

A. Tactisch optreden op een toekomstig gevechtveld

Alhoewel wij ons afvragen of de gegeven regels voor het tactisch optreden wel algemeen worden onderschreven, zullen wij ons — teneinde schrijvers artikel zuiver van artilleriezijde onder de loep te nemen — voorlopig neerleggen bij de door *Majoor Clumpkens* gegeven doctrine en deze als uitgangspunt nemen voor onze beschouwingen over de door hem geforceerde stellingen en conclusies.

Alvorens daartoe over te gaan, nog een opmerking in het algemeen. Zoals o.a. uit het besproken artikel blijkt, ligt aan schrijvers tactische conceptie de inzet van kernwapens ten grondslag en aan deze wapens worden onbegrensde mogelijkheden toegemeten. De waarde en de mogelijkheden van niet-nucleaire wapens worden dientengevolge niet meer voldoende onderkend. De spectaculaire vernietigingsmogelijkheden van de kernwapens vertroebelen blijkbaar het inzicht in het onloochenbare feit, dat continuïteit in de vuursteun slechts is te verwezenlijken door de handhaving van een eveneens continu toenemend prestatievermogen van de beschikbare vuursteunmiddelen. De Amerikaanse opvatting, onder woorden gebracht in FM 6-20 „Fieldartillery tactics and techniques”, is, dat kernwapens geen vervanging zijn van, doch een aanvulling op de niet-nucleaire wapens.

Bovendien, en dit past ook in ons betoog, beïnvloedt de aanstaande pariteit van de atoombewapening in oost en west de opvattingen over de

methode van oorlogvoering. Zowel Sovjet-Rusland als de V.S. willen (uiteeraard om verschillende redenen) de mogelijkheid van een zg. „keuzeoorlog” niet uitsluiten. Op 11 april jl. zei de Amerikaanse onder-minister van Defensie, Paul H. Nitze, bij zijn overzicht van de Amerikaanse defensiepolitiek in de Universiteit van Hamburg: „Om de inzet van het uiterste middel zo lang mogelijk te kunnen vermijden moet het Westen zijn conventionele strijdkrachten versterken.” Hij verwierp de theorie, dat ieder gewapend conflict onherroepelijk tot een algemene atoomoorlog moet leiden, d.w.z. dat moet worden gestreefd naar een bewapening, tactiek en organisatie, die zich zowel lenen voor de nucleaire als voor niet-nucleaire oorlog. Indien deze tendens zich tot de overige NAVO-landen gaat uitstrekken, zullen ook onze eenheden „à double usage” dienen te zijn georganiseerd. John Strachey, voormalig minister van Oorlog van Engeland, liet zich in het aprilnummer van *Encounter* op soortgelijke wijze hierover uit.

B. De historisch organisatorische ontwikkeling van de veldartillerie en de taken van de staf- en stafbatterij van een divisie-artillerie

Schrijver stelt, dat tijdens W.O. II de voornaamste taken van de legerkorpsartillerie waren:

- artilleriebestrijding;
- het afgeven van algemene (tegen) voorbereidende vuren.

Hij heeft echter een niet minder belangrijke taak onvermeld gelaten namelijk: het versterken van de divisie-artillerie. Dit werd (en volgens de Nederlandse voorschriften: wordt) gerealiseerd door het op verzoek doen vuren van algemene steunafdelingen voor de divisie (artillerie), of door afdelingen en/of veldartilleriegroepen de tactische opdracht vuurversterking van een divisie-artillerie te geven.

In het kort kan worden gezegd, dat de LKA diepte aan het gevecht geeft, en dat de voornaamste taak van de DA is het verlenen van nabijsteun. Ten aanzien van de divisie-artillerie lezen wij dat:

„Behalve voor het geven van nabijsteun, was voor de andere taken (mortierbestrijding en het afgeven van plaatselijke (tegen) voorbereidende vuren) een gecentraliseerde leiding van de artillerie, in steun van de eenheid, noodzakelijk”.

Deze opmerking behoeft een correctie. Het waren (en zijn) juist de afdelingen rechtstreekse steun, die het niet buiten gecentraliseerde gevechtsleiding konden (en kunnen) stellen. Redenen te over. Enkele belangrijke zijn:

— het concentreren van meer afdelingen, indien de afd. rs geen afd. vv „van huis uit” heeft meegereggen (flexibiliteit!);

— het verzoeken van speciale vuursteunsoorten, die de afdeling rs zelf niet of onvoldoende kan leveren, zoals: verlichting van het gevechtsterrein, vernielingsvuren door zwaar kaliber vuurmonden, vuren op doelen buiten de eigen vuursector enz.;

— het coördineren van de uitvoeringsbepalingen voor de veiligheid zoals: vuren binnen de veiligheidslijn, vuren met nabijheidsbuizen, het leggen van rookschermen, enz.;

— het coördineren van vuurplannen zoals: de aanwijzing van afdelingen voor deelneming aan door de afdeling rs ontworpen groepen van vuren, het toewijzen van vuurkracht voor voorbereidende beschietingen, ontworpen door de brigade;

— het coördineren van de inlichtingen-inspanning voor de mortierbestrijding.

Het feit, dat de lichte afdeling thans deel uitmaakt van de brigade, verandert voor de gecentraliseerde gevechtsleiding, in wezen niets aan het bovenstaande. Zo er al iets is veranderd, dan is dat in de eerste plaats ten nadele van de soepele aanpassing van de groepering voor het gevecht aan wijzigende gevechtsomstandigheden.

C. Argumenten ten bewijze van de overbodigheid van de divisie-artillerie-staf

Na het overzicht van de taken van legerkorps- en divisie-artillerie, zoals die weleer waren, geeft de schrijver een serie argumenten voor de overbodigheid van de divisie-artillerie-staf. Welke nutteloze arbeid verricht deze staf dan toch wel?

ARGUMENT NR 1

„De komst van het kernwapen maakt het masseren (bedoeld wordt: concentreren) van conventionele vuren — op grote schaal — overbodig. Deze belangrijke taak is de staf van een divisie-artillerie dus ontvallen. Het eventueel masseren van conventionele vuren ten behoeve van briga-

des, zal doorgaans beperkt blijven tot twee afdelingen”.

Helaas is het niet toegestaan diep op de inzet van kernwapens in te gaan, doch wij kunnen niet nalaten het dilemma te releveren waarvoor de tactische commandant zich ziet geplaatst indien:

1. zijn opdracht met mislukking wordt bedreigd door een niet voorzien, imminent gevaar dat nog slechts door krachtig neutraliserend vuur kan worden bezworen. De inzet van kernwapens vergt nog altijd veel tijd. Kernwapens zijn daarom voor gelegenheidsdoelen niet altijd tijdig beschikbaar, derhalve: geconcentreerde vuren met brisantgranaten;

2. vele belangrijke doelen zich vlak voor eigen troepen bevinden, waardoor de inzet van kernwapens onverantwoorde verliezen aan eigen zijde zouden veroorzaken, derhalve: geconcentreerde vuren met brisantgranaten;

3. de beschikbare kernwapens op bepaalde doelen slechts „overkilling” zouden veroorzaken, om nog maar niet eens te gewagen van ongewenste neveneffecten, derhalve: geconcentreerde vuren met brisantgranaten;

4. hij een A-wapen aanvraagt en dit niet toegewezen krijgt, omdat de hogere commandant, binnen het raam van het grotere geheel, de wapens voor andere doelen bestemt óf — gezien de geringe hoeveelheid — zuinig met de aanwezige voorraad moet omgaan. Derhalve: geconcentreerde vuren met brisantgranaten.

Laten wij toch vooral met beide benen op de grond blijven staan en niet denken dat wij met het bezit van kernwapens nu de sleutel hebben, die alle problemen tot een oplossing brengt.

Wij geloven niet in het links en rechts strooien van kernwapens op doelen die daarvoor te enen male niet lonend zijn. Bovendien laat de beschikbare hoeveelheid wapens dit niet toe en op het gevechtveld zullen zich vele doelen voordoen die beter met conventionele middelen dan met nucleaire wapens kunnen worden bestreden. Nogmaals: het bezit van kernwapens heeft onze kansen op het gevechtveld onvoorstelbaar doen toenemen, doch niet als *vervanging* van, maar als *aanvulling* op de bestaande wapens.

Teneinde nu de tactische commandant niet aan zijn dilemma's ten onder te laten gaan, zijn wij van mening, dat hij de beschikking moet hebben over een staf, die het concentreren van artillerievuren, als één van zijn belangrijke taken, op efficiënte wijze kan realiseren. Dat hiervoor een vuurregelingscentrum, verbindingen en meer,

later ter sprake komende, organen en middelen benodigd zijn, behoeft naar wij hopen, geen toelichting.

„Maar wat valt er eigenlijk te concentreren met die paar parate afdelingen?” is een veel voorkomende uitroep. Het antwoord hierop is: de organisatie moet erop zijn berekend ter beschikking komende afdelingen van eenheden in reserve of mobilisabele afdelingen in te passen. Er leeft een zekere scepsis t.a.v. de tijdige inzet van mobilisabele eenheden. Als echter de sceptici ongelijk krijgen, moeten de staven daarop zijn voorbereid, in de eerste plaats de divisie-artillerie-staven.

Doch ook bij ontstentenis van mobilisabele afdelingen zullen, onzes inziens, de weinige parate vuursteuneenheden het best tot hun recht komen onder gecentraliseerde gevechtsleiding. Eerst dan kan worden gezegd: „It provides a powerful means of influencing the course of combat” (FM 6-20, pt 6).

Laat men ons niet misverstaan: Onze mening is *niet* dat de brigade nimmer een afdeling veldartillerie onder bevel kan hebben. Wij menen echter wel, dat er te weinig parate afdelingen zijn om ze bij voorbaat tot gedecentraliseerd optreden te bestemmen door hun indeling in de brigades. Hierbij willen wij nog opmerken, dat schr. nergens in zijn betoog het bestaan van een middelbare afdeling en een batterij zware veldartillerie noemt. Welke staf voert de gevechtsleiding over deze — bij uitstek geschikte eenheden voor het afgeven van vuren met brisantgranaten, het uitvoeren van vernielingsvuren, verlichten van het gevechtveld, afgeven van interdictie — en storende vuren? Ook wordt niet gerept over artillerie-eenheden die onder bevel worden gesteld van de divisie of de vuurkracht van de artillerie in de divisie zullen versterken.

Wie voert over deze eenheden de gevechtsleiding? De sectie artillerie in de divisiestaf? Maar dan is in die sectie ook een vuurregelingscentrum nodig.

ARGUMENT NR 2

Handelend over de taak op het gebied van de terreinmeetdienst:

„Bij de terreinmeetdienst zijn de huidige organisatie en de uitvoering volkomen verouderd. Met de nu beschikbare middelen kan — in het moderne gevecht — geen effectieve terreinmeetdienststeun worden verleend. De grote mobiliteit en snelheid van optreden met de daaruit volgende grotere afstanden eisen geheel andere terreinmeet-

dienstmiddelen en procedures. Verwezen moge worden naar middelen als de TELLUROMETER en SURVEY INSTRUMENT, AZIMUTH, GYRO, ARTILLERY, die het mogelijk zullen maken de afdelingen rechtstreeks in te meten op een legerkorpsartillerie (Ika) terreinmeetdienstsysteem. Het handhaven van een terreinmeetdienstpeloton, dat toch niet effectief is, omdat er nog niets beter beschikbaar is, is geldverspilling. Het is van vitaal belang dat zo spoedig mogelijk wordt beschikt over deze moderne instrumenten”.

Het was te verwachten. Als de terreinmeters niet onmiddellijk in galop overgaan, kunnen ze beter op stal blijven!

Laten wij dit zorgenkind eens wat nauwkeuriger gadeslaan. Eén van de eerste feiten die dan aan het licht komen is, dat de terreinmeetdienst van de K.L. veruit de nauwkeurigste resultaten bereikt in de NAVO-familie en ook in snelheid voor geen ander land onderdoet (gezien o.a. de internationale terreinmeet oefeningen „DOMINATE” in 1960 in Duitsland). Wij realiseren ons, dat hiermee nog geenszins de kwalificatie „volkomen verouderd” is weerlegd, doch dat slechts het accent is verlegd naar het universele karakter van de „veroudering”. Nu moet worden nagegaan of de term „volkomen verouderd” wel terecht is gebruikt. De terreinmeetdienst is één van de diensten, die vooruit kunnen werken, zowel in prebelligerente tijd als tijdens het gevecht. De werkzaamheden bestaan uit het verstrekken van coördinaten en hoogten van punten en het vastleggen van richtingen in het terrein.

Uitgaande van bestaande topografische uitgangspunten en van artillerie-oriënteringspunten (van hoger echelon), wordt met een minimum aan tijdverlies het zo noodzakelijke verband tussen de artillerie-eenheden tot stand gebracht.

Het is zonder meer duidelijk, dat in een *weerstandsg gebied* het creëren van artillerie-oriënteringspunten weinig problemen biedt, vooral dank zij het feit dat West-Europa beschikt over een dicht net van topografische uitgangspunten en bovendien dank zij het feit dat met de klassieke methoden van astronomisch oriënteren, onafhankelijk van topografische uitgangspunten, binnen redelijke tijd (soms zelfs zeer snel) richtingen kunnen worden georiënteerd.

In het *aanvallend gevecht* kan de terreinmeetdienst reeds in voorwaarts gelegen gebieden metingen uitvoeren, lang voordat de artillerie-eenheden van stelling moeten veranderen; zelfs in de super-beweeglijke strijd die ons te wachten zou staan.

De taak van de divisie-artillerie terreinmeetdienst is:

1. de coördinatie van alle terreinmeetwerkzaamheden in het divisie-vak (teneinde o.a. metingen geruime tijd vóór een stellingname mogelijk te maken);
2. de verantwoordelijkheid voor voldoende oriënteringspunten in het divisievak;
3. het verzamelen en verwerken van terreinmeetgegevens in een terreinmeetinlichtingenpost.

Deze taak is volledig uitvoerbaar met de vanouds beproefde instrumenten, doch kan worden *verlicht* door moderne middelen die onder nagenoeg alle weersomstandigheden metingen uitvoerbaar maken.

Schrijver moge op de hoogte worden gesteld van de volgende feiten.

1. Op de Artillerieschool worden de procedures voor de moderne middelen, zoals tellurometers en gyro-richttoestellen, reeds onderwezen; de daarvoor benodigde rekenformulieren zijn in druk en/of worden beproefd (in samenwerking met 101 Meetbatterij van het Legerkorps).
2. De tellurometers zijn momenteel reeds ter beschikking van 101 Meetbatterij; binnen zeer korte tijd komen de gyro-richttoestellen ter beschikking (het eerste gyro-richttoestel is reeds op de Artillerieschool aanwezig).
3. Ook bij gebruik van deze moderne middelen moeten in de eerste fase van het terreinmeetwerk enige klassieke (snelle) methoden worden uitgevoerd om de metingen met de moderne apparatuur mogelijk te maken.
4. De „grotere afstanden” zijn geen essentieel punt in de motivering tot gebruik van tellurometers en gyro-richttoestellen, daar het tot stand brengen van meetverband tussen verscheidene artillerie-eenheden door de klassieke methoden *in de regel* indirect geschiedt.
5. De *voornaamste reden* tot invoering van tellurometers en gyro-richttoestellen is, dat daarmee onder vrijwel alle weersomstandigheden, binnen redelijke tijd, de noodzakelijke gegevens kunnen worden verstrekt (hetgeen niet van alle klassieke methoden kan worden gezegd); de tweede reden is dat, indien door oorlogsgeweld van het oorspronkelijke topografische net niet veel meer over is, de tellurometers en gyro-instrumenten uitkomst brengen.
6. Ook de methode van meten met tellurometers kan beperkingen hebben, zoals storingen van radarapparaten en terreinreflecties.

7. De methode, om niet alleen onder alle weersomstandigheden, maar *ook op zeer snelle wijze*, de noodzakelijke gegevens te bepalen, is het „inertial survey system”, dat momenteel in de V.S. in ontwikkeling is.

8. Ook bij het „inertial survey system” kunnen de klassieke methoden niet vervallen, daar onnauwkeurigheden in de metingen moeten kunnen worden vereffend op (zij het meer verspreid liggende) topografische punten.

Zonder in details te treden omtrent de terreinmeetwerkzaamheden, kan bij invoering van tellurometers en gyro-richttoestellen worden gesteld, dat het onjuist is de terreinmeetdienst op legerkorpsniveau (en eventueel op afdelingsniveau) met deze moderne middelen uit te rusten en tegelijkertijd de divisie-artillerie-terreinmeetdienst op te heffen, en wel om de volgende redenen.

1. Tellurometers zijn bij een afdeling niet doelmatig, alleen gyro-richttoestellen (maar dan meer toestellen per afdeling!).
2. De taken van de DA-terreinmeetdienst (eerder genoemd) blijven ook bij inzet van modernere apparatuur op legerkorpsniveau onverminderd van kracht, ten gevolge van bestaande prioriteit in de uit te voeren terreinmeetwerkzaamheden op legerkorpsniveau (waardoor de invoering van tellurometers op divisieniveau zelfs zeer gewenst is) én ten gevolge van de grotere gebieden waarin terreinmeetservice moet worden verleend.
3. Indien door oorlogsgeweld, van het oorspronkelijke topografische net niet veel meer over is, kunnen bv. op legerkorpsniveau d.m.v. „primaire metingen” (met de klassieke methoden) nieuwe topografische punten worden bepaald, waaruit elke divisie-artillerie-terreinmeetdienst vervolgens m.b.v. moderne middelen voor elk divisievak voldoende oriënteringspunten kan bepalen.

ARGUMENT NR 3

Handelend over de *meteogroep*.

Schrijver stelt, dat de brigade tegenwoordig opereert in een gebied, dat qua afmetingen voordien aan een divisie werd toevertrouwd. In het vroegere gebied van de divisie verzorgde de divisie-artillerie de plaatselijke correctiegegevens op het door de legerkorpsartillerie verstrekte meteobereik. Schrijver concludeert vervolgens, dat de meteogroep van de divisie-artillerie overbodig is, mits de afdelingen zelf zo'n groep in de organisatie hebben.

Het is ons niet duidelijk waarom schrijver om

door hem genoemde redenen het wél nodig oordeelt de metegroep van de da met vier of vijf te vermenigvuldigen en daarna onder te brengen bij de afdelingen, hoewel het niet nodig zou zijn, analoog hieraan, het meteopeloton van de artilleriemeetafdeling te verdelen over de divisie-artillerieën. De divisie treedt immers op in een gebied dat in de pre-nucleaire periode ongeveer was bestemd voor een legerkorps. Het zou naar onze mening volkomen logisch zijn om een metegroep in te delen bij de divisie-artillerie. Voor deze oplossing zijn voldoende plausibele redenen op te geven. Enkele daarvan zijn:

— alle afdelingen artillerie in het legerkorps, de afdelingen raket voor de middelbare afstand daarbij inbegrepen, hebben hun stellinggebied in het vak van de divisie. Zij ontvangen hun meteorogegevens van een metegroep, die dan ook moet opereren in het divisievak;

— de divisie-artillerie-staf is de aangewezen staf om te bepalen wanneer en waarheen de metegroep dient te worden verplaatst. Vooral de plaats is van belang; een goede coördinatie hiervan met de bewegingen van die divisie verhoogt de betrouwbaarheid van de meteoberichten;

— een bijkomend voordeel is, dat voor deze oplossing niet meer personeel nodig is, dan voor een huidig meteopeloton van de artilleriemeetafdeling. Met nadruk wensen wij hierbij op te merken dat dit „bijkomend voordeel” pas als allerlaatste argument kan worden aangevoerd ter verdediging van reorganisatieplannen.

Ten aanzien van het onderbrengen van metegroepen bij de afdelingen kan worden opgemerkt, dat deze slechts zin zouden hebben indien de weerballon met radar zou kunnen worden gevolgd, daar de optische methode bij het West-europese weertype te veel beperkingen heeft. Hiervoor is echter nodig dat alle afdelingen de beschikking hebben over een radargroep, dus ook de middelbare afdelingen. Wij achten deze oplossing minder gewenst omdat zij overbodig luxueus is; de radar dient in de eerste plaats voor het opsporen van mortieren. Bij een gecoördineerde opstelling van de radartoestellen in het divisievak voor mortieropsporing, zullen in deze stellingen bepaalde windcorrectiegegevens kunnen worden bepaald, die de behoefte dekken voor het gehele divisievak.

ARGUMENT NR 4

Handelend over de mortieropsporing.

„De mortieropsporing, waarvoor in de stafbatterij

radarapparatuur is opgenomen, dient te worden gedecentraliseerd, één en ander op overwegingen van mobiliteit en snelheid van optreden van manoeuvre-elementen. Elke lichte afdeling kan — zoals voorheen ook het geval was — de beschikking krijgen over een radargroep”.

Door uitsluitend te gewagen van „mortieropsporing” wordt één en ander toch wel op simpele wijze afgedaan. Elke inlichtingencyclus, dus ook die in de mortierbestrijdingsinlichtingen, kent na het verzamelen, nog het verwerken van gegevens. Nu is de mortieropsporing niet een taak voor de radar alleen; gegevens worden ook verzameld door trechteranalyseploegen, grondwaarnemers, luchtwaarnemers, patrouilles, fotoverkenningen enz. De evaluatie en interpretatie van deze gegevens eist een speciale werkwijze, waarvoor extra personeel in de inlichtingensectie nodig is. Indien nu de mortierbestrijdingsprocedure in handen wordt gelegd van de lichte afdelingen, dan zal het systeem van uitwisselen van gegevens tussen de afdelingen onderling aan stringente eisen moeten voldoen. Men denke bv. aan de door de radar van een afdeling opgespoorde mortier, die buiten het schootvak van de afdeling valt, of aan een door een luchtwaarnemer van de divisie ontdekte mortierstelling. In beide gevallen zal er een coördinerende instantie moeten zijn om al dan niet na evaluatie en interpretatie, het daartoe geschikte bestrijdingsmiddel aan te wijzen. Onze mening is, dat de mortierbestrijdingswerkzaamheden wél op afdelingsniveau kunnen worden uitgevoerd, mits de afdeling het personeel en materieel krijgt om de verwerking van gegevens uit te voeren en bovendien de uitwisseling van gegevens via een overkoepelende staf loopt. De consequentie van niveauperlagings is dus het opnemen van extra personeel in de organisatie van de lichte afdeling. Voor het opnemen van een radargroep in de lichte afdeling zijn zowel voor- als nadelen op te sommen. Waaraan echter niet kan worden getornd, is de gecoördineerde inzet van de groepen ten gunste van een doelmatige opsporingsinspanning. De radar heeft teveel capaciteit om deze slechts te bestemmen voor de behoefte van een brigade, hetgeen op verspilling van mogelijkheden neerkomt. Men denke niet te licht over de bestrijding van mortieren! Tijdens de Tweede Wereldoorlog bracht dit wapen meer dan 50% van alle verliezen op zijn naam.

Maar afgezien van deze mortieropsporing is er nog meer. Uitgaande van het principe, dat de landstrijdkrachten in hun organieke uitrusting de

middelen voor hun doelopsporing moeten bezitten, die in overeenstemming zijn met de dracht van hun vuurwapens komen wij tot de volgende beschouwing.

De vele recente publikaties in de buitenlandse vakpers leren dat het streven in alle moderne legers erop is gericht de dracht en uitwerking van de conventionele vuursteunmiddelen uit te breiden. Bovendien is men druk bezig met de verdere ontwikkeling van de kernwapens, die een grotere nauwkeurigheid in de „aflevering” en een grotere keuze in de „yield” mogelijk maken.

Zowel de ontwikkeling in de conventionele artillerie als die in de kernwapens impliceren dat de doelopsporingsactiviteiten over een groter grondgebied en meer in de diepte van het gevechtveld moeten worden verdeeld. Dit heeft in de Amerikaanse organisatie geleid tot de oprichting van een „Field-artillery Target Acquisition Battalion”, dat is uitgerust met geleidingsradar en snelvliegende drones (Mach 0.7), die de mogelijkheid verschaffen tot ver in het vijandelijke achterland (ca. 200 mijl) doelinlichtingen te verzamelen. Het bataljon is ingedeeld bij het LK en verschaft doelinlichtingen voor o.a. de Pershing raket. Maar ook de divisie heeft op dit terrein een taak. De vuurwapens van de divisie zullen immers op korte termijn een dracht van 30-40 km bereiken. De organieke (huidige) opsporingsorganen in de divisie schieten hier schromelijk te kort. De Amerikaanse da is dan ook uitgerust met een „Target Acquisition platoon”. Dit peloton bestaat o.m. uit een „surveillance radar” section en een „visual airborne target location system section”.

Als „surveillance radar” wordt gebruikt de AN/TPS-25 met o.m. de volgende karakteristieken:

- opsporingsvermogen voor bewegende personen tot op 4500 m;
- opsporingsvermogen voor een bewegend voertuig met de afmetingen van een jeep tot op ruim 18 km.

De radar kan ook worden gebruikt om bij slecht zicht artillerievuur op doelen op grote afstand te leiden. Hierdoor is het mogelijk om juist dáár te „kijken”, waar de doelopsporingsmiddelen van de brigade c.q. afdeling in de brigade, al of niet uitgerust met radar, falen en op deze wijze een inzicht te verkrijgen van hetgeen zich op ca. 18 km van de voorste elementen voordoet.

De Amerikaanse da is voorts weer verblijd met de terugkeer van 12 lt vliegtuigen, die zonder restricties aan de dac zijn toegewezen voor verkennings- en waarnemingstaken. Bovendien heeft men nog

de beschikking over twee L 20 vliegtuigen uitgerust met „Visual Airborne Target Locator AN/USV-1 (Zie Artillery Trends August 1961). De bewaking van het grootste deel van het divisievak is met bovenstaande middelen goeddeels verzekerd.

Inplaats van opheffen spreekt uit het gestelde de tendens van uitbreiden, in het bijzonder voor wat betreft de taak met betrekking tot de doelopsporing.

Daar wij in Nederland ten aanzien van deze doelopsporing al zeer zijn gehandicapt door het nagenoeg uitschakelen van de licht- en geluidmeetdienst, zal men met behulp van ver doorgevoerde coördinatie van de beschikbare middelen en een goed georganiseerde uitwisseling van de verkregen gegevens, tot het produceren van de zo noodzakelijke doelinlichtingen moeten geraken, één en ander in afwachting van het ter beschikking komen van bovengenoemde middelen of adequate equivalenten daarvan, die, en dat behoeft geen nader betoog meer, een da stafbatterij noodzakelijk maken.

ARGUMENT NR 5

Handelend over de verzorgende taak van de *divisie-artillerie-staf*.

Wij zijn het eens met het door schrijver geconstateerde feit, dat de divisie-artillerie-staf in dezen meer een controle uitoefenende dan een actief uitvoerende functie heeft. Dit is nog nooit anders geweest. Wij kunnen ons echter niet verenigen met de opmerking dat hij „*dus een extra — onnodige en soms tijdrovende — schakel*” is. Het uitoefenen van controle is geen extraatje, doch een noodzakelijkheid. Dat het begrip „controle” soms ten onrechte werd geïnterpreteerd als „medezeggenschap uitoefenen”, wettigt nog geen veroordeling van een goed systeem.

Tot zover de aangevoerde argumenten.

D. Vergelijkingen en conclusies

Onder dit hoofd somt schrijver een aantal conclusies op, waarvan wij bij enkele een kanttekening willen plaatsen.

Gesteld is: „*Het coördineren van de beschikbare vuursteun geschiedt reeds in een component van de divisie-staf (vscc)*”.

Zoals voldoende bekend mag worden verondersteld, is het grondbeginsel van *vuursteuncoördinatie* in een tactische staf het coördineren van *vuursteunmiddelen* van infanterie, artillerie, lucht-

strijdkrachten en kernwapens; het divisie-artillerie-vuurregelingscentrum houdt zich bezig (en heeft zich ook nooit anders beziggehouden dan) met de coördinatie van de *artilleriesteun*. Omgekeerd heeft het vscc geen directe bemoeienis met de gevechtsleiding over de beschikbare artillerieafdelingen. Wil het vscc deze taak ook nog aan zich trekken, dan dient het te worden uitgebreid met het daarvoor geschikte personeel en alle benodigde verbindingsmiddelen. Gevechtsleiding houdt meer in dan alleen het geven van vuuropdrachten.

Gesteld is: „*De da-staf was in de organisatie opgenomen voor het uitvoeren van taken die, óf zijn overgenomen door andere echelons, óf niet meer zullen voorkomen*”.

In het voorafgaande is voldoende aangetoond, dat er geen sprake is van het wegvallen van taken en dat het overnemen van taken door andere echelons, voor zover geheel onmogelijk, aanleiding geeft tot een verwrongen procedure.

E. Toelichting

In zijn toelichting geeft schrijver een berekening van de besparing in mankracht en kosten indien de divisie-artillerie-staf en stafbatterij wordt opgeheven. De vermoedelijk oprechte bedoelingen van schrijver ten spijt, maakt deze toelichting op ons de indruk, dat de aangetoonde besparingen de doorslag moeten geven. De gegeven financiële berekening is vrij uitvoerig, doch maakt het onderwerp van het artikel tot een „handel”. De kracht van onze potentiële tegenstander en de idee, waarvoor de Westelijke wereld bereid is zich offers te getroosten, eisen van ons, dat wij onze strijdkrachten met het beste materieel uitrusten en op de meest juiste wijze organiseren. De *mens* in het leger heeft daarop recht, ongeacht de kosten, daar *hij* alleen bij de uitvoering van bevelen en opdrachten belangrijk is. Dan behoren voor *iedere* militair de geldmiddelen geen rol te spelen. Wij kunnen ons niet indenken, dat de door schrij-

ver (nogal vaag) berekende f 6 miljoen als miljoen als doorslaggevend argument in overweging zal worden genomen.

F. Slot

Onze mening samenvattend, zouden wij kunnen stellen dat op divisieniveau een artilleriestaf behoort te zijn, die in staat moet zijn:

- gevechtsleiding te geven aan organieke tot de divisie behorende artillerie;
- gevechtsleiding te geven aan onder bevel van de divisie gestelde afdelingen en vuurversterkende afdelingen;
- faciliteiten te verschaffen op het gebied van tmd, vbdn en wng;
- coördinerend op te treden bij veiligheidsmaatregelen, nodig bij het afgeven van vuren;
- het coördineren van stellingveranderingen;
- het verzorgen van meteorberichten;
- coördinerend op te treden bij de uitwisseling van mortierbestrijdingsinlichtingen en andere doelinlichtingen;
- het uitoefenen van controle op de bevoorradingsmiddelen en met name de munitiebevoorrading.

Voor het uitvoeren van bovengenoemde taken is een goed uitgeruste staf noodzakelijk. Indeling van het benodigde personeel en materieel als sectie bij de divisie-staf, zou aan deze staf een gezwel van buitensporige afmetingen veroorzaken. De plaats van het vuurregelingscentrum is afhankelijk van de afdelingsstellingen, een voorwaarde, waaraan de divisiecommandopost (met de voorgestelde sie artie) niet voldoet. Reden waarom een aparte stafbatterij voor de divisie-artillerie onontbeerlijk is. Wij zijn ervan overtuigd, dat een eventuele uitvoerder van het „plan Majoor Clumpkens” een regeringsverklaring (zie noot op blz. 149 van De Militaire Spectator) niet behoeft te duchten, doch of hij na de strijd de ingestelde parlementaire enquêtecommissie zal ontlopen, daarvan zijn wij niet zo zeker.

Naschrift van de Inspecteur der Artillerie

1. In kort bestek de functie omschrijven van een onderdeel, dat een integrerend deel uitmaakt van een grote gevechtseenheid, is een uitermate lastige opgave. De taken van de verschillende onderdelen in de eenheid zijn dermate verweven, op elkaar afgestemd en elkaar aanvullend, dat het opsommen van de taken op zich onvoldoende is; het onderlinge verband moet mede worden aange-

geven. De lengte van bovenstaand artikel getuigt hiervan. Het voordeel van een uitvoerig artikel is echter, dat ook de buitenstaander, i.c. de niet-artillerist, een duidelijk inzicht krijgt in plaats en taak van het betrokken onderdeel, de staf- en stafbatterij van een divisie-artillerie.

2. Met het artikel van Kolonel S. Kort stem ik geheel in. Bij het beschouwen van de huidige staf-

en stafbatterij van een divisie-artillerie moet worden bedacht, dat andere dan tactische eisen (hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan personele en materiële beperkingen) kunnen leiden tot een tijdelijk minder volmaakt geheel. De ideale oplossing dient echter steeds in het oog te worden gehouden; de tijdelijke tekortkomingen, zoals thans o.m. bij de doelopsporingsmogelijkheden, dienen als een onvermijdelijk, maar tijdelijk, kwaad te worden geduld.

3. Van de vele argumenten, die zijn aangevoerd, wil ik nog één nader in beschouwing nemen: *het optreden van de artillerie in de verdediging*. In de beweeglijk gevoerde verdediging dient de vijand te worden afgeremd en gedwongen tot concentratie, teneinde hem met kernwapens te kunnen

vernietigen en een tegenaanval te kunnen lanceren. Infanterie en tanks, relatief gering in sterkte, kunnen deze taak alleen niet volbrengen. Onder druk van de vijand kunnen zij in de door hun bezette terreingedeelten, met steun van de artillerie, terrein voor tijdwinst prijsgeven. In de niet bezette terreingedeelten kan de vijand slechts worden vertraagd door grote hoeveelheden artillerievuur. Dit alles betekent voor de artillerie een gecoördineerd optreden van alle beschikbare afdelingen (zowel lka, da als rs afdelingen) onder de gevechtsleiding van de da staf met al zijn hulpmiddelen.

Het wegdenken van de da staf uit dit geschetste beeld lijkt mij niet mogelijk.

Nieuwe uitgave

De L.I.B.'s in de tropen, door B. C. Cats, 74 blz., geïll. Uitg.: Ministerie van Defensie, H.K.G.S., Sectie Krijgsgeschiedenis, Den Haag, 1962.

Dit boek geeft een kort maar tamelijk gedetailleerd overzicht van de zg. Oorlogsvrijwilligers-Bataljons, hun ontstaan, de data van hun oprichting, vertrek naar Nederlands-Indië en terugkeer in Nederland, hun verblijf in Engeland en Malakka, hun lokatie in de tropen, hun bataljonsnamen en -emblemen en de namen van hun commandanten.

Het boek begint met de beschrijving van de toestand in Europa en Azië bij de capitulatie van Japan op 15 augustus 1945 en hoe die toestand zich later ontwikkelde, in het bijzonder in ons voormalig Nederlands-Indië.

Het geeft een goed beeld van de omstandigheid, dat Nederland op dat moment eigenlijk niet beschikte over troepen, geschikt voor uitzending overzee en van de moeilijkheden, waaraan de Lichte Infanterie Bataljons a.h.w. hun ontstaan hadden te danken. Het beschrijft de moeilijkheden op het gebied van kleding, bewapening, voeding, training en de vervulling van de officiers- en kaderfuncties. Voorts het werkelijk lofwaardige enthousiasme waarmee, ondanks alles, toch werd geoefend.

Daarna het verblijf in Indië en hoe de taak daar ten uitvoer werd gebracht. De lokaties en acties van de verschillende bataljons en brigades vóór, tijdens en na

de eerste Politie Actie. Tenslotte geeft het boek een kort overzicht van de geschiedenis van elk OVW-bataljon, gevolgd door een overzichtelijk schema van de naar Indië vertrokken bataljons, waarin vermeld belangrijke data, plaatsen, aantal doden, enz. Het boek besluit met tien interessante bijlagen.

O.

Wehrstrafgesetz, Erläuterungsbuch für Soldaten, door dr. J. Schreiber, 181 blz. Uitg.: Bernard & Graefe, Verlag für Wehrwesen, Frankfurt/Main, 1962. Prijs: DM 13,80.

Hoewel in Duitsland reeds een aantal commentaren en een handleiding op het „Wehrstrafgesetz”, het wetboek van militair strafrecht, zijn verschenen, ontbrak het nog aan een „Erläuterungsbau für Soldaten”. Het boek richt zich derhalve in het bijzonder tot de troep. Schr. stelt zich tot taak vooral de officieren behulpzaam te zijn en de gedachte van de rechtsstaat in de „Bundeswehr” te verbreiden. Hij geeft een beknopte, doch duidelijke toelichting op de verschillende artikelen. Bovendien worden — in plaats van een verwijzing naar de voor een troepenofficier vaak moeilijk leesbare jurisprudentie — vele praktische voorbeelden gegeven, waardoor het boek zeker aan zijn doel zal beantwoorden.

P.

Pantsergeest

door C. M. C. LEURING, *Ritmeester der Huzaren*

m.m.v. E. A. H. VAN LICHTENVOORT CATS, *Ritmeester der Huzaren*

Pantsergeest is identiek te stellen aan de geest van de oude slagcavalerie. Om in de geest van het wapen te spreken, zullen in dit artikel de woorden tanks en pantser zo nu en dan worden vervangen door het woord cavalerie. De begrippen pantsergevecht en cavaleriegevecht zullen als tegenstelling worden gebezigd voor het begrip: infanteriegevecht gesteund door tanks.

„De aanvoerder die zijn cavalerie misbruikt, verliest het initiatief”.

Doel van de cavalerie

A. *Primair: pantsergevechten*

- a. Doorbreken (ook bij omsingeling, zowel bij dag als bij duisternis).
- b. Verrassend desorganiseren van de vijandelijke verdedigingsorganisatie (slagorde).
- c. Achtervolgen (uitbuiten van het succes).
- d. Vernietiging van terugtrekkende of vluchtende pantser- of andere „opgezeten” gemechaniseerde eenheden en tanks (in stand houden van de beweging).
- e. Tegenstoot of tegenaanval.
- f. Verrassend desorganiseren van de vijandelijke aanvalsformatie.
- g. Vernietiging van in- of doorgebroken vijandelijke pantser- of andere „opgezeten” gemechaniseerde eenheden en tanks.
- h. Het bevechten, verkrijgen of heroveren van het initiatief en het overwicht.

Voor pantser-eenheden prevaleert het pantsergevecht boven het infanteriegevecht gesteund door tanks. Indien het optreden, zoals in de punten c t/m g wordt bedoeld, een mobiel gevecht van „pantser tegen pantser” inhoudt, dan kunnen deze acties als specifieke cavaleriegevechten worden beschouwd.

„Nicht kleckern — klotzen” (Guderian), geldt voor zware cavalerie boven alles.

B. *Secundair: infanteriesteun*

- a. Het ondersteunen van infanterie-aanvallen op

vijandelijke steunpunten door tanks (terreinwinnen).

- b. Het voeren van het vertragend gevecht.
- c. De verdediging (altijd mobiel).
- d. Aanvallen met een beperkt doel.

Menigmaal wordt nog beweerd, zelfs in cavaleriekringen, dat een optreden van tanks zonder infanterie tot de onmogelijkheden behoort. Zelfs kan het heden ten dage nog voorkomen, dat officieren zodanig „achter lopen” dat zij zware cavalerie slechts als steunend element zien voor infanterie (bv. voor het veroveren van steunpunten). Een dergelijke voorstelling van zaken is, op zijn zwakst uitgedrukt, „foutief en gevaarlijk”. In tegenstelling tot bovengenoemde foutieve veronderstellingen is elke pantseraanval, al dan niet gesteund door gemechaniseerde infanterie, in eerste instantie een cavalerie-aanval.

Idee en opzet van de aanval van de zware cavalerie

De pantseraanval dient in letterlijke zin zodanig „breed” van opzet te zijn, dat het manoeuvreren en wenden met ontplooid tankformaties, binnen de vastgestelde grenzen van het bevolen aanvalsvak, volledig mogelijk is.

In principe laat de zware cavalerie haar doorstoot niet afremmen of haar bewegingen tot staan brengen; noch door kunstmatige of natuurlijke hindernissen, noch door vijandelijke opstellingen of tegenaanvallen. Slechts de tank-eenheid die beweegt heeft het initiatief of kan dit bevechten. (Het gevecht is dan vrijwel reeds gewonnen). De tank-eenheid die is gestopt, heeft gecapituleerd, is in feite reeds verslagen en hoeft nog slechts te worden afgeschoten. De zware cavalerie zal dus steeds proberen hindernissen en statische weerstanden te omtrekken en het opruimen hiervan overlaten aan volgende eenheden die hiervoor geschikt zijn.

Het zal nu duidelijk zijn dat het primaire doel van de cavalerie-commandant tijdens het pantsergevecht het behouden van de beweging is. Beweging is het initiatief. Hierin ligt het einddoel, de overwinning of de redding, opgesloten.

Met elkaar in gevecht zijnde pantsereenheden proberen elkaar „vast te manevreren”.

Mentaliteit en principe

„Bedenken stellen sich stets ein. Ihnen zum Trotz, wird nur der zum Erfolg gelangen, der den Entschluss zu fassen vermag, ins Ungewisse hinein zu handeln” (Guderian).

De vier grondslagen waarop het succes van de zware cavalerie in het gevecht is gevestigd, zijn:

- a. pantsergeest;
- b. overwicht (= vuur);
- c. initiatief (= beweging);
- d. snelheid en stootkracht.

Toelichting

De vier begrippen zou men voor de commandant als volgt kunnen samenvatten: superioriteitsgevoel, gerechtvaardigd door de overtuiging van eigen tactisch kunnen en kennen, tijdens het gevecht tot uiting gebracht door het juist en agressief toepassen van de wisselwerking „vuur en beweging” of „overwicht tonen en initiatief nemen” (zonder de tegenstander te onderschatten).

„Het panstergevecht is een duel”.

„Vuur en beweging” tijdens het cavaleriegevecht zijn onvermijdelijk gebaseerd op agressief, doch nuchter tactisch denken en handelen. Soms zal de cavaleriecommandant eerst het initiatief (manoeuvre) moeten nemen, teneinde als volgende stap op zijn tegenstander het overwicht (vuuroverwicht) te kunnen krijgen — dan weer is de situatie precies tegengesteld en zal eerst het overwicht op de vijand duidelijk moeten blijken alvorens hij tot het initiatief (de beweging) mag overgaan. Dit steeds wisselende zwaartepunt in dit gevecht is het karakter van het duel. Zo zal de commandant steeds weer het accent moeten kunnen verleggen en het juiste moment hiertoe moeten kunnen aanvoelen en bepalen. De partij die wordt (vast- of) uitgemaneuvreerd, is onherroepelijk ten dode opgeschreven, want onmiddellijk hierop zal de tegenstander onvermijdelijk ook het overwicht hebben.

Aan het pantsergevecht liggen derhalve een *ijzeren vuurdiscipline* en *gevechtsdrill*, alsmede een efficiënte *radio-bevelsprocedure* (zadelbevelen) ten grondslag. Verrassende, gebalde vuurkracht en een bliksemsnelle reactie van allen is immers geboden. Dit is slechts mogelijk indien de commandant volgens genoemde grondslagen zijn eenheid volledig „aan de teugel” heeft. Anders ont-

aardt een actie in een „banzaaiend” vijfde-versnellingsgeros, ten gevolge waarvan slechts een „depot levende doelen” ontstaat, waarop de tegenstander het volgend ogenblik, al schietend, zonder moeite het overwicht behaalt.

Pantsergeest houdt agressiviteit in, die op geen enkel gebied het compromis kent. Zware cavalerie is niet louter een wapen, het is in alle opzichten, in de eerste plaats een „mentaliteit”. Cavalerie-opleiding is niet slechts een militaire opleiding, het is een „opvoeding”. De geest van de cavalerie en haar wijze van inzet zijn in wezen precies gelijk aan die van twee eeuwen geleden.

Bevelsverhoudingen „cavalerie-infanterie”

Het pantsergevecht ontvouwt en ontwikkelt zich volgens de initiatieven van de cavalerie-commandant. Deze besluit „in het zadel” en commandeert „van uit het zadel”. Hij vecht om het initiatief en om het overwicht.

Het zou daarom ridicul en totaal overbodig zijn, de vraag wie een dergelijk gevecht „van uit het zadel” leidt, aan de orde te stellen.

Gemechaniseerde infanterie

Ten aanzien van het optreden van de gemechaniseerde infanterie, zal niet worden ingegaan op haar gevechtsmethode, doch slechts op de rol die zij in het pantsergevecht speelt.

De steunende taak die de gemechaniseerde infanterie in het pantsergevecht heeft, is te vergelijken met die van een mobiel „overvalscommando”. Zij gaat het handgemeen aan, daar waar afgestegen vijandelijke eenheden met enig succes weerstand bieden of zouden kunnen bieden. Komt een dergelijke weerstand op de opmarsweg van de cavalerie, in *tankterrein* voor, dan wordt de onder bevel gestelde infanterie door tanks in het doel gebracht. Na het handgemeen volgt op de infanterie weer de cavalerie. Wapensentimenten en ongezonde rivaliteit behoren evenals verouderde „slogans” niet in het terrein of op het gevechtsveld thuis. Zij duiden op een ontstellend gebrek aan kennis van zaken en militair inzicht en dienen slechts tot „Mess-grol” of tot het sportveld beperkt te blijven. De mentaliteit van elke „pantseraanvoerder en pantserman” (cavalerist, pantsersinfanterist, artillerist enz.) moet in eerste instantie zijn gericht op het cavaleriegevecht.

Wordt desondanks aan de cavalerie toch een secundaire rol, in de vorm van een neventaak toegewezen, bv. bij het verlenen van steun aan de

infanterie ter vergroting van haar stootkracht tijdens het veroveren van steunpunten enz., dan kan worden gehandeld overeenkomstig de methodes en werkwijze, waarmee infanterie en cavalerie zo langzamerhand vertrouwd geraakt denken te zijn. De secundaire taken zijn echter in geen geval pantsergevechten.

Opleiding

Algemeen

Het pantsergevecht dient niet alleen tactisch, doch evenzeer in logistiek en technisch opzicht tot het geringste detail te zijn voorbereid. Het is duidelijk dat dit soort gevechten uiterst riskant is. Contact met vijandelijk pantser komt immers meestal tijdens de beweging tot stand. Het zich nauwkeurig realiseren van het „waar en hoe” is de commandant pas na het eerste contact mogelijk. Zelfs het einde van de actie zal dikwijls niet van te voren zijn te overzien. Bepalend voor dit laatste zijn de brandstof- of munitievoorraad, of de vijandelijke treffers. In geen geval mag de actie door onjuiste behandeling of falen van materiaal tot stilstand komen.

Opleidingsfacetten

Aan de hand van het voorgaande moet het totale beeld van de opleiding in drie hoofddelen worden gezien:

- a. opvoeding in pantsergeest;
- b. opleiding in pantsergevechtstechniek;
- c. technische opleiding.

De opvoeding in de pantsergeest moet als een rode draad door de gehele opleiding lopen, in het bijzonder door de pantsergevechtstechniek en door de technische opleiding. Vooral ten aanzien van het laatstgenoemde dreigt de instructie doorgaans te ontaarden in een steriel verhaal waarin, als doel, in de eerste plaats de goede M.I.O. of andere inspecties worden gesteld. In geen geval mag de technische scholing van tankpersoneel los worden gezien van de mentale cavalerievorming, anders dreigt deze opleiding „het doel” te worden. De technische instructeur zal tijdens de opleiding, door een juiste voorstelling van zaken en door een juiste inleiding van zijn lessen het tankpersoneel die technische discipline en kennis bijbrengen, die niet slechts nodig is om personeel en materiaal feilloos te doen functioneren, doch ook om dit personeel tevens in staat te stellen de risico's van een agressief cavaleriegevecht te dur-

ven aanvaarden. Elke instructeur zal voor alles „pantserman” zijn.

„Het initiatief bent u, tankcommandanten en chauffeurs”.

„Het overwicht bent u, schutters en laders”.

Dit dient het motto te zijn voor elk opleidingsaspect van de zware cavalerie en andere pantserwapens. *Techniek wordt niet geïnstrueerd terwille van de techniek, zij wordt geïnstrueerd om te overwinnen.*

Conclusie

„Der Handstreich, nicht der planmässige Angriff entspricht dem Wesen und Geist der Panzertruppe” (Eberbach).

Pantsergevechten zijn geen acties die terreinwinst of aanvallen met een begrensd doel beogen. Zware cavalerie wordt in de eerste plaats zo massaal mogelijk ingezet om de tegenstander het initiatief te ontnemen, of dit aan de commandant, die zijn zware cavalerie heeft ingezet, te verschaffen. Vernietiging van vijandelijk pantser ligt hieraan ten grondslag. Het gevecht wordt niet stapvoor-stap „gepland”, uitgewerkt en uitgevoerd, doch het ontwikkelt zich tijdens dit gevecht volgens de mogelijkheden, de inzichten en de initiatieven van de cavalerie-commandant.

Niettegenstaande dit, zal toch zoveel mogelijk een gedachtenverloop omtrent de actie, aan de hand van uiterst nauwkeurige kaartstudie, luchtverkenningen en gedetailleerde S2 gegevens van te voren worden opgesteld.

Luchtverkenningen en vliegermeldingen, voor en tijdens het gevecht, zijn haast onontbeerlijk. Lichte vliegtuigen dienen in directe steun van de cavalerie te worden ingezet.

Technische voorbereidingen moeten tot op de geringste details zijn getroffen.

Zowel bij de tactische, de wapen- en de technische opleiding dient de agressieve geest van de pantserman en de cavalerist tot het uiterste te worden gescherpt.

Drang tot aanvallen, drang naar initiatief en „hoog spel” is de enige mentaliteit, die de Nederlandse zware cavalerie siert.

Ook al is het onder de huidige, heersende omstandigheden wellicht nog niet mogelijk deze realiteit geheel te verwezenlijken, toch moet dit nu reeds het karakter en de geest zijn die onze, in de toekomst gemechaniseerde, verbonden wapens moeten beheersen.

Grotere doelmatigheid in de bevoorrading van de Amerikaanse landmacht

door C. P. PHILIPSE, *Majoor van de Generale Staf*

In het algemeen bestaat er in de Nederlandse krijgsmacht een ruime belangstelling voor de Amerikaanse vakliteratuur. Vele lezers zullen dan ook, naar ik verwacht, bekend zijn met de inspanningen, die de Amerikaanse strijdmachten zich getroosten om hun logistieke systeem doeltreffender te maken. Zo zullen er vermoedelijk weinig lezers zijn die nog nooit van „single manager” of van „Project MASS” hebben gehoord. Soms kan het bij de bestudering van de vakliteratuur voordelen hebben om ten aanzien van een bepaald onderwerp reeds georiënteerd te zijn. Met het oog hierop wil ik op deze plaats trachten, de „Economic Inventory Policy” van de Amerikaanse landmacht in te leiden.

Om het karakter van dit „economisch voorraadbeleid” aan te duiden moge ik wijzen op de grote waarde van de bedrijfseconomische wetenschap voor het organiseren en leiden van de krijgsmacht (1). Deze wetenschap, die zich richt op het elimineren van vermijdbare offers in het economisch proces, is vooral voor de logistiek belangrijk, daar de activiteiten, die in de krijgsmacht op dit gebied plaatsvinden, zeer veel overeenkomst vertonen en soms zelfs identiek zijn met de activiteiten, die voor de bedrijfseconomie objecten van onderzoek zijn.

Eén van deze objecten — dat evenwel eerst gedurende het laatste decennium de volle aandacht heeft gekregen — is de voorraadvorming in het bedrijfsleven. De „Economic Inventory Policy” moet worden beschouwd als één van de vele resultaten van de bedrijfseconomische onderzoeken op dit gebied.

De „Economic Inventory Policy” (EIP) moeten wij dus in de eerste plaats zien als een beleid, dat een zo doelmatig mogelijke inrichting van het systeem van voorraadbeheersing tot doel heeft. Bij dit streven naar doelmatigheid wordt uitgegaan van de in het verzorgingssysteem optredende kosten, zoals de kosten voortvloeiende uit het plaatsen van bestellingen (ordervoorbereidingskosten), kosten verbonden aan het in voorraad houden van goederen (voorraadkosten),

administratiekosten enz. Voorts wordt beoogd een verlaging van de gemiddelde investering in voorraden, die de doeltreffendheid van het systeem niet aantast.

In zijn in 1953 verschenen boek „The Theory of Inventory Management” (2) onderwierp Thomas M. Whitin het systeem van voorraadbeheersing van de Amerikaanse marine aan een kritisch onderzoek. Hij kwam tot de conclusie, dat het mogelijk en doelmatig zou zijn de voorraadbeheersing op te zetten, uitgaande van de verschillende zich manifesterende bevoorradingskosten.

Naarmate de toepassing van „financial management” het kostenbesef in de Amerikaanse krijgsmacht had doen toenemen en de samenwerking tussen bedrijfsleven en krijgsmacht zich verder had ontwikkeld, vonden de door Whitin ontwikkelde gedachten meer weerklank. Eén en ander resulteerde in 1958 in een instructie van de Secretary of Defense, waarin de beslissing om over te gaan tot een naar Whitin's opvattingen herzien bevoorradingbeleid werd opgenomen. Na een periode van proefnemingen en voorbereidingen werd besloten tot invoering van dit nieuwe systeem van voorraadbeheersing. Thans is de situatie zo, dat bij alle basisdepots en in de „posts, camps en stations” van de Amerikaanse „nationale sector”¹ het systeem wordt toegepast.

De „Economic Inventory Policy” is een systeem van voorraadbeheersing en heeft de volgende aspecten:

- een optimale beperking van het goederen-assortiment;
- toepassing van de bestelmethode met optimale bestelseries;
- het aanhouden van variabele veiligheidsvoorraden.

Het systeem wordt als het ware afgerond met

¹ Detaildistributie voor alle in CONUS (CONtinental United States) aanwezige landmachtenheden geschiedt door de daarvoor aangewezen „posts, camps and stations”, zoals Fort Leavenworth, Camp Rocky Mt, Fort Lee e.d.

het „Project SALTl” (Summary Accounting for Low dollar Turnover Items). SALTl beoogt een grote vereenvoudiging van de voorraadadministratie voor goederen met een geringe omzetwaarde. Overall, waar thans het „EIP”-systeem wordt gebruikt, is ook de SALTl-methode ingevoerd. Uit de omstandigheid, dat thans ook proefnemingen met SALTl in Europa plaatsvinden, kan worden afgeleid, dat vermoedelijk het voornemen bestaat om deze methode ook in de overzeese commando's toe te gaan passen. Na dit overzicht van de stand van zaken volgt thans een nadere toelichting op de verschillende aspecten van EIP en SALTl.

Optimale beperking van het assortiment

Assortimentsbeperking is zowel in het bedrijfsleven als in het militaire verzorgingssysteem een bekend begrip. In de materieelverzorging gaat het onder meer erom, het assortiment artikelen van een bevoorradingseenheid zodanig te bepalen, dat geen ballast ontstaat van incurante artikelen. Dit streven werd ingeleid door de Amerikaanse technische dienst, die na het indertijd in Korea op touw gezette „Project 170” tot de conclusie kwam, dat het mogelijk is met ca. 15% van de in het bevoorradingssysteem opgenomen reservedelen in 85% van de behoefte voor het onderhoud van het materieel te voorzien. In afb. 1 ziet men dit grafisch uitgebeeld, waarbij het theoretisch mogelijke (maximum) aantal reservedelen 150.000 en het aantal in de basisdepots aanwezige voorraadartikelen ca. 30.000 bedraagt.

Het „Army Field Stock Control System” (AFSCS), dat na het „Project 170” en het „Project MASS” werd ingevoerd, stelde de normen vast voor het in voorraad hebben van artikelen bij bevoorradingseenheden. Deze normen werden uitgedrukt in de frequentie, waarin artike-

len werden aangevraagd. Voor de technische dienst was deze norm bv. drie aanvragen in zes maanden. In dit geval verstond men bij een bevoorradingseenheid onder „voorraadartikelen” in eerste aanleg de artikelen, die tenminste drie maal in de zes maanden bij deze eenheid werden aangevraagd.²

Voor het in voorraad houden van eenmaal in voorraad genomen artikelen golden lagere normen: een in voorraad genomen artikel werd pas dan „niet-voorraadartikel”, indien het naderhand minder vaak dan eens per zes maanden werd aangevraagd.

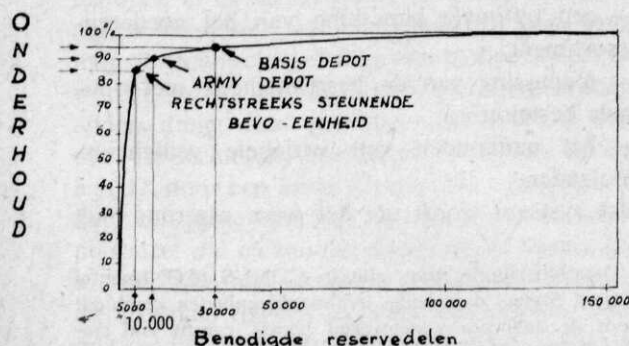
Het EIP-systeem van assortimentsbeperking is een verdere verfijning van het AFSCS-systeem. De principes van het oude systeem zijn gehandhaafd, doch de normen voor het in voorraad nemen of houden van artikelen verlopen thans volgens een glijdende schaal in relatie tot de prijs van de goederen. Men heeft de normen hoger (lager) gesteld, naarmate de prijs van de artikelen hoger (lager) is.

Dit assortimentsbeleid is gebaseerd op drie verschijnselen in de voorraadvorming:

- incurante voorraadartikelen veroorzaken naar verhouding buitensporig hoge distributiekosten (3);
- het totaal aantal courante artikelen (reservedelen) bedraagt slechts een klein deel van het totaal aantal reservedelen, doch voorziet in een groot deel van de uit het onderhoud van het materieel voortvloeiende behoefte;
- bijzondere procedures (d.w.z. hogere administratieve kosten), noodzakelijk voor het verkrijgen van „niet-voorraadartikelen”, zijn voor dure artikelen eerder acceptabel dan voor goedkope goederen (4).

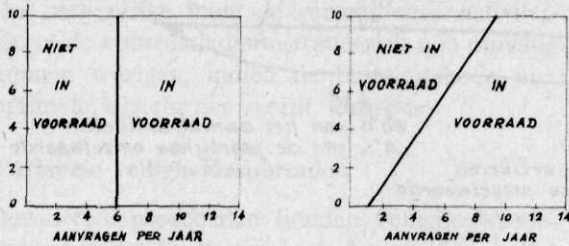
Bij proefnemingen bleek, dat bij het toepassen van de nieuwe normen voor de assortimentsbepaling vaker uit voorraad kon worden geleverd dan met het oude systeem. Desondanks verminderte de omzetwaarde van de bij de bevoorradingseenheden uit voorraad geleverde goederen aanzienlijk.

Opgemerkt moet worden dat, evenals bij het oude systeem, bepaalde bijzondere artikelen buiten deze regeling worden gehouden. Ter nadere toelichting wordt verwezen naar afb. 2 en tabel 1, waarin de glijdende schaal voor het vaststellen van de norm tot uitdrukking komt (de grafiek geeft slechts de gedachte weer en houdt geen verband met de tabel!).

Afb. 1 Assortimentsbeperking project 170 (Korea)

² Ongeacht het aantal stuks per aanvraag.

Afb. 2 Links: assortimentsbeperking; AFSCS
Rechts: optimale assortimentsbeperking; EIP

De bestelmethode met optimale bestelseries

Goederen, die in voorraad worden gehouden en worden verbruikt veroorzaken twee soorten kosten, namelijk voorraadkosten en bestelkosten. De voorraadkosten omvatten de interest van het in de gemiddelde voorraad geïnvesteerde kapitaal, de opslagkosten, eventueel afschrijvingen wegens „tactische slijtage”, verliezen e.d. Met bestelkosten worden bedoeld de kosten, verbonden aan het voorbereiden van een bestelling.

Hoe hoger de gemiddelde voorraad van een artikel is (d.w.z. hoe minder vaak wordt besteld), des te hoger zullen de voorraadkosten per periode zijn. Naarmate evenwel bij een gelijk blijvend verbruik de gemiddelde voorraad hoger is zal minder vaak moeten worden besteld, zodat de bestelkosten per periode in dat geval kleiner zullen zijn dan bij een geringere gemiddelde voorraad. In afb. 3 wordt dit grafisch geïllustreerd.

De grootte van de bestelling en het daarvan af te leiden bestelinterval, die de minimale totale kosten veroorzaken, worden optimale bestelserie (economische ordergrootte) resp. optimaal (economisch) bestelinterval genoemd. De kosten zijn

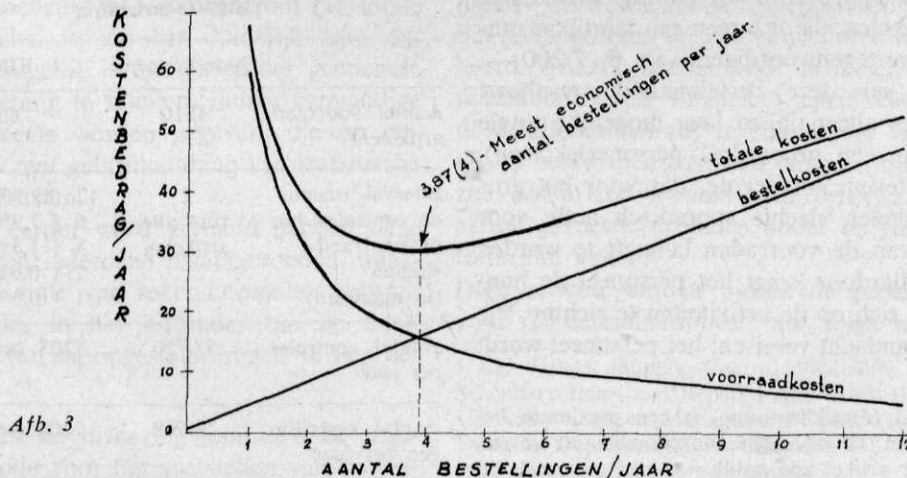
TABEL 1
Normen voor assortimentsbeperking

Artikelprijs	Serie	
	In voorraad nemen	In voorraad houden
Minder dan \$ 10,—	3	1
\$ 10,01—\$ 25,—	6	3
\$ 25,01—\$ 50,—	10	5
\$ 50,01—\$ 100,—	18	9
Boven \$ 100,—	28	14

minimaal op het punt, waar de bestelkosten gelijk zijn aan de voorraadkosten (2) (3).

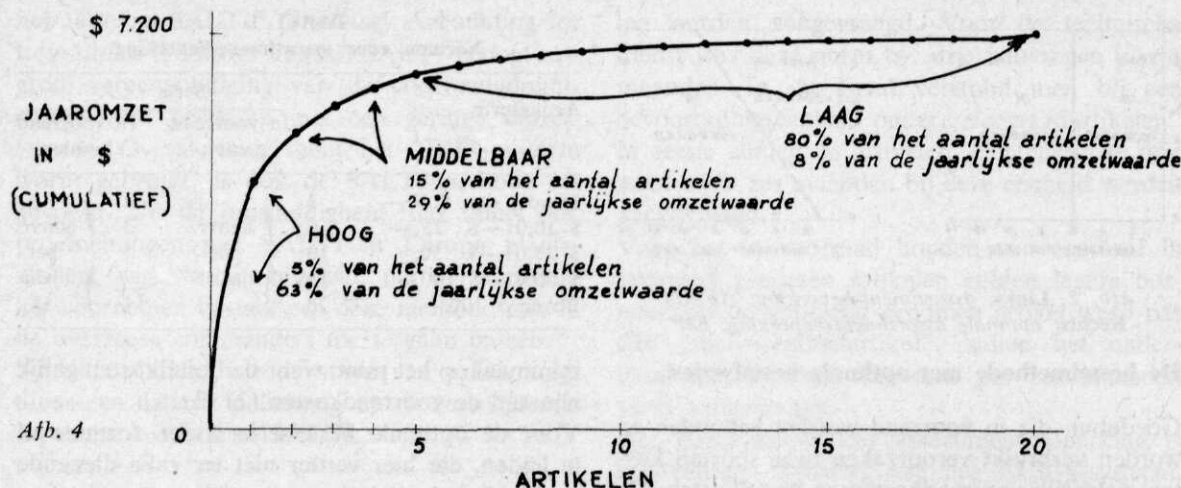
Voor de optimale bestelserie is een formule af te leiden, die hier verder niet ter zake dienende is. Voldoende is het te vermelden, dat uit deze formule blijkt dat, hoe geringer de in geld uitgedrukte jaarlijkse omzet van een artikel is, des te groter de optimale bestelserie zal zijn. Deze theorie stamt reeds uit de dertiger jaren, doch verkreeg eerst gedurende het laatste tiental jaren algemene belangstelling. Het verschijnsel kennen wij in zekere zin al uit het dagelijkse leven. Met behulp van de formule en gebruik makende van drie gegevens, namelijk de bestelkosten, de voorraadkosten en de in geld uitgedrukte waarde van de jaarlijkse omzet der artikelen is het mogelijk tabellen samen te stellen, waarin met het optimale bestelinterval voor naar omzetwaarde gegroepeerde categorieën artikelen kan aflezen. Een voorbeeld hiervan geeft tabel 2.

Uit tabel 2 blijkt, dat artikelen met een hoge jaarlijkse omzet vaak, artikelen met een lage omzet slechts zelden, behoeven te worden besteld. In de praktijk is gebleken, dat de investering in de gemiddelde totaalvoorraad aanzienlijk minder zal zijn (30-40%) dan bij de methode,

Afb. 3

Afb. 4

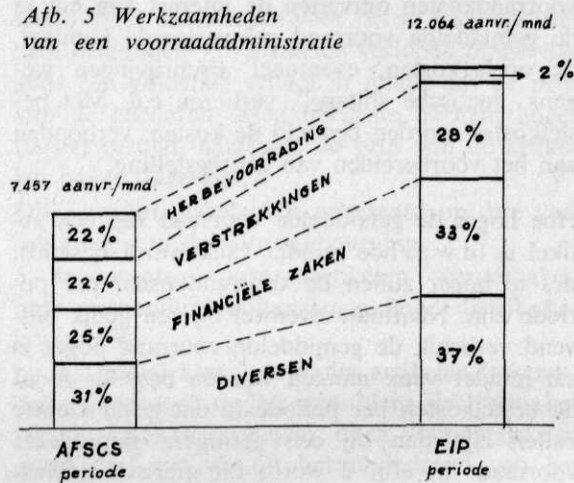
TABEL 2
Optimaal bestelinterval in maanden³

Jaarlijkse omzetwaarde van het artikel (in \$)	Voorraadkosten			
	10%	15%	20%	30%
0—25	12	12	12	12
25—50	12	12	12	12
50—75	12	12	12	6
75—100	12	12	6	6
100—150	12	6	6	6
150—200	6	6	6	6
200—250	6	6	6	3

die één en hetzelfde bestelinterval voorschrijft. Het grote belang van deze bestelmethode wordt ons evenwel eerst goed duidelijk, indien wij ons realiseren, hoe de jaarlijkse omzet van een bevoorradingseenheid gewoonlijk is opgebouwd. Uit de praktijk is bekend, dat 85% van de jaarlijkse omzetwaarde van een bevoorradingeninrichting op rekening komt van slechts 15% van het aantal door deze inrichting gevoerde artikelen. In afb. 4 is dit verschijnsel in beeld gebracht; het voorbeeld is opgebouwd uit twintig willekeurig gekozen artikelen, die tezamen een jaarlijkse omzetwaarde vertegenwoordigen van \$ 7.200,—. Toepassing van deze bestelmethode resulteert derhalve niet alleen in zo laag mogelijke totale kosten (voor een groot deel personeelskosten), doch heeft tevens tot gevolg, dat voor het gros van de artikelen slechts sporadisch actie voor aanvulling van de voorraden behoeft te worden genomen. Hierdoor krijgt het personeel de handen vrij om zich op de activiteiten te richten, die de meeste aandacht vereisen; het personeel wordt

³ In dit geval (detaildistributie) is een maximum bestelinterval van 12 maanden aangehouden en de bestelkosten per artikel zijn gelijk.

Afb. 5 Werkzaamheden van een voorraadadministratie

in staat gesteld „to manage by exception”. Voorwaar een verleidelijk beeld in deze tijd van personeelsschaarste.

Tabel 3 geeft de resultaten weer van een proefneming in de Amerikaanse landmacht. Afb. 5

TABEL 3
Vermindering van de werkzaamheden in een BEVO-inrichting

	Oude systeem	EIP
Aantal voorraadartikelen	4810	6077
Interval tussen de controles van de voorraadsituatie (in maanden)	1 voor alle artikelen	12 (89,7% v.d. artn) 6 (7,9% v.d. artn) 3 (1,5% v.d. artn) 2 (0,6% v.d. artn) 1 (0,3% v.d. artn)
Aantal controles per jaar	57.720	7203 (vermindering met 87,4%)
Aantal bestellingen per jaar	20.989	7203 (vermindering met 65,7%)

laat zien welke mate de verschillende activiteiten in de voorraadadministratie zich qua omvang kunnen wijzigen, indien de bestelmethode met optimale bestelseries wordt toegepast.

Variabele veiligheidsvoorraden

Bevoorradingseenheden houden veiligheidsvoorraden aan om fluctuaties in de besteltijd en in het verbruik op te vangen. Gelet op de daaraan verbonden investeringen is het uitgesloten zulke grote veiligheidsvoorraden aan te houden, dat men 100% zekerheid heeft, dat geen tekorten zullen optreden.

Vóór de invoering van de EIP werd de grootte van de veiligheidsvoorraad door het hoogste niveau vastgesteld. Voor de inrichtingen, belast met de detaïldistributie in CONUS, bedroeg deze voorraad bijvoorbeeld 15 dagen (verbruik), voor de basisdepots 1 maand.

Het werken met een uniforme, in dagen verbruik vastgestelde, veiligheidsvoorraad biedt uiteraard het voordeel van de eenvoud. Gezien evenwel de belangrijke functie van deze voorraad: het minimaliseren van de kans op tekorten, is het van groot belang, dat men zich afvraagt of deze eenvoud wel is gerechtvaardigd. Theoretisch is eenzelfde veiligheidsvoorraad voor alle artikelen slechts verantwoord, indien o.m. kan worden aangetoond, dat voor alle artikelen:

- de besteltijd gelijk is;
- het verbruik gelijksoortig is;
- de gemiddelde voorraad gelijk is;
- de gewenste zekerheid even groot is;
- geen equivalenten bestaan (2) (5).

Het behoeft geen nadere toelichting, dat er slechts weinig artikelen zullen zijn, die aan de theoretische voorwaarden voor het toekennen van eenzelfde veiligheidsvoorraad voldoen.

Indien men bedenkt hoe enorm groot het totale aantal artikelen is, zal het duidelijk zijn, dat het slechts mogelijk is met de eerder genoemde factoren rekening te houden, indien eenvoudige praktische regels worden gegeven, die op onderzoekingen met gebruikmaking van statistische methoden berusten.

Zoals reeds eerder werd vermeld hebben deze onderzoekingen inderdaad plaatsgevonden, waarbij in ruime mate van rekenautomaten gebruik werd gemaakt, in het bijzonder om de doeltreffendheid van de opgestelde regels te beproeven.

De thans met de invoering van de EIP ingevoerde methode voor het vaststellen van de vei-

ligheidsvoorraden wordt plaatselijk toegepast en houdt rekening met verschillende „bevoorradingsskenmerken” van het artikel. De toe te passen regels heeft men zeer eenvoudig gehouden. Ter illustratie volgt hier een voorbeeld.

Bij het opmaken en analyseren van de voorraadbilans van een bepaald artikel, waarvoor de besteltijd 45 dagen bedraagt, blijkt dat in het afgelopen jaar drie aanvragen voor dit artikel werden ontvangen voor een totaal van 60 stuks.

Uit een tabel blijkt, dat bij deze besteltijd en bij deze aanvraagfrequentie een factor 3 moet worden toegepast. De veiligheidsvoorraad bedraagt in dit geval dan $60 : 3 = 20$ stuks (de factoren van invloed zijn derhalve: omzethoeveelheid, aanvraagfrequentie en besteltijd).

Een grotere eenmalige investering in veiligheidsvoorraden bleek voor toepassing van deze methode noodzakelijk, m.a.w. geen „economie” in de enge betekenis van het woord. Daartegenover staan evenwel een grotere zekerheid dat geen tekorten zullen optreden: men heeft de zekerheidsmarge meer dan voorheen het geval was aangepast aan de bevoorradingsskenmerken van het artikel.

In het bestek van deze beschouwing dient nog te worden vermeld, dat in de Amerikaanse landmacht ook wordt gewerkt aan het ontwikkelen van betere procedures voor het voorspellen van het verbruik⁴. Zo goed mogelijk vastgestelde veiligheidsvoorraden baten immers niet, indien de voorspellingen van het verbruik niet aan de te stellen eisen voldoen.

Kortom, het gevecht met de naleveringen is er in volle gang.

SALTI

Deze methode is in wezen een verlengstuk van de EIP en wordt alleen toegepast voor artikelen, die reeds volgens de EIP-procedures worden beheerd. SALTI beoogt voor artikelen en voorraadmutaties, die financieel zijn te verwaarlozen, de detailadministratie te elimineren. Wat dit betekent beseft men pas goed, als men bijvoorbeeld ziet, dat in een bepaald geval driekwart van het aantal gevoerde artikelen onder de gestelde criteria kan vallen.

Deze criteria werden tijdens de proefnemingen voor de detaïldistributie⁵ als volgt vastgesteld:

⁴ AR 710-45 (Supply Control Procedure for Minor Secondary Items and Repair Parts) wordt thans bij het US Army Logistics Management Center (Research and Doctrine Department) geheel herzien (5).

⁵ Bij de „posts, camps and stations”.

- het artikel wordt reeds beheerd volgens EIP-procedure;
- bestelinterval niet kleiner dan één jaar;
- jaaromzet kleiner dan \$ 200,—;
- prijs van het artikel kleiner dan \$ 10,—;
- tenminste één jaar verbruikerservaring beschikbaar.

Over het algemeen wordt voor deze categorie artikelen een uniform bestelinterval van één jaar aangehouden. Verwacht mag worden, dat men artikelen met een jaaromzet van minder dan \$ 25,— een bestelinterval van twee jaar zal voorschrijven, behalve in het geval, dat het betreffende uitrustingsstuk in dat tijdsverloop in onbruik geraakt.

De methode van voorraadbeheersing voor deze artikelen is de zg. „two-bin” methode. De „two-bin” methode is een zeer eenvoudige methode van voorraadbeheersing, waarbij de voorraad, die de besteltijd moet overbruggen, gescheiden wordt gehouden van de rest van de voorraad. Bij het aanbreken van deze gescheiden gehouden voorraad treft de magazijnbediende tevens de aanvraag aan, die moet worden verzonden om aanvulling van de voorraad te verkrijgen. Aanvragen en verstrekkingen worden *niet* geadministreerd. Het magazijn (bij een centrale voorraadadministratie: het depot) verwerkt de aanvraag en verstrekt.

Uiteraard zijn over het „Project SALT I” nog vele detailgegevens te vermelden. In het bestek van dit artikel is het evenwel slechts van belang te wijzen op de grote vereenvoudiging, die op administratief gebied wordt verkregen. Slechts éénmaal per jaar, namelijk op het moment dat de „reserve-voorraad” wordt aangebroken, worden de noodzakelijke administratieve handelingen verricht. Indien men weet, dat gewoonlijk 30%-60% van alle aanvragen op SALT I-artikelen betrekking heeft, kan men zich voorstel-

len, in welke mate door dit systeem het werk van de voorraadadministratie wordt verlicht.

Slotbeschouwing

Ik ben mij ervan bewust, dat de door mij gegeven beschrijving van de Economic Inventory Policy en van het Project SALT I van de Amerikaanse landmacht vele vragen onbeantwoord laat. Ook zal het zijn opgevallen, dat mijn pogingen tot analyse en evaluatie zeer summier zijn uitgevallen. Door mijzelf tot de naar mijn mening belangrijkste punten te beperken hoop ik erin te zijn geslaagd de doelstelling van EIP en SALT I beter duidelijk te maken.

Samenvattend kan worden gesteld, dat deze doelstelling is: het opvoeren van de doeltreffendheid van het bevoorradingsstelsel door een zo economisch mogelijk gebruik van de middelen.

De EIP en SALT I vormen een nieuwe poging van de Amerikaanse landmacht, om het enorme probleem van het beheersen van honderdduizenden artikelen de baas te worden. Dit probleem is inherent aan nagenoeg alle militaire bevoorradingsstelsels en wordt groter, naarmate de voortschrijdende technificering van het defensie-apparaat ook aan het militaire bevoorradings-apparaat hogere eisen stelt. Daarom geloof ik, dat deze koerswijziging in het bevoorradingsbeleid van de Amerikaanse landmacht alle aandacht verdient.

Literatuur

1. W. A. M. Melis — *De Militaire Spectator* 131 (1962)(3)121.
2. T. M. Whitin — *The theory of inventory management*. Princeton Press (1953).
3. A. M. Groot — *Voorraadbeheersing, assortimentsbepaling en conditiepolitiek*. Samson, Alphen a/d Rijn (1959).
4. M. W. A. Weers — *De Militaire Spectator* 128 (1959)(8)317.
5. R. G. Brown — *Statistical forecasting for inventory control*. McGraw Hill, New York (1959).

Enkele aantekeningen betreffende het „Voorschrift Militaire Bijstand Nederland”

door mr. J. Th. BUURMAN VAN VREEDEN, Kolonel MJD.

Hoofd Sectie Juridische Zaken bij de Staf van de Nederlandse Territoriale Bevelhebber

Het „Voorschrift Militaire Bijstand Nederland”, inhoudende regelen omtrent de door militairen aan de burgerlijke overheid te verlenen bijstand, met de toepassing waarvan de commandanten — en in het bijzonder de territoriale commandanten — kunnen worden geconfronteerd, doet, naar is gebleken, vraagpunten rijzen waarvan een van de belangrijkste hier nader in beschouwing wordt genomen.

De verantwoordelijkheid voor de handhaving van de openbare orde en rust berust, in het algemeen en principieel, bij het burgerlijk gezag; in een gemeente is de gemeenteraad bevoegd de daartoe strekkende verordeningen vast te stellen en de burgemeester is, als hoofd der gemeente, belast met de uitvoering daarvan; binnen de provincie is de handhaving van de openbare orde de taak van de Commissaris der Koningin.

Met betrekking tot de handhaving van de openbare orde treedt de burgemeester op als hoofd der politie ter plaatse. In ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag — in casu aan de burgemeester — heeft de politie tot taak, in overeenstemming met de geldende wetten en verordeningen, zorg te dragen voor de ordehandhaving.

Aan de burgemeester zijn bijzondere, en grotere bevoegdheden gegeven voor het geval zich „noodtoestanden” voordoen. Deze bevoegdheden, ook wel de „noodbevoegdheden van de burgemeester” genoemd, en omschreven in de Gemeentewet, houden in, dat de burgemeester in geval van oproerige beweging, samenscholing of andere verstoring van de openbare orde dan wel bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan — in afwijking dus van de normale gang van zaken — alle bevelen mag geven die hij ter handhaving van de openbare orde nodig acht — dus buiten de gemeenteraad om.

Voorts is de burgemeester in dat geval gerechtigd ter handhaving van de openbare orde algemene voorschriften vast te stellen en af te kondigen, die

echter terstond ter kennis moeten worden gebracht van de Commissaris der Koningin in de provincie en, zo spoedig mogelijk, van de gemeenteraad.

Indien bij oproerige bewegingen e.d. het ter beschikking van de burgemeester staande machtsapparaat (de Gemeente- dan wel de Rijkspolitie) onvoldoende is, kan hij bijstand van buiten af invoeren. Deze materie vindt haar regeling in de Politiewet (Wet van 4 juli 1957, Stbl. 244). Blijkens de bewoordingen van de artikelen in het desbetreffende hoofdstuk (IV) van die wet betreft het hier uitsluitend bijstand ter handhaving van de openbare orde in geval van oproerige bewegingen, samenscholing of andere verstoring van de openbare orde, dan wel ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Het systeem van de Politiewet is, dat normaliter bijstand dient te worden verleend door politie-instanties, zoals Gemeente- en Rijkspolitie, van elders; in „bijzondere gevallen” kan echter bijstand van de militaire macht worden ingeroepen. Met deze „bijzondere gevallen” zijn blijkens de Memorie van Antwoord van de Regering aan de Eerste Kamer bedoeld „woelingen en ordeverstoringen van zeer ernstige aard, waarbij aan het optreden van militairen de voorkeur wordt gegeven boven de assistentie van politie van elders”. Duidelijk is dus, dat de opzet van de wettelijke regeling is, dat in eerste instantie bijstand van politie-organisaties — van civiele organisaties derhalve — moet worden ingeroepen.

De wettelijke regeling betreffende de bijstand door militairen — de militaire bijstand in de zin van de Politiewet — komt in grote lijnen op het volgende neer. Primair wordt deze bijstand verleend door personeel van de Koninklijke Marechaussee; eerst wanneer ook deze vorm van bijstand ontoereikend is, kan de bijstand van „ander krijgsvolk” worden ingeroepen. Ten aanzien van de realisatie van de militaire bijstand is wettelijk voorgeschreven dat de Commissaris der Koningin

in de provincie gelegerd personeel van de Koninklijke Marechaussee kan vorderen (rechtstreeks bij de betrokken Divisiecommandanten) — welke bevoegdheid in zeer spoedeisende gevallen ook aan de burgemeester toekomt. Voor wat betreft personeel van de Koninklijke Marechaussee, buiten de provincie gelegerd, is echter geen vordering mogelijk: die bijstand kan door de Commissaris der Koningin worden aangevraagd bij de minister van Binnenlandse Zaken, welke autoriteit zich tot de minister van Defensie zal moeten wenden. Ten aanzien van de bijstand van „ander krijgsvolk”, van troepenonderdelen dus, schrijft de wet voor, dat de Commissaris der Koningin, indien de bijstand van de Koninklijke Marechaussee ontoereikend blijkt, dergelijke bijstand kan aanvragen bij de minister van Binnenlandse Zaken, die vervolgens met zijn ambtgenoot van Defensie in overleg treedt. Ook hier is echter in zeer spoedeisende gevallen rechtstreekse vordering door de burgemeester, bij de betrokken territoriale bevelhebber, mogelijk. In normale gevallen zal dus de troep militaire bijstand verlenen nadat de minister van Defensie zulks, na gedane aanvraag, heeft gelast.

De bevelhebbers van de militaire onderdelen die op grond van de Politiewet, hetzij op vordering, hetzij op aanvraag, zijn belast met het verlenen van bijstand — dus zowel de commandanten van onderdelen van de Koninklijke Marechaussee als die van onderdelen van de overige strijdkrachten — zijn voor de uitoefening van hun taak ondergeschikt aan de burgemeester; zij staan onder diens bevelen.

Tot zover de „militaire bijstand”, zoals deze wettelijk in de Politiewet tot uitdrukking is gebracht.

Ter uitvoering van deze wettelijke voorschriften in militair verband is het „Voorschrift Militaire Bijstand Nederland” tot stand gebracht. Dit voorschrift beperkt zich echter niet tot de in de Politiewet geregelde bijstand, waarbij het gebruik maken van de wapenen van node kan zijn (men spreekt in de wandeling van „harde bijstand”), doch stelt eveneens regelen met betrekking tot het verlenen van hulp, zonder dat van enige machtsuitoefening sprake is, zoals bij rampen, ongevallen van grotere omvang e.d., te verlenen door militairen. Deze vorm van hulpverlening wordt eveneens „militaire bijstand” genoemd, en in een en dezelfde begripsomschrijving in het voorschrift ondergebracht. Artikel 1 van het Voorschrift luidt immers:

„Onder militaire bijstand wordt verstaan de georganiseerde hulp, welke door de krijgsmacht onder verantwoordelijkheid van de burgerlijke autoriteiten wordt verleend, nadat deze autoriteiten in bijzondere gevallen (bijvoorbeeld bij oproerige bewegingen, rampen, ongevallen en storingen in het verkeer of de verbindingen) zodanige hulp hebben gevorderd of aangevraagd”.

Uit artikel 2 van het voorschrift blijkt, dat met gevorderde militaire bijstand uitsluitend wordt bedoeld op de bijstand zoals die in de Politiewet zijn wettelijke regeling vindt (de gewapende, „harde” bijstand); daarentegen heeft de aangevraagde bijstand de niet wettelijk geregelde bijstand, de „personele hulpverlening”, op het oog. Militaire bijstand in de zin van de Politiewet moet derhalve steeds worden gevorderd, hetgeen bepaald in strijd is met de wettelijke bepalingen op dit punt. Zoals reeds uiteengezet, heeft vordering van „ander krijgsvolk” immers slechts plaats in exceptionele, zeer spoedeisende gevallen; de normen veronderstelde gang van zaken is, dat dergelijke bijstand bij de minister van Binnenlandse Zaken wordt aangevraagd, en dat over het verlenen daarvan uiteindelijk door de minister van Defensie wordt beslist, na welke beslissing laatstgenoemde autoriteit de desbetreffende last geeft.

Het voorschrift schrijft echter tevens voor, dat de uitvoering van de militaire bijstand die op last van de minister van Defensie wordt verleend — en die dus ingevolge de wettelijke bepalingen in feite is aangevraagd — geschiedt overeenkomstig de nader vastgestelde bepalingen omtrent de gevorderde en de aangevraagde bijstand. Doch deze nadere bepalingen bevatten eveneens richtlijnen met betrekking tot het gebruik van wapenen, waardoor dus het voorschrift de mogelijkheid opent, bij bijstand in de zin van personele hulpverlening, niettemin tot het gebruik van wapenen over te gaan.

De vraag rijst dan ook onvermijdelijk of, ook in geval van volgens het voorschrift aangevraagde bijstand — bij rampen e.d. dus — alsmede, wanneer de minister van Defensie bijstandsverlening heeft gelast, de bepalingen uit het voorschrift voor zover deze betrekking hebben op het gebruik van wapenen al dan niet van toepassing zijn. Volgens het voorschrift geschiedt de wijze van uitvoering van de gevraagde bijstand immers op dezelfde wijze als die van gevorderde, „harde” bijstand! Het is geenszins uitgesloten dat in geval van bijstandsverlening bij rampen e.d. een commandant zelfstandig zou besluiten tot het instellen van een

soort politiedienst, politiebewaking of iets van dien aard, die zou kunnen leiden tot het gebruik van wapenen. Men denke in dit verband aan het optreden van plundersaars bij calamiteiten, waartegen moet worden opgetreden. Dit gebruik van wapenen tegenover burgers zal iedere wettelijke grondslag missen en tot hoogst ongewenste consequenties aanleiding kunnen geven; eveneens zullen de door militairen aan burgers gegeven bevelen iedere sanctie missen.

Hulpverlening op basis van aanvraag door de burgerlijke overheid, zoals bedoeld in het Voor-schrift, is een zuiver technische en personele hulp,

en geeft geen wettelijke grondslag; zij is — van-zelfsprekend — een uitvloeisel van de algemene taak van de krijgsmacht in het kader van de rampenbestrijding.

Het valt te betreuren dat twee volkomen van el-kaar verschillende soorten van hulpverlening door militairen aan de burgerlijke overheid, onder een-zelfde begripsomschrijving zijn gebracht, hoewel de nadere uitwerking algemene uitvoeringsbepa-lingen bevat, die zowel op de zuivere militaire bijstand ingevolge de wettelijke bepalingen, als op hulpverlening in de zin van personele en tech-nische hulp betrekking hebben.

Meningen van anderen

De econoom in de luchtmacht

Koninklijke Luchtmacht en Koninklijke Luchtvaartmaatschappij

Bij bovengenoemd artikel van *Majoor W. A. M. Melis* in *De Militaire Spectator* 131(1962)(4)151, zou ik gaarne enkele kanttekeningen en opmerkingen plaatsen en wel daar waar schrijver, parallellen trekkend tussen de organisatie van de KLu en de organisatie van de K.L.M., aandacht schenkt aan de voorziening in de controlebehoefte bij de K.L.M. enerzijds en de vervulling in deze behoefte bij de KLu anderzijds.

Boven en behalve de voorziening in de controlebehoefte bij de K.L.M. door de interne accountant wordt ook door een, door schrijver niet vermelde, externe accountant controle uitgeoefend. Deze externe controleur verricht zijn werkzaamheden primair ten behoeve van de aandeelhouders met de intentie een verklaring bij de jaarrekening te kunnen afgeven. I.v.m. het fungeren t.b.v. de algemene vergadering van aandeelhouders geschiedt de benoeming van de externe accountant dan ook niet door de directie maar door de raad van commissarissen, zijnde het vertegenwoordigend orgaan van de algemene vergadering van aandeelhouders.

Uiteraard zal de externe accountant bij de werkzaamheden die hij nodig acht ter verkrijging van het oordeel over de jaarrekening gebruik maken van de aanwezigheid van een interne accountantsafdeling en slechts daar waar hij het nodig oordeelt zelfstandige controlehandelingen verrichten. Dit veronderstelt dus een samenwerking tussen de interne- en de externe controleur, die overigens beiden als zodanig gekwalificeerd behoren te zijn.

Een vorm van samenwerking is alleen dan mogelijk wanneer de interne accountant een controleprogramma hanteert dat vooraf de goedkeuring kan wegdragen van zijn collega-extern accountant. Wil de externe controleur de verrichtingen van de interne accountant bij zijn collega-extern accountant. Wil de externe conde door het interne orgaan uitgevoerde werkzaamheden

te toetsen. Eerst wanneer aan deze voorwaarden zal zijn voldaan is het de externe controleur mogelijk de door hem zelfstandig te verrichten werkzaamheden te beperken.

Teneinde misverstand te voorkomen zij nog erop gewezen, dat schrijver het mijns inziens te eng ziet wanneer hij veronderstelt dat door de interne Controleafdeling van de K.L.M. uitsluitend een financiële controle zou worden uitgeoefend. Daar de gekwalificeerde accountant niet alleen deskundig is op het terrein van de controleleer maar, gezien de aard van zijn opleiding, tevens als deskundige moet worden aangemerkt op de terreinen van de bedrijfseconomie en de leer van de administratieve organisatie, zal hij ongetwijfeld het gevoerde beheer ook aan de normen die deze wetenschappen stellen toetsen.

Zoals er bij de algemene vergadering van aandeelhouders van de K.L.M. behoefte blijkt te bestaan aan een onafhankelijk en deskundig oordeel over het gevoerde beheer, dat zijn neerslag heeft gevonden in de uitgebrachte jaarrekening, zo bestaat deze behoefte eveneens bij de minister van Defensie — m.i. door de schrijver terecht vergeleken met het College van Gedelegeerden uit de Raad van Commissarissen.

De minister van Defensie — en dit geldt mutatis mutandis voor alle overige hoofden van een departement van algemeen bestuur — zal in het algemeen de zekerheid moeten hebben dat het beheer dat is gevoerd met betrekking tot de door hem ter beschikking gestelde middelen — t.w. personele, materiële en financiële hulpmiddelen — in overeenstemming is met de voor dat beheer door of namens hem vastgestelde normen. Normen die, ook de schrijver spreekt daarover, bij de KLu veelal zullen zijn bepaald door militaire en, voor zover niet in strijd met de tactische en logistieke eisen, door economische criteria.

Indien in het voorgaande kon worden vastgesteld dat bij de minister van Defensie behoefte bestaat aan een oordeel over het gebruik door de C.L.S. van het de minister ter beschikking gestelde middelencomplex, dan behoeft het eigenlijk geen nader betoog meer vast te stellen, dat in deze behoefte uitsluitend zal kunnen worden voorzien door een t.o.v. de gecontroleerde onafhankelijk staand controle-apparaat. Slechts van een controleur onafhankelijk staande t.o.v. de gecontroleerde mag een zelfstandig en objectief oordeel worden verwacht en het is dan ook juist hierin dat een van de meest specifieke betekenissen van het fungeren van een externe accountant ligt. De bij een krijgsmachtdeel uit te voeren externe con-

trole kan vervolgens het doeltreffendst worden opgedragen aan een militair orgaan, waarvan de leden „de taal spreken” van de gecontroleerden en waarvan vele leden een gespecialiseerde vorming hebben genoten op financieel, controle-technisch en bedrijfseconomisch gebied.

Aan de hier gestelde voorwaarden voor een extern controleur wordt nu voldaan door de controle-organen die onder de Inspecteur der Militaire Administratie (I.M.A.-KL/KLu) zijn gesteld.

H. H. G. KOOLEN,
Accountant (Lid N.I.v.A.) Kapitein der
Militaire Administratie

Antwoord op meningen van anderen

De econoom in de luchtmacht

Koninklijke Luchtmacht en Koninklijke Luchtvaartmaatschappij

De opmerkingen van *Kapitein H. H. G. Koolen* vormen een gewaardeerde en welkome verduidelijking en aanvulling op hetgeen ik stelde over de functie van de accountant in een bedrijf (K.L.M.). Dat in de controle ook de externe accountant een voorname plaats inneemt valt niet te ontkennen. Ook is de taak van de accountant zeker niet alleen zuiver financieel. Hij zal, zoals ook schrijver het stelt, het beheer mede dienen te toetsen aan andere, niet financiële, normen die op zijn terrein liggen.

Wellicht kan erover worden gedebatteerd of bij een vergelijking van het bedrijf (K.L.M.) en de overheids-„dienst” (KLu) de positie van de externe accountant moet worden vergeleken met de controlefuncties van

de IMA, dan wel met de plaats van de Algemene Rekenkamer. De externe accountant toch rapporteert niet in de eerste plaats aan het College van Gedelegeerden, dat min of meer dagelijks met de gang van zaken in het bedrijf op de hoogte is, doch aan de daarboven gestelde organen: Algemene Vergadering van Aandeelhouders en de Raad van Commissarissen. Wordt hier de parallel nogmaals getrokken, dan blijkt dat in de overheids-„dienst” (KLu) ten behoeve van de volksvertegenwoordiging (repressief) controle wordt uitgeoefend op de rechtmatigheid van de uitgaven door de Algemene Rekenkamer.

W. A. M. MELIS,
Majoor van de Koninklijke Luchtmacht

Nieuwe uitgave

Wereldpolitiek en A.B.C.-wapens, door prof. mr. B. V. A. Röling e.a., 123 blz. Uitg.: Universitaire Pers, Leiden, 1962. Prijs: f 6,—.

Deze uitgave bevat een aantal voordrachten, die in het afgelopen jaar in het kader van het Studium Generale aan de Leidse Universiteit zijn gehouden. De leergang werd door prof. Röling georganiseerd. Drie voordrachten werden door hem persoonlijk gehouden. De overige sprekers waren de hoogleraren Nijboer en De Froe, Vice-Admiraal Bos, Directeur van het Defensiestudiecentrum en de heer Heldring. Het vraagstuk werd dus van vele zijden belicht.

Een manco lijkt ons — en het is misschien aan de beperktheid van het aantal voordrachten toe te schrijven — dat wij bij de inleiders geen historicus aantreffen. Het historisch-politieke aspect, dat niet het minst belangrijke is, is daardoor het minst bevredigend behandeld. Teveel uitspraken treffen wij aan die voor een ernstig historisch onderzoek geen stand kunnen houden. Tezeer wordt het beeld van het historisch-politieke gebeuren mistekend door een emotionele benadering van het probleem. Dit is, gezien de wetenschappelijke bedoeling van het geschrift, niet alleen niet onbedenklijk, het verzwakt ook de argumentatie van wat ons aller instemming zou moeten hebben —

de noodzaak ons op de gevaarlijkheid van deze wereld te bezinnen en naar midelen tot redres te zoeken — en maakt het geheel onnodig kwetsbaar.

Zo vinden wij, om een enkel voorbeeld te noemen, in de door prof. Röling gehouden voordrachten betoogd, dat de opvatting volgens welke het afwerpen van de atoombomb op Japan een einde aan de Tweede Wereldoorlog moest maken als een misvatting, als een legende moet worden verworpen. Deze bommen betekenden niet, zo meent hij, het einde van de oorlog tegen Japan, maar het begin van de machtsstrijd tegen Rusland. Ze waren een demonstratie van Amerika's macht, aanschouwelijk onderwijs over die macht, met honderdduizend dode Japanners als leermiddel. En de legende dat ze voor Japan waren bedoeld werd doelbewust gemaakt om het geweten van de wereld tot zwijgen te brengen.

Dit is een uitleg die vaker van deze tragische gebeurtenis is gegeven en die, naar sommigen menen, kant nog wal raakt. Misschien mogen wij niet zover gaan, maar in ieder geval kan het aanbeveling verdienen nog eens vast te stellen wat hier legende en wat historische waarheid is. Was het juist, dat Japan al bereid was te capituleren? En waren de Amerikanen daarvan op de hoogte? Als dat zo was, had deze bloedige demonstratie niet alleen achterwege kunnen blijven, maar treft ook degenen die voor deze daad verantwoordelijk waren een schuld, die ons het recht zou kunnen geven de voornaamsten onder hen, president Truman, minister Stimson, als oorlogsmisdadigers te kwalificeren.

Vast staat, dat op 9 augustus van het laatste oorlogsjaar, toen de beide atoombomben al waren gevallen en Rusland op diezelfde dag de oorlog aan Japan verklaarde, de Japanse oorlogsleiders, de voornaamste ministers en de chefs van staven van leger en vloot, zelfs toen nog niet bereid waren tot capitulatie over te gaan. De stemmen staakten tijdens de Keizerlijke conferentie, die op de avond van die dag werd gehouden en de Keizer zelf moest de doorslag geven, wat hij aankondigde met de historisch geworden uitspraak: „Het ogenblik is gekomen, waarop wij het ondraaglijke moeten dragen”.

Hoe paradoxaal het ook klinkt, door deze bommen werden honderdduizenden mensenlevens behouden. Wij hoeven daarbij niet eens aan de gevangenen in de Japanse kampen te denken. Ook de Amerikanen rekenden erop dat, gezien de Japanse zelfmoordmentaliteit en de omstandigheid, dat de Japanners nog over een intacte strijdmacht van 5 miljoen man beschikten, de oorlog niet vóór de herfst van 1946 zou eindigen en de Geallieerden op een miljoen mensenlevens zou komen te staan. De vraag kan dus worden gesteld of degenen die met de hoogste verantwoordelijkheid waren belast onder die omstandigheden gerechtigd waren het ter beschikking staande wapen niet te gebruiken.

Op zijn minst onwaarschijnlijk is ook de veronderstelling, dat de bommen als gericht tegen Rusland moeten worden beschouwd. De Russisch-Amerikaanse tegenstelling die ons van een „koude oorlog” doet spreken werd eerst veel later acuut. Gedurende de jaren 1945 en 1946 was er veeleer sprake van een Russisch-Britse tegenstelling, waarbij de Amerikanen zich als bemiddelaars beschouwden en met het oog hierop de Russen zoveel mogelijk tegemoetkwamen. Trouwens, om de oorlog met Japan te beëindigen meenden zij de Russen hard nodig te hebben. Russische legers zouden de

Japanse miljoenenlegers op het Aziatische vasteland moeten binden en die hulp, die overigens overbodig zou blijken, is, zoals wij weten, met aanzienlijke Amerikaanse concessies gekocht.

Aanvechtbaar lijkt ons ook de in het geschrift herhaaldelijk geuite mening, dat de Russen o.m. uit pure angst tot de overweldiging van Oost-Europa zijn overgegaan. Gezien de militaire verhoudingen was er geen enkele reden voor angst. De V.S. hadden hun formidabele gevechtsapparaat in onvoorstelbaar korte tijd geliquideerd en tegenover de slechts gedeeltelijk gedemobiliseerde Sovjetlegers konden de Westeuropese landen maar enkele schamele divisies stellen. Dat angst een motief was dat de Russen tot de Sovjetisering van Oost- en Midden-Europa, de guerrilla in Griekenland, de uithongering van Berlijn dreef, kunnen wij moeilijk geloven. Eerder zouden wij geneigd zijn aan te nemen dat door de eenzijdige ontwapening van het Westen een machtsvacuum was ontstaan, waardoor de Russen ongestraft hun greep op Oost- en Midden-Europa konden versterken, dezelfde reden dus die, zoals de Britse historicus Taylor ons heeft willen duidelijk maken, het nationaal-socialistische Duitsland tot expansie dreef.

Dit alles zijn overigens slechts bijkomstigheden, die het hoofdzakelijk in dit geschrift gevoerde pleidooi voor meerzijdige ontwapening — eenzijdige ontwapening wordt door prof. Röling en zijn medewerkers uitdrukkelijk afgewezen — wel verzwakken, maar in zijn uitgangspunt, beginselen en conclusies niet aantasten. Wat, dunkt ons, door ieder kan worden onderschreven is, dat een met atoomwapens gevoerde oorlog geen doelmatig politiek middel meer is, dat er een afschuwelijke discrepantie is tussen de pijlsnelle ontwikkeling van de techniek en onze moreel en juridische opvattingen, dat het niet voldoende is dat oorlogen tussen technisch hoogontwikkelde volken zeldzaam worden — ze moeten volledig verdwijnen — en tenslotte dat niet de agressiviteit van de volkeren, maar de massale onverschilligheid t.a.v. deze problemen, tot uiting komend in de activiteit van de politieke partijen en de berichtgeving in de pers, wel eens de voornaamste oorzaak van een nieuwe wereldoorlog zou kunnen zijn. Vandaar dat ook van militaire zijde het hier voorgestane streven naar een wetenschappelijke benadering van het oorlogsprobleem volledige instemming vindt. De historische wetenschap, de politicologie, de psychologie en sociologie en niet te vergeten de krijgswetenschap kunnen ertoe bijdragen het inzicht te verhelderen, waarbij zij vanzelfsprekend niet de politiek in andere richting kunnen leiden en dwingende regels kunnen voorschrijven, maar wel vele dingen begrijpelijk kunnen maken en verduidelijken en daardoor kunnen bijdragen tot beter begrip en andere houding.

Volledig kunnen wij het ook eens zijn met de strekking van wat door de heer Heldring wordt betoogd. Het kernwapen is een immoreel wapen. Maar die immoraliteit wordt gecompenseerd door het morele resultaat dat met dit wapen is bereikt, dat het namelijk een wezenlijke bijdrage heeft geleverd tot het voorkomen van een oorlog. Een betere waarborg is er onder de gegeven omstandigheden niet. Het moet een van de dringendste opgaven van deze tijd zijn om met inachtneming van wat politiek mogelijk en realiseerbaar is een betere en minder precaire waarborg te vinden.

S.

Uit de buitenlandse vakpers

Ervaringen van inlichtingendiensten uit drie legers

(deel III - Duitsland)

De inlichtingendienst wijkt in wezen geheel af van alle overige diensten. Kunnen de Secties 1, 3 en 4 de Commandant exacte grondslagen voor zijn besluitvorming leveren, de inlichtingendienst beweegt zich veelal in nevelen van het ongewisse.

Bij de Duitse Generale Staf huldigde men de opvatting het vijandelijk optreden zo ongunstig mogelijk ten opzichte van de eigen voornemens te stellen. Deze gedachtengang werd alleen dán prijsgegeven, wanneer iets anders onomstotelijk vast bleek te staan.

Het 2e Bureau van de Fransen ging uit van verschillende vijandelijke mogelijkheden. In 1940 handelde de Afdeling „Fremde Heere West” van O.K.H. evenzo; men rekende toen met drie mogelijke wijzen van optreden van de Geallieerden tegen de Duitse offensieven.

Een goed verloop van de werkzaamheden bij de inlichtingendienst hangt af van twee factoren: 1. het personeelsvraagstuk, 2. de organisatie.

Indien de inlichtingendienst niet is geëncadreerd met lieden die hun vak verstaan, zullen de zwakheden in de organisatie rampzalige gevolgen hebben. In geval van oorlog lenen mensen met een brede blik en buitenlandse ervaring zich het best voor leidende inlichtingenfuncties. Voorbeelden daarvan zijn journalisten, figuren uit de internationale zakenwereld en bankemployés. Voor de ondergeschikte functies bleek lager bankpersoneel zeer geschikt. Deze mensen kunnen veelal dictaat in machineschrift opnemen en zijn eraan gewend, in tijdnood te werken.

Talenkennis is voor elke inlichtingenfunctionaris een conditio sine qua non. Deze moet zich niet tot de omgangstaal beperken maar tevens de militaire vaktaal en de daarbij behorende afkortingen insluiten.

Leiding gevend inlichtingenpersoneel kan het bovendien niet stellen zonder diepgaande kennis omtrent strijdwijze en ideologische instelling van de diverse vreemde krijgsmachten. Kennis inzake land en volk is daarvan niet los te denken.

Het vraagstuk inzake de organisatie van de inlichtingendienst is op vele wijzen benaderd. Aan twee eisen moet onder alle omstandigheden steeds worden voldaan.

1. *De meldingskanalen moeten, met toepassing van de moderne verbindingsmiddelen, zodanig zijn ingericht, dat berichten zonder tijdverlies doorkomen.*

2. *De meldingskanalen moeten zodanig onder controle staan, dat berichten voor de G2/S2-secties niet aan de aandacht daarvan kunnen ontsnappen.*

Op hoog niveau zijn G2-meldingen tamelijk uitgebreid. Zij moeten tenminste twee maal per dag uitkomen en kunnen dan als bijlagen bij de ochtend- en avondrapportage van G3 worden gevoegd.

Rest nog iets te zeggen over de verhouding Commandant-Inlichtingendienst. De Commandant moet volledig vertrouwen in zijn G2 stellen en daarbij goed van aannemen zijn inzake de hem voorgelegde beoordelingen vijandelijke toestand en mogelijkheden. Herhaaldelijk zullen deze beoordelingen toestand van G2 het door de Commandant gevormde inzicht of besluit omverwerpen.

Bij ons bestaat de neiging aan de G3 een grotere belangrijkheid toe te kennen dan aan de G2; sommigen zien in hem een soort toegevoegd G3. De G2 heeft echter een volwaardig arbeidsterrein en bezit een eigen verantwoordelijkheid.

In de Bundeswehr is de inlichtingendienst op een bredere basis gegrond, dan bij de wederopbouw in 1939 het geval was. Alle tekenen wijzen erop, dat deze dienst meer in de belangstelling is gekomen dan vroeger.

Moge ieder, die voor kortere of langere tijd bij de inlichtingendienst werkzaam is, daaraan een verdieping van zijn militaire kennis en een verruiming van zijn blik ontnemen.

„Erfahrungen im Feindnachrichtendienst aus drei Armeen”, door U. Liss, in „Wehrkunde”, jan. 1962.

J. F. S.

Bewapeningsmaatregelen van het Oostelijk blok

Sedert juli 1961 heeft het Oostblok gestadig maatregelen genomen, die zich van verhoogde paraatheid enerzijds tot gedeeltelijke mobilisatie anderzijds uitstrekken. De Sovjet-Unie zette de afvloeiing van dienstplichtigen stop, ging over tot het vervroegd oproepen van de lichten 1942 en lijfde die Sovjetburgers in, wier vrijstellingen waren verlopen. Opvallend was de benoeming van Maarschalk Konjew tot Opperbevelhebber van het Rode Leger; hij kreeg zelfs een deel van de strijdkrachten van de satellietstaten onder zijn bevel. Alleen Albanië onttrekt zich aan deze sluiske mobilisatie.

De inzetbaarheid van deze troepen van het Warschau-pact wordt beproefd gedurende gemeenschappelijke ma-

noeuvres, die tevens tot doel hebben, de Russische druk in het Oost-Westconflict te verhogen. De strijdkrachten in de Sovjet-zone van Duitsland, Polen en Tsjecho-Slowakije zijn gedurende de laatste weken van 1961 met tenminste 20% versterkt; deze versterkingen gelden voor de personeel- en materieelsector.

De troepen van Pankow kregen de beschikking over voldoende materieel voor 1½ tot 2 pantserdivisies. Bovendien hebben de Russische troepen in Oost-Duitsland 14 soorten raketten in de organisatie, welke projectielen van atoomkoppen kunnen worden voorzien. Welhaast in alle satellietlanden — weer Albanië uitge-

zonderd — wordt zelfs de wetgeving aan de te nemen militaire maatregelen aangepast.

In Oost-Berlijn heeft de „Volkskammer” ingestemd met de verhoogde defensie-inspanning. Het gaat hierbij om een soort machtigingswet, die Ulbricht in staat moet stellen, nu reeds een oorlogseconomie in te voeren en de militaire kracht naar goeddunken te vergroten. Hij kan niet alleen allerlei vormen van burgerdienstplicht gelasten, maar eveneens de noodtoestand afkondigen, zonder aan enige rechtsnorm te zijn gebonden.

Het Britse instituut voor strategische analyse geeft aan, dat het Oostelijk blok — Communistisch China inbegrepen — een strijdmacht van 8 miljoen man in het veld kan brengen. De Westelijke verbondenen kunnen, tezamen met hun Aziatische bondgenoten, op eenzelfde getalsterkte rekenen. In Centraal Europa daarentegen heeft het Oosten een duidelijke numerieke meerderheid. In de Sovjet-Unie is de mankracht van 3 miljoen tot 3,8 miljoen opgevoerd; bovendien zijn o.a. 20.000 tanks inzetbaar en ongeveer 15.000 verouderde tanks zijn in reserve. Het bericht vervolgt met de aanhaling, dat Moskou in Oost-Duitsland 10 pantserdivisies en 10 gemotoriseerde divisies met een totaal van ca. 6000 pantservoertuigen op de been houdt.

De Londense analyse laat zich niet ongunstig uit over het totale beeld van de militaire krachtsverhoudingen in de wereld. Voor wat betreft raketten en luchtsrijdkrachten liggen de aantallen als volgt:

	USSR + satellieten	Westelijke verbondenen
lange afst rkn	± 50	± 63
mb rkn	± 200	± 186
lange afst bows	190	600
mb bows	1100	2200

N.B. Deze getallen gelden voor begin 1962.

Men schat het aantal onderzeeërs op 430, waarvan er 85 in de Oostzee en 140 in polaire wateren vertoeven. Of de Sovjet-Unie beschikt over onderzeeërs met lanceerinrichtingen in de geest van het Polaris-project, staat niet vast; men betwijfelt het bestaan hiervan sterk. Wel is er sprake van 18 onderzeeërs met lanceerinrichtingen voor gebruik boven water. „Jane's Fighting Ships” gewaagt ervan, dat de Sovjet-Unie thans voldoende onderzeeërs bezit; ongetwijfeld zal men geleidelijk overgaan tot vervanging door onderzeeërs met mogelijkheid tot onderwaterlancering.

De bestaande kruisers worden verbouwd tot drijvende lanceerbases voor lange-afstandsraketten; de nieuw te bouwen bodems zullen veel kleiner van tonnage zijn en met raketten zijn bewapend.

„Rüstungsmassnahmen des Ostblocks”, in „Wehrkunde”, dec. 1961. J. F. S.

De verdediging

De moderne Russische opvattingen over het offensief zijn ontsproten aan de aanvankelijke Duitse successen tijdens de Blitzkrieg in W.O. II, d.w.z. snelheid en verrassing staan op de voorgrond, en een doorbraak wordt gezocht in kwetsbare frontsectoren met een snel uitbuiten hiervan door gemechaniseerde strijdkrachten. De noodzaak van egelstellingen of steunpunten in diepte gegroepeerd en tegenaanvallen door pantsereenheden werd aangetoond als een manier om de vijandelijke aanvalskracht te kanaliseren en te leiden naar gebieden die geschikt zijn voor een tegenaanval. Een voorbeeld van deze verdedigingstactiek is de beweeglijke verdediging.

Uitwerking van A-wapens

Hoewel tactische A-wapens de moderne tactische doctrine belangrijk hebben beïnvloed, is het niet reëel te zeggen dat de verdediging onmogelijk is i.v.m. deze geconcentreerde vuurkracht. Als een strijdmacht aanvalt, zal een andere moeten verdedigen. De vraag is niet of dit mogelijk is, maar hoe verdedigen wij op een doelmatige wijze. A-wapens geven de verdediger een grotere flexibiliteit in het gebruik van zijn reserves. In ieder geval benadrukt het gebruik van A-wapens de opvatting dat verdediging in de diepte moet geschieden.

Beweeglijke verdediging

Hoe te verdedigen tegen een vijand, wiens aanvalstactiek is gebaseerd op de beweeglijkheid van gemechaniseerde en gepantserde troepen, ondersteund door A-wapens? In ieder geval zullen penetraties moeten wor-

den geaccepteerd maar de verdediging zal een grotere doorbraak en het daaropvolgende uitbuiten hiervan moeten voorkomen. *Een elastische en niet te doorbreken verdediging in de diepte, is de oplossing.* Hoewel de opvatting van de beweeglijke verdediging in verschillende vormen op alle niveaus kan worden gebezigd, betreft het hiernavolgende hoofdzakelijk de beweeglijke verdediging op divisieniveau.

Gangbare doctrine

De gangbare doctrine voor de beweeglijke verdediging ziet twee soorten troepen: de (zwakke) troepen die de vijand moeten binden en wier taak het is de vijandelijke aanval te vertragen en zo mogelijk te kanaliseren, en de (vooral aan tanks sterke) troepen die moeten toeslaan en wier taak het is de aanvallende vijand in een tegenaanval te vernietigen. Deze laatste troepen zijn de troefkaarten van de DC. Hij moet ze op het juiste moment uitspelen, niet te vroeg en niet te laat.

Uitvoering van de verdediging

Hoewel penetraties worden verwacht en hieromtrent plannen worden gemaakt, moeten de „bindende” troepen een vijandelijke doorbraak voorkomen. Het is de basis voor de tegenaanval waarvan het succes van de verdediging afhangt. Het juiste moment van inzetten van de tegenaanval is waarschijnlijk het belangrijkste, hoewel het „al of niet” en „waar” inzetten, eveneens van groot belang is. De DC moet zich ervan bewust zijn, dat er na inzet geen belangrijke reserves meer beschikbaar zijn om het verloop van het gevecht te be-

invloeden. Er moet voorts een redelijke kans op succes zijn. De tegenaanval moet worden gelanceerd, gebaseerd op een voortdurende beoordeling van de toestand.

Een redelijke kans

De tegenaanval zal één van de bestaande tegenaanvalsplannen als basis hebben, waarbij de laatste gegevens (eigen troepen en vijand) in beschouwing zijn genomen en de tijdfactor in rekening is gebracht. Veelal geeft het aangrijpen van de vijand in de flank een goede kans hem af te snijden, in verwarring te brengen en te vernietigen. Zo mogelijk dient de tegenaanval te worden ingezet voordat de vijand gaat consolideren en hergroeperen. Waarschijnlijk verplaatsen op dit moment ook de vijandelijke mortieren en lichte artillerie-afdelingen. Voorts zal de tegenaanval moeten plaatsvinden voordat de reserves van de vijand worden ingezet. Voldoende luchtsteun is eveneens van groot belang. Indien de vijandelijke troepen in de penetratie te sterk zijn voor een tegenaanval, kan bv. een grendelstelling worden

betrokken om inzet van reserves van het hogere echelon mogelijk te maken. De aan de divisie gegeven opdracht mag echter niet worden vergeten.

Conclusie

Defensieve maatregelen moeten voornamelijk zijn gebaseerd op de vijandelijke aanvalsmogelijkheden en -plannen. Een elastische verdediging is essentieel. Zulk een verdediging vergt ruimte voor de verdediging in de diepte en voor ontplooiing van de reserves. Criteria om een tegenaanval te lanceren moeten zijn gebaseerd op een redelijke kans op succes. *Op divisieniveau zullen de met de tegenaanval belaste onderdelen vaak een grendelstelling moeten bezetten wanneer succes is uitgesloten, teneinde inzet van het hogere echelon mogelijk te maken.*

„A look at the defense”, door Lt.-Col. H. R. Jackson en Maj. R. L. West, in „Military Review”, maart 1962. M. A. J.

Oorzaken van fouten in de bevelvoering

Tot op heden beschikken wij inzake dit onderwerp over ervaringen, ontleend aan de conventionele oorlogvoering. Toch zullen wij daarmee ook in de kernwapenoorlog ons voordeel kunnen doen.

Dit artikel houdt zich in hoofdzaak bezig met de fouten, die voortkomen uit een verkeerde beoordeling van de toestand of uit een onjuiste besluitvorming. Dit neemt vanzelfsprekend niet weg, dat er evengoed fouten in de uitvoering van een overigens juist besluit kunnen sluipen.

Het besluit van de commandant heeft, afhankelijk van het niveau, waarop hij zich bevindt, betrekking op de gehele militaire operatie, of op dat deel daarvan, dat aan hem is toegewezen. In alle gevallen moet het besluit de wijze van uitvoeren aangeven. Von Moltke heeft dit eens als volgt gezegd: „Es kommt darauf an, in lauter Spezialfällen, die in den Nebel der Ungewissheit gehüllte Sachlage zu durchschauen, das Gegebene richtig zu würdigen, das Unbekannte zu erraten, einen Entschluss schnell zu fassen und dann kräftig und unbeirrt durchzuführen”. Elke oorlog levert sprekende voorbeelden op van ontsparingen bij het beoordelen van de toestand, het aannemen van onbekende achtergronden en het uitvoeren van besluiten.

Het schema

Geen enkele situatie is volkomen gelijk aan een voorgaande; elk probleem vraagt een andere wijze van benaderen, waarbij het eigen voornemen uit de aard der zaak op voorgrond moet blijven. Hoe moeilijker de situatie, hoe meer geestelijke souplesse nodig is. De praktijk wijst echter uit, dat moeilijkheden en gevaren de geestelijke soepelheid ongunstig beïnvloeden en zelfs tot algehele verstarring kunnen leiden. Schematisch denken en handelen lijkt dan uitkomst te bieden, maar de hieruit ontstane standaardbesluiten kunnen nooit van toepassing zijn op de sterk veranderlijke situaties. De gevolgen hiervan laten zich dan ook gemakkelijk raden.

Misleidende persoonlijke ervaringen

Dat wat ééns opgeld deed, behoeft niet van toepassing te zijn op een volgend geval (zie boven). Natuurlijk is ervaring van grote waarde, maar men make hiervan alleen na grondige overweging gebruik.

In de Eerste Wereldoorlog ondervond een regimentscommandant, dat een door hem ingezette aanval vastliep in een moeras. Toen zijn regiment zich bij een andere gelegenheid ter verdediging inrichtte, besteedde hij — geleid door zijn vroegere ervaring — weinig aandacht aan de beveiliging van een moerasstrook vóór zijn stelling. Juist daar viel de vijand aan en forceerde een doorbraak.

Slagzinnen

Vooringenomenheid kan voorstellingen in het leven roepen, die niet aan de werkelijkheid beantwoorden. Dit brengt grote risico's mee. Een voorbeeld hiervan was het optreden van het 24e Italiaans Legerkorps gedurende de 12e slag aan de Isonso (1917). De commandant had zich in het hoofd gezet, dat de vijand over hoog terrein zou aanvallen en grondde daarop zijn verdedigingsplan. De Duitsers en Oostenrijkers lanceerden hun aanval echter door het dal van de Isonso en bevonden zich weldra in de rug van de Italianen.

Het verstandigste

Bij het ontbreken van houvast inzake het mogelijke optreden van de vijand, is het een gewoonte geworden, aan te nemen, dat de vijand steeds het verstandigste zal doen. Wie kan echter zeggen, wat de tegenstander zelf het verstandigste vindt? Het is vrijwel onmogelijk, zich in 's vijands gedachtengang in te leven. Eigen ervaringen, opleidingsstandaard en volkskarakter, alsmede het onvoldoende kennen van de achtergronden van het vijandelijk handelen, maken deze werkwijze hoogst apocrief. Daarentegen is het vanzelfsprekend, bij elke operatie onzerzijds te overwegen, welke wijze

van vijandelijk optreden voor ons het meest nadelig zou kunnen zijn. Daarbij moeten wij steeds goed bedenken, dat de vijand doorgaans niet handelt, zoals wij dat zo gaarne zouden zien.

Gevechtsindrukken

Gevechtsindrukken zijn in de regel zeer sterk. Zij kunnen het voorstellingsvermogen ernstig beïnvloeden en de juistheid geweld aandoen. Vooral op lager niveau is het een bekend feit, dat de vijand sterker en gevaarlijker lijkt, naarmate hij dichterbij komt. Menige ondercommandant denkt er eenvoudig niet aan, dat de vijand zich om dezelfde reden evenmin op zijn gemak moet voelen. Onjuiste en overijde maatregelen en het ten onrechte prijsgeven van verworven inzichten kunnen hiervan de gevolgen zijn.

Een geestige commandant heeft zijn oorlogservaringen eens aldus samengevat: „Het is allemaal maar half zo erg, alles duurt ééns zo lang en de ander heeft nog meer zorgen aan de kop”.

De verrassing

Verrassend vijandelijk optreden groeit in de verbeelding maar al te snel buiten zijn werkelijke grenzen. Militair verraste commandanten klampen zich dan ook dikwijls vast aan niet-toepasselijke beoordelingen van de toestand. Daarbij komt nog, dat niets de geestkracht zozeer ondermijnt als verrassing door de tegenpartij. Er bestaat geen afdoende bescherming tegen de militaire verrassing; dit zou in tegenspraak zijn met het ganse wezen van dit element. Beveiligings- en verkenningorganen kunnen de vijand wél onder controle houden en voorkomen, dat zijn optreden — gewild of ongewild — een verrassend karakter verkrijgt. De slotsom is derhalve, dat degelijke verkenning en beveiliging de enige waarborgen tegen militaire verrassing vormen.

De misleiding

Zodra de gelegenheid daartoe zich voordoet, zullen wij trachten, de vijand te misleiden. Het omgekeerde kunnen wij met evenveel zekerheid van zijn kant verwachten. Wanneer commandanten een misleidingsactie niet doorzien, is er opnieuw een mogelijkheid voor verkeerde besluitvorming ontstaan. Een soortgelijk gevaar schuilt in de demonstratie, die misleiding ten aanzien van het zwaartepunt van een aanval moet bewerkstelligen. Het is overduidelijk, dat elke commandant ter-

dege op zijn tellen moet passen; de vijand zal geen gelegenheid onbenut laten, hem tot het nemen van onjuiste beslissingen te verleiden.

Onzekerheid inzake het mogelijke

In oorlogsomstandigheden zal een commandant zich meermalen moeten beraden omtrent het mogelijke en het onmogelijke. Op de grens tussen mogelijk en onmogelijk kunnen zich andermaal fouten in de bevelvoering voordoen. De beoordeling van mogelijk of onmogelijk is niet alleen afhankelijk van de toestand van het ogenblik, maar ook van de persoonlijkheid van de betrokken commandant. Oorlogservaring leert, dat niet al te spoedig het „onmogelijk” moet worden uitgesproken.

Het prestige

Prestigegronden hebben doorgaans een kwalijke invloed op de besluitvorming. Toch is menig zinloos gevecht geleverd en is menige druppel bloed onnodig vergoten, omdat de commandant zich meer liet leiden door zijn eergevoel, dan door zijn redelijkheid. Het is maar al te waar, dat het moreel van de troep ernstig lijdt onder de wetenschap, voor prestigedoelinden te worden misbruikt. (Dit laatste geldt óók in tijd van vrede. Ref.)

Het evenwicht tussen vóór en tegen

Er zijn situaties denkbaar, waarbij vóór en tegen evenveel gewicht in de schaal schijnen te leggen. Dit vraagpunt wordt des te klemmender, wanneer de betrokken commandant geneigd is tot problematisch denken. De hieruit volgende onvolledige besluiten en mogelijk gebrek aan activiteit, kunnen op hun beurt grove fouten in de bevelvoering doen ontstaan. In twijfelgevallen is een stoutmoedig besluit het beste; een misgreep bij de besluitkeus is minder schadelijk dan talmen; niets doen is steeds zeer laakbaar.

De commandant wordt bij zijn besluitvorming door een warnet van gevaren omgeven. Het voorgaande geeft enkele hoofdoorzaken van fouten in de bevelvoering. Het komt erop aan, de invloeden te onderkennen, die van elke situatie uitgaan en de commandant moet de durf opbrengen, de meeste daarvan te elimineren. Dit is in feite de zwaarste opgave.

„Ursachen von Führungsfehlern”, door L. Rendulic, in „Wehrkunde”, maart 1962 J. F. S.

Politieke oorlogvoering van de Sovjets in Latijns Amerika

De grote kwetsbaarheid van Latijns-Amerika tegen de politieke oorlogvoering van de Sovjets is gebleken. De V.S. hebben gedurende lange tijd in onwetendheid valse illusies gekoesterd t.a.v. hun zuiderburen. De communisten daarentegen waren door hun agenten en waarnemers op de hoogte van de in het algemeen erbarmelijke levensomstandigheden van het gewone volk. De ondermijnende propaganda van de Sovjets vond hier een zeer vruchtbare bodem. Alle Latijnsamerikaanse communisten hebben, welke tactiek ook wordt toegepast, slechts één doel: de strijd tegen het westen en wel

voornamelijk tegen de V.S. en de strijd om de macht. Teneinde invloed te verkrijgen op de massa van de bevolking, die over het algemeen rooms-katholiek is en zich zeer moeilijk onderwerpt aan een politieke discipline, passen de communisten hun geliefde tactiek van het volksfront toe. Hierbij accepteren ze alle klassen en verbinden zich met zo veel mogelijk andere partijen, met het algemene doel om alle vijanden van het „imperialisme” te verenigen. In Chili werd door hen een „arbeidsfront” gevormd. Hierbij oefenden de communisten invloed uit op de leden van vakverenigingen,

door te verklaren, dat zij de lijn volgden van het Nationaal Democratische Front, terwijl zij terzelfdertijd hun eigen Nationale Volksfront opbouwden.

Altijd trachten de communisten bij voorkeur in de socialistische partijen te infiltreren en deze van binnen uit te ondermijnen. Het in 1958 te Santiago in Chili gehouden congres van Amerikaanse socialistische partijen bijvoorbeeld, was in werkelijkheid een communistisch congres, waarvan de leuzen anti-imperialistisch en anti-Amerikaans waren.

Het proces tot verkrijgen van de macht verloopt in twee fasen. In de eerste fase komen de nationalistische krachten aan de macht, waarbij geleidelijk aan communistische elementen infiltreren en de voornaamste posten gaan bezetten. Gedurende de tweede fase, die dan snel volgt, vestigt zich een communistische dictatuur, gepaard met terreur en een snelle militairisatie van het land met behulp van wapens en uitrusting van de Sovjets. De communistische infiltratie van Latijns-Amerika bedreigt de directe toekomst van het gehele werelddeel. Cuba heeft dit bewezen. In het algemeen echter zullen de communisten slechts op het laatste ogenblik, of pas in de laatste instantie, gebruik maken van een gewapende revolutie. Zij geven de voorkeur aan een legale schijn en een vreedzame infiltratie. Hun inspanning beoogt de desorganisatie van de economie van het land en het ondermijnen van de politieke stabiliteit, door het verlenen van steun aan die partijen die op dat ogenblik van belang zijn voor de communisten. Hierbij is het de communisten om het even of het een fascistisch-dictatoriale partij is, dan wel dat front moet worden gemaakt tegen een bona fide democratisch regime. In de zg. culturele oorlogvoering slagen de communisten erin een groot aantal professoren en studenten, bewust of onbewust, voor zich te winnen. De mentaliteit van de studenten van Zuid Amerikaanse universiteiten, wordt meer en meer vatbaar voor het communisme. Het is ongetwijfeld een feit, dat op het vaste-

land van het werelddeel een groot deel van de bevolking niet onsympathiek staat tegenover de communisten. Dit kan alleen worden verklaard, door de heersende armoede en ontevredenheid en door de wens van de massa naar gelijkheid en een hogere levensstandaard. Gelukkig is het anderzijds een feit, dat — met uitzondering van Cuba en Bolivia — de Zuid Amerikaanse legers fel gekeerd zijn tegen het communisme.

President Kennedy geeft blijk van een juiste toekomstvisie, door het aanbevelen van een gezamenlijke politiek, gericht op een sociale vooruitgang, teneinde de armoede te bestrijden. Snel handelen is echter van het grootste belang. De V.S. moeten echter hun strategie wijzigen in zoverre, dat ze moeten leren begrijpen, dat de *directe noodzaak* van het ogenblik is, niet het voeren van een kernwapen en/of conventionele oorlog, maar van een totale politieke oorlog, voortdurend — zonder één dag respijt — tegen de Sovjets en hun communistische trawanten.

„La Guerre Politique des Soviets en Amérique Latine”, door P. Letellier in „Revue Militair Générale”, april 1962.
J. H. J.

Fa. DAM

LEVERT

**VERS GESNEDEN
SOEPGROENTEN**

(leverancier aan vele instellingen)

HOOFFDORP - Telefoon (02503) 61 96
v. d. Burchstraat 3

SCHILDERSBEDRIJF P. v. d. Molen

Mijnsherenlaan 93c

ROTTERDAM

Telefoon 7 51 22

GEURTS' CONSERVENFABRIEK C.V.

DODEWAARD

*De fijnste
fruitproducten
uit de
Betuwse
boomgaarden*

VRAAG UW WINKELIER ONS MERK: JAMS - APPELMOES - VRUCHTEN OP SAP, ENZ.